

och av dålig beskaffenhet och bör omändras till omklädnings- och lunchrum för kollektivavtalsanställd personal. Vidare bör en äldre ladugård vid Östergård ombyggas till lagerhus för grövre köksväxter.

Institutionerna för prydnadsväxtodling och trädgårdskonst bör enligt utredningens mening jämte sektionsexpedition och underavdelningar för driftsekonomi, arbetsmetodik, växtpatologi samt det kemiska analyslaboratoriet förläggas till en nybyggnad väster om statens maskinprovningars byggnad. Det sammanlagda nybyggnadsbehovet för dessa institutioner och avdelningar uppgår till 940 m² institutionslokaler, vari också ingår 160 m² till skrivrum m. m. för sektionsexpeditionen.

Den av utredningen föreslagna omlokaliseringen av biförsöksverksamheten medför, att vissa institutionslokaler såsom tjänsterum och laboratorierutrymmen måste ställas till förfogande för denna verksamhet i Alnarp. Erforderliga utrymmen torde kunna erhållas i hovbeslagsskolan, om denna inredes på ett ändamålsenligt sätt. Sammanlagt erfordras för biförsöksverksamheten 100 m² institutionslokaler och 200 m² förrådsutrymmen m. m.

Behov av växthus m. m. Statens trädgårdsförsök disponerar f. n. vid avdelningen för köksväxtodling sammanlagt 780 m² växthusyta samt vid avdelningen för frukt- och bärödling ett kallväxthus och ett provisoriskt plastväxthus om sammanlagt 80 m². Prydnadsväxtavdelningen har f. n. inga egna växthus men har tidvis disponerat vissa av köksväxtavdelningens och Alnarps trädgårdars växthus. Det sammanlagda behovet av växthus vid trädgårdssektionen har beräknats till 4 650 m². För trädgårdssektionens räkning erfordras alltså ytterligare växthusutrymmen om ca 3 800 m². Hela detta växthusutrymme torde dock inte behöva nybyggas, om vissa delar av de växthus, som nu disponeras av Alnarps trädgårdar kan tas i anspråk för trädgårdssektionens behov. Om ett sådant övertagande kan komma till stånd, begränsas behovet av nya växthus till 120 m² vid institutionen för frukt- och bärödling och till 1 320 m² vid institutionen för köksväxtodling.

Kostnader för föreslagna byggnadsarbeten vid trädgårdssektionen. De av utredningen föreslagna byggnadsarbetena vid trädgårdssektionen har kostnadsuppskattats genom försorg av byggnadsstyrelsen. Vissa byggnadsarbeten såsom renovering av byggnader vid Mellangård och Östergård samt ombyggnad av hovbeslagsskolan för biodlingsavdelningens räkning har kostnadsberäknats av statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. Den sammanlagda kostnaden för byggnadsarbeten vid trädgårdssektionen har beräknats uppgå till 5 670 000 kr.

Följande byggnadsarbeten för trädgårdssektionen i Alnarp har av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknats till sammanlagt 5 600 000 kr., varav för vatten och avlopp 800 000 kr.

Institutionsbyggnad gemensam för:	
Institutionen för prydnadsväxtodling	Nybyggnad
Institutionen för trädgårdskonst och naturvård	»
Avdelningen för driftsekonomi	»

Avdelningen för arbetsmetodik och teknik	Nybyggnad
Avdelningen för växtpatologi	»
Sektionsexpedition	»
Kemiskt analyslaboratorium	»
Institutionen för frukt- och bärödling (statens trädgårdsförsöks institutionsbyggnad)	Ombyggnad
Institutionen för köksväxtodling (Alnarps skola)	Ombyggnad
Tjänsterum och personalrum (Mellangård)	»
Bibliotek, slottet	»
Två vaktmästarbostäder	Nybyggnad
Ekonomibyggnader m. m.:	
Sorterings- och packhall, kylrum m. m. (frukt- och bärödling)	Nybyggnad
Lagerhus med kylfack (köksväxtodling)	»
Lagerhus, Östergård (köksväxtodling)	Ombyggnad
Byggnad för traktorer och vagnar (köksväxtodling)	Nybyggnad
Varmväxthus (frukt- och bärödling, köksväxtodling)	»
Varmväxthus (del av Alnarps trädgårdars växthusanläggning)	Ombyggnad
Näthall (frukt- och bärödling)	Nybyggnad
Komplettering av mottagningsstation för högspänningsledning samt komplettering av ytterbelysning m. m.	
Vatten- och avloppsfrågor, anslutning till Lommaledningen ¹	

Följande byggnadsåtgärder för trädgårdssektionen i Alnarp har kostnadsberäknats av *statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader* till sammanlagt 70 000 kr.

Biodlingsavdelningen:

Skrivrum och laboratorium i hovbeslagsskolan	Ombyggnad
Ekonomibyggnad m. m.	Nybyggnad
Bostadshus vid Östergård	Ombyggnad

C. Byggnadsåtgärder vid försöksstationerna²

Jordbruks- och husdjursförsöksstationerna vid Alnarp. Till Alnarp kommer enligt utredningens förslag att förläggas två försöksstationer, varav en på jordbruksområdet och en på husdjursområdet. Dessa behöver kontorslokaler och vissa övriga utrymmen. Erforderliga skrivrum samt sammanträdes- och demonstrationsrum kan enligt utredningen erhållas i hovbeslagsskolan, som delvis står oanvänd sedan år 1958. I den närliggande smedjan kan utrymme erhållas för försöksteknisk utrustning. Beträffande djurstallar är utredningen av den uppfattningen, att husdjursförsöksverksamheten så långt möjligt bör förläggas till redan befintliga stallar vid lämpliga egendomar. I första hand synes djurbesättningarna vid Alnarps egendom bära tas i anspråk för detta ändamål efter avtal mellan lantbruks-högskolan och alnarpsinstitutet. För att försök skall kunna bedrivas i större omfattning vid djurbesättningarna i Alnarp erfordras dock vissa försöksanordningar. För anläggningar av detta slag i det nuvarande nötkreatursstallet föreslår utredningen ett belopp av 50 000 kr. Därest alnarpsinstitutets styrelse beslutar, att det nuvarande nötkreatursstallet, som är

¹ Kostnaderna för avloppsanläggningar torde endast delvis bära belasta trädgårdssektionen.

² Dessa byggnadsarbeten har kostnadsberäknats av statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. En mer detaljerad beskrivning har lämnats i särskild stencilerad bilaga.

omodernt, skall nybyggas, vill utredningen föreslå ett större belopp för försöksanordningar, förslagsvis 100 000 kr. För att kunna genomföra svinförsök i större omfattning erfordras vissa tillbyggnader för blandning och uppvägning av foder samt vissa inredningsarbeten i det nuvarande gödsvinstallet vid Alnarps egendom.

Kostnaderna för följande byggnadsåtgärder vid försöksstationerna i Alnarps har beräknats till 150 000 kr.

Ombyggnad av hovbeslagsskolan och smedjan för kontorslokaler m. m.
Anläggningar för nötkreatursförsök
Anläggningar för svinförsök

Vid den av utredningen föreslagna *jordbruksförsöksstationen vid Skara* behövs en arbetslokal om 200 m². Kostnaden för att bygga en sådan lokal har uppskattats till 60 000 kr.

Enligt utredningens mening bör erforderliga lokalutrymmen och växthus vid *trädgårdsförsöksstationen vid Rånna* erhållas genom avtal med hus-hållningssällskapet.

Vid *trädgårdsförsöksstationen vid Nyckelby* föreslår utredningen följande byggnadsåtgärder, som kostnadsberäknats till sammanlagt 110 000 kr.

Nybyggnad av tjänsterum om 40 m² jämte 20 m² arbetslokaler
Nybyggnad av två växthus omfattande 240 m² med arbetslokaler om 30 m²
Nybyggnad av lagerkällare för frukt- och köksväxtlagring

Vid den *jordbruksförsöksstation*, som kommer att förläggas vid *Röbäcksdalen* och där övertaga de resurser, som nu disponeras av statens jordbruksförsöks norrlandsavdelning, erfordras enligt utredningens mening f. n. inte någon ytterligare nybyggnad.

Vid *trädgårds- och husdjursförsöksstationerna vid Öjebyn* föreslår utredningen följande byggnadsarbeten, som kostnadsberäknats till sammanlagt 640 000 kr.

Reparationer och ombyggnad av vissa personalbostäder
Nybyggnad av tre lantarbetarbostäder
Renovering av kontorslokaler för *trädgårdsförsöksstationen*
Nybyggnad av växthus med dubbla glas om 240 m² med arbetslokaler om 30 m²
Nybyggnad av djurstallar:
Hönshus för 5 000 djur
Svinställ för 500 djur
Lösdriftsstell för 50—70 göddjur
Renovering av gamla utgödslingsanordningen
Ombyggnad av stallflygelbyggnaden till spannmålsmagasin
Nybyggnad av maskinhus inkl. reparationsutrymme och lunchrum
Täckdikning
Planteringar och vägar

De totala kostnaderna för av *jordbrukshögskoleutredningen föreslagna byggnadsarbeten vid hela lantbrukshögskolan* utgör 25 380 000 kr.

D. Turordning för de av jordbrukshögskoleutredningen föreslagna byggnadsarbetena

I enlighet med givna direktiv har jordbrukshögskoleutredningen även sökt bedöma, i vilken följd olika av utredningen föreslagna byggnadsåtgärder bör genomföras. Utredningen föreslår sålunda, att de olika byggnadsarbetena vid Ultuna fördelas på tre ungefär lika stora utbyggnadsetapper vardera omfattande två år. Vid Alnarp har en motsvarande uppdelning gjorts. Där synes dock första utbyggnadsetappen böra vara något längre och omfatta tre år, för att vissa mycket angelägna byggnadsarbeten skall kunna inrymmas i denna etapp. De två följande utbyggnadsetapperna vid Alnarp föreslås liksom vid Ultuna komma att omfatta två år vardera. Utredningen har inte hänfört de olika etapperna till särskilda år utan förutsätter, att utbyggnadsprogrammet inledes, så snart statsmakterna fattat beslut därom. Vid uppgörandet av turordningen har eftersträvat, att byggnadskostnaderna per år skall bli av någorlunda samma storlek under hela utbyggnadstiden. För byggnadsarbetena vid försöksstationerna har utredningen inte angivit någon turordning utan förutsätter att högskolans styrelse fördelar ifrågavarande byggnadsarbeten på ett lämpligt sätt under en utbyggnadstid av ungefär motsvarande längd, som tillämpas för Ultuna.

U l t u n a

Utbyggnadsetapp I (två år)

1. Institutionsbyggnad för växtpatologi, allmän växtodling och speciell växtodling (inkl. värmecentral för västra byggnadsgruppen)
2. Laboratorier och föreläsningssal vid statens jordbruksförsöks byggnader
3. Hyllinredning i bibliotekets källare
4. Bostadsrum för propedeutiska kursen i lantbruksskolans lokaler
5. Permanentbeläggning av hållplatsvägen
6. Ombyggnad av östra stallflygeln (häststallet) till maskinverkstad m. m.
7. Svininstall och fjäderfåanläggning vid Bäcklösa
8. Centralgarage

I anslutning till denna plan anför utredningen följande.

En institutionsbyggnad för växtpatologi är enligt utredningens uppfattning det mest trängande byggnadsbehovet vid lantbrukshögskolan. Redan år 1952 genomfördes en arkitekttävlan om utformningen av en institutionsbyggnad till institutionerna för växtsjukdomslära och växtodlingslära. Ända sedan dess har högskolans styrelse varje år gjort framställningar om att få denna byggnad uppförd. Statens sakrevision har granskat och efter vissa justeringar godkänt föreliggande byggnadsplaner.

För att möjliggöra att växtodlingsdelen inom statens jordbruksförsök skall kunna infogas i motsvarande växtodlingsinstitutioner är det nödvändigt, att också de båda växtodlingsinstitutionerna erhåller nya lokaler samtidigt. För att institutionerna för växt näringslära och jordbearbetning skall kunna förläggas till statens jordbruksförsöks nuvarande byggnader och där även bedriva undervisning erfordras, att föreläsningssal och vissa laboratorier tillbygges.

Med hänsyn till den överbelastning, som nu råder i biblioteket bör detta erhålla en koncentrerad hyllinredning (*compactus*) i källarvåningen redan under första utbyggnadsetappen. Slutligen har utredningen funnit att vissa övriga byggnadsarbeten, såsom djurstallar vid Bäcklösa m. m., bör utföras redan under första utbyggnadsetappen.

Utbyggnadsetapp II (två år)

1. Vissa reparations- och ombyggnadsarbeten vid gamla institutionsbyggnaden, stora institutionsbyggnaden (bl. a. ett större kemiskt kurslaboratorium) samt vid de växtfysiologiska och hydrotekniska institutionsbyggnaderna (inkl. arbetshall vid hydrotekniska institutionen)

2. Vissa reparations- och ombyggnadsarbeten vid administrationsbyggnaden (bl. a. större plenisal) och biblioteksbyggnaden

3. Nybyggnad av aula

4. Nybyggnad av växthuscentralen

5. Vissa vägarbeten

6. Reparationer av vissa personalbostäder inom ultunaområdet

7. Maskinhall vid Kungsängen

8. Olika yttre upprustningsarbeten

Utredningen framhåller beträffande denna etapp följande.

Sedan byggnadsetapp I genomförts, torde trångboddheten även i stora institutionsbyggnaden komma att lätta något. Från denna byggnad kan nämligen redan vid detta tillfälle institutionerna för växtpatologi och husdjursförädling flytta ut. Likaså bör det vara rimligt att räkna med att det kemiska analyslaboratoriet har fått nya lokaler vid denna tidpunkt. I detta läge torde de mest angelägna byggnadsåtgärderna på Ultuna bestå i att rusta upp befintliga lokaler, så att dessa blir mer ändamålsenliga. I stora institutionsbyggnaden bör därvid bl. a. ett större kemiskt kurslaboratorium iordningsställas. I gamla institutionsbyggnaden kommer lokalerna till största delen att få ny användning och behöver därför genomgå en viss renovering. Vissa renoveringar är angelägna önskemål också i fråga om övriga äldre institutionsbyggnader, såsom de hydrotekniska och växtfysiologiska institutionsbyggnaderna. Enligt utredningens mening bör under andra utbyggnadsetappen även de föreslagna byggnadsarbetena vid administrationsbyggnaden och biblioteket genomföras. Likaså bör nybyggnaden av aula och växthuscentral komma till stånd under denna utbyggnadsetapp.

Utbyggnadsetapp III (två år)

Under tredje utbyggnadsetappen bör resterande av utredningen föreslagna byggnadsåtgärder genomföras.

1. Tillbyggnad av statens husdjursförsöks nuvarande byggnad (institutionerna för näringsfysiologi och djurfysiologi)

2. Vissa tillbyggnadsarbeten vid den maskintekniska institutionen

3. Reparations- och ombyggnadsarbeten av vissa byggnader vid statens jordbruksförsök

4. Försökslador

5. Olika byggnadsarbeten, såsom värmecentraler, belysnings- och vägarbeten

Alnarps

Utbyggnadsetapp I (tre år)

1. Nybyggnad av institutionsbyggnad för prydnadsväxtodling, trädgårdskonst och naturvård jämte underavdelningar och sektionsexpedition

2. Institutionen för köksväxtodling, ombyggnad av Alnarps skola

3. Ombyggnad av bostadshus vid Östergård

Med hänsyn till att det ej finns någon möjlighet att förlägga dessa nyinrättade institutioner och underavdelningar till befintliga lokaler, bör nybyggnaden under punkt 1 enligt utredningens uppfattning få prioritet i byggnadsprogrammet vid trädgårdssektionen i Alnarp. Utredningen anför vidare.

Nuvarande köksväxtavdelningen vid statens trädgårdsförsök inrymmes i gamla f. d. ekonomibygnader vid Mellangård, varför utredningen funnit det omöjligt att dit förlägga den nya institutionen för köksväxtodling. Emellertid har Alnarps skola tidigare inköpts för köksväxtavdelningens behov och eftersom projektering av dessa institutionslokaler jämte anbudshandlingar uppgjorts med hänsyn till utformningen av den nya institutionen anser utredningen, att denna ombyggnad bör ingå i första utbyggnadsetappen. För att ej belasta denna utbyggnadsetapp hårdare än nödvändigt har den vid trädgårdssektionen i Alnarp utsträckts till tre budgetår till skillnad från övriga etapper, som omfattar två år vardera.

Ombyggnad av bostadshus vid Östergård bör också ingå i första utbyggnadsetappen, eftersom denna byggnad f. n. står tom i avvaktan på reparation och ombyggnad. Att uppskjuta ombyggnaden till en senare etapp medför ett onödigt förfall av byggnaden.

Utbyggnadsetapp II (två år)

1. Institutionen för frukt- och bärödling, ombyggnad av statens trädgårdsförsöks institutionsbyggnad
2. Ombyggnad av bibliotek i Alnarps slott
3. Ombyggnad av stall till lagerhus, Östergård
4. Nybyggnad av sorterings- och packhall, kylrum m. m.
5. Nybyggnad av lagerhus med kylfack
6. Nybyggnad av varmväxthus

Utbyggnadsetapp III (två år)

1. Ombyggnad av tjänste- och personalrum, Mellangård
2. Nybyggnad av två vaktmästarbostäder
3. Nybyggnad av näthall
4. Ombyggnad av växthus, Alnarps trädgårdar
5. Ekonomibygnader för biodlingsavdelningen
6. Byggnad för traktorer och vagnar

Förutom nämnda arbeten fordras vissa kompletteringar av avlopps- och elanläggningar, som också berör alnarpsinstitutet. I dessa frågor torde det enligt utredningen böra ankomma på berörda parter att närmare bestämma arbetenas igångsättande.

II. YTTRANDEN

De av jordbrukshögskoleutredningen föreslagna byggnadsåtgärderna har blivit föremål för särskilda kommentarer endast av några få remissinstanser.

Byggnadsstyrelsen, som biträtt utredningen vid byggnadsplaneringen och kostnadsuppskattningen för planerade byggnader, framhåller, att i betänkandet redovisade kostnader för olika byggnadsåtgärder endast är uppskattade med ledning av vissa erfarenhetssiffror och att de därför inte kan läggas till grund för anslagsäskanden. Styrelsen påpekar vidare, att pann-

centralen för västra byggnadsgruppen måste utföras samtidigt med de föreslagna nybyggnaderna i utbyggnadsetapp I samt att den östra värmecentralen måste ingå i den andra utbyggnadsetappen. Innan några mer omfattande nybyggnadsarbeten igångsättes vid alnarpsinstitutet, måste enligt byggnadsstyrelsen anslutning av institutets avloppsnät ske till Lommaledningen.

Statens sakrevision har tidigare verkställt utredning beträffande bl. a. lokalfrågor för statens jordbruksförsök samt institutionerna för växtsjukdomslära och växtodlingslära. Sakrevisionen har nu begränsat sin prövning av lokalfrågorna vid Ultuna till att avse endast institutionen för växtpatologi. Enligt sakrevisionen överstiger utredningens byggnadsplan för denna institution med ca 150 m² den yta, som sakrevisionen i sin förut berörda utredning bedömt erforderlig för institutionen i fråga. Ökningen motiveras dels med de större personalresurser institutionen beräknas er hålla, dels med behovet av ett särskilt nematologiskt laboratorium. Sakrevisionen har intet att erinra mot det beräknade lokalbehovet.

I fråga om dispositionen av växthusytan vid alnarpsinstitutet erinrar sakrevisionen om en inom denna verkställd utredning rörande de ekonomiska förhållandena vid Alnarps trädgårdar, vari föreslås att för undervisningsodlingar disponeras ca 1 000 m² växthusyta och för de merkantila odlingarna ca 2 700 m² växthusyta. I nämnda utredning framhöll sakrevisionen att, därest statsmakterna skulle finna, att av statens trädgårdsförsök framförda krav på ökade växthusutrymmen borde tillgodoses, i första hand friställda växthusytor vid Alnarps trädgårdar borde tas i anspråk, varigenom avsevärda investeringskostnader skulle inbesparas. Den merkantila rörelsegrenen vid trädgårdarna skulle härvid få nedskäras i motsvarande grad. Sakrevisionen påpekar, att utredningens förslag angående utnyttjandet av växthusen vid Alnarps trädgårdar står i nära överensstämmelse med nu nämnda riktlinjer.

Lantbrukshögskolans lärarkollegium framhåller, att de mest brådskande byggnadsföretagen, vilka bör igångsättas genast, är institutionsbyggnad för växtsjukdomslära m. m. och hyllinredning i bibliotekets källare. Lärarkollegiet framhåller vidare, att administrationsbyggnaden med flyglar samt de gamla ladugårdarna på Ultuna bör bibehållas vid en framtida planering av området. Någon bebyggelse i närheten av ladugårdarna bör ej ske. Beträffande vissa detaljer i de föreslagna byggnadsåtgärderna hänvisar lärarkollegiet till vad institutionsföreståndarna anfört i vissa till yttrandet fogade bilagor.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut framhåller, att den framtida användningen av det nuvarande byggnadsbeståndet vid Alnarp icke bör fastställas, förrän utredning verkställts angående övrig till Alnarp förlagd verksamhet och behovet av lokaler för samtliga verksamhetsgrenar kan överblickas. Styrelsen påpekar vidare, att de av statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader utförda kostnadsberäkningarna verkar vara låga.

III. DEPARTEMENTSCHEFEN

Jordbrukshögskoleutredningen har föreslagit ny- och ombyggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan, som beräknas kosta 18,75 miljoner kronor vid ultunadelen, 5,67 miljoner kronor vid alnarpsdelen samt 0,96 miljoner kronor vid försöksstationerna eller sammanlagt 25,38 miljoner kronor. Utredningen har även angivit den förläggning, som institutionerna vid Ultuna och Alnarp enligt utredningens mening bör ha, när den föreslagna omorganisationen genomförts och de förordade nybyggnaderna kommit till stånd. För de föreslagna byggnadsarbetena har utredningen vidare angivit en detaljerad turordning.

I princip har jag intet att erinra mot utredningens förslag till byggnadsplanering. Enligt min mening kan den i huvudsak utgöra en grund för de ny- och ombyggnadsåtgärder, som efter hand blir erforderliga, allteftersom upprustningen av den lantbruksvetenskapliga verksamheten fortskrider.

I fråga om särskilt förslagen berörande Ultuna har jag med tillfredsställelse konstaterat bland annat, att utredningen eftersträvat att föreslå förläggning av institutioner, som har största behovet av inbördes kontakt, så nära varandra som möjligt och att förläggning inte i något fall föreslagits skola ske till ett helt nytt område utan i samtliga fall rört sig om platser, där byggnader redan finnes eller vissa anstalter redan vidtagits för en framtida förläggning.

Vid den årliga budgetbehandlingen torde i de enskilda fallen närmare ställning få tagas till den av utredningen föreslagna turordningen för och omfattningen av ny- och ombyggnadsarbetena. I samband med de omflyttningar av institutioner och personal, som torde bli oundgängligen erforderliga vid omorganisationen, synes vissa upprustnings- och ändringsarbeten bli nödvändiga. Det torde böra ankomma på högskolestyrelsen att utreda dessa spørsmål och i samråd med byggnadsstyrelsen framlägga förslag härom.

Jag har i det föregående anmält, att jag senare denna dag ämnar föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt högskolestyrelsen att efter samråd med byggnadsstyrelsen inkomma med förslag till disposition och ombyggnad av de lokaler, som blir disponibla genom att Ultuna lantbruksskola nedlägges. Såvitt jag kunnat finna, synes det möjligt att till dessa lokaler förlägga institutionen för växtodling. Det är min avsikt att i samma beslut även inrymma motsvarande uppdrag beträffande den av jordbrukshögskoleutredningen förordade institutionsbyggnaden för växtpatologi. I sistnämnda ärende synes samråd även böra ske med den kommitté, åt vilken uppdragits att utreda bland annat frågan om ny förläggningssort för statens växtskyddsanstalt.

Vad gäller planeringen i övrigt för den närmaste tiden synes enligt min mening den av utredningen föreslagna hyllinredningen i bibliotekets källare vid Ultuna, anskaffningen av kontors- och arbetslokaler för försöks-

stationerna i Skara, Alnarp och Röbbäcksdalen ha hög angelägenhetsgrad. Vidare synes en ombyggnad av Alnarps skola för institutionen för köksväxt- och prydnadsväxtodling höra till de närmast liggande byggnadsprojekten. Nu nämnda byggnadsarbeten bör emellertid närmare övervägas av styrelserna för lantbrukshögskolan och alnarpsinstitutet, i förekommande fall i samråd. Vid behandlingen av byggnadsfrågorna bör styrelserna följa de riktlinjer för handläggningen av dylika spörsmål, som framlagts i bilaga 2 (gemensamma frågor, p. 8) till 1960 års statsverksproposition.

Organisationen av jordbrukets provningsverksamhet

I. UTREDNINGEN

Jordbrukshögskoleutredningen konstaterar inledningsvis, att jordbruksnäringens utveckling och kommersialisering har medfört, att allt större mängder av jordbrukets produktionsmedel såsom utsäde, gödselmedel, växtskyddsmedel, foder och ensileringspreparat samt maskinell utrustning inköpes av jordbrukarna. Med hänsyn till att nya varianter av dessa produktionsmedel framkommer varje år, blir det allt svårare för såväl den enskilde jordbrukaren som för den rådgivande konsulenten att taga ställning till vilka typer och varianter av produktionsmedel som bör väljas. Denna utveckling har medfört ett undan för undan väsentligt ökat behov av provning och kontrollverksamhet för att en saklig information skall kunna lämnas jordbrukarna.

Endast inom begränsade områden, såsom beträffande lantbruksmaskiner, har hitintills särskilda provningsorgan inrättats. Statens maskinprovningar är ett exempel på en provningsverksamhet, som har till uppgift att underlätta en objektiv bedömning av nya maskiner och ny utrustning inom det tekniska området. För övriga produktionsmedel inom jordbruket saknas ännu en konsekvent genomförd, fortlöpande provningsverksamhet.

Provning inom jordbruksområdet definieras av utredningen som den verksamhet, vilken har till uppgift att med hjälp av standardiserad metodik fastställa ur produktionssynpunkt viktiga egenskaper hos ett produktionsmedel. Exempel på provning kan enligt utredningen hämtas från statens maskinprovningar, där ett verktygs eller en maskins egenskaper, såsom slitstyrka, hållfasthet och användbarhet under vissa givna betingelser bestämmes. Andra exempel på provning är bestämningen av ett växtskyddspreparats effekt och användbarhet liksom också fastställandet av avkastningsförmåga, stråstyvhet, sjukdomsresistens och övriga odlingsegenskaper hos nya sorter. Avsikten med denna provningsverksamhet är, framhåller utredningen, att tillhandahålla jordbrukarna objektiva och tillförlitliga uppgifter över sådana egenskaper hos nu nämnda produktionsmedel,

som är av betydelse ur produktionssynpunkt. Det blir sedan jordbrukarnas sak att på grundval av dessa redovisade egenskaper söka bedöma, vilken maskin eller sort som bör väljas eller vilket preparat som bäst lämpar sig under de förutsättningar, som är för handen.

Provning i vidsträckt bemärkelse utföres f. n. av såväl enskilda som officiella organ. Sålunda provar i regel den industri, som framställt ett växtskyddspreparat, detta för egen information, innan det släppes ut i marknaden. På samma sätt genomför växtförädlarna provning av nya sorter för att få en uppfattning om dessas avkastningsförmåga och övriga odlingsegenskaper. Emellertid är det i vissa fall, bl. a. som underlag för rådgivningsverksamheten, av avgörande betydelse, att provningsresultatens objektivitet icke kan sättas i fråga. Därför är det nödvändigt, att viss provning utföres också av officiella organ. Det är denna senare typ av provning, som är föremål för jordbrukshögskoleutredningens behandling och förslag.

Termen provning bör enligt utredningen försvinna, eftersom huvuddelen av vad som f. n. avses med provningsverksamhet, t. ex. sortprovning, provning av kemikalier och provning av olika gödselmedel, faller under begreppet provning så som detta nyss definierats.

Jordbrukshögskoleutredningen har, såsom tidigare anförts, varit av den uppfattningen, att den verksamhet av provningskaraktär, som ingår i de nuvarande försöksanstalterna, rent anslagsmässigt och organisatoriskt bör avskiljas från den egentliga försöks- och forskningsverksamheten. Utredningen har med anledning därav sökt beräkna, i vilken omfattning provningsverksamhet nu förekommer inom den lantbruksvetenskapliga verksamheten. Utredningen har uppskattat de sammanlagda kostnaderna för provningsverksamhet år 1957 vid statens jordbruksförsök, statens husdjursförsök, statens trädgårdsförsök, statens växtskyddanstalt och hushållnings-sällskapen till omkring en miljon kr. Denna verksamhet förekommer inom följande fyra områden.

1. Utsäde, sorter och stammar av nyttoväxter
2. Växtskyddsmedel och ogräsbekämpningsmedel
3. Handelsgödsel och kalk
4. Foder och foderpreparat

För en mera detaljerad redogörelse över provningsverksamhetens nuvarande omfattning torde få hänvisas till utredningens betänkande s. 415—424.

Jordbrukshögskoleutredningen har betonat, att den framtida provningsverksamheten bör utformas på ett sådant sätt, att den enskilde försöksmannen avlastas ansvaret att värdesätta olika firmapreparat och märkesvaror, eftersom kommersiella intressen beröres därvid. Utredningen har dock varit medveten om att objektiv provning genom biologiska metoder innebär betydande svårigheter. Då emellertid en sådan provningsverksamhet redan nu förekommer och då ett betydande behov därav föreligger, har utredningen ansett, att provningen bör organiseras på ett sådant sätt, att

den så långt möjligt sker efter enhetliga grunder och att dess objektivitet icke skall kunna sättas i fråga.

Provningens omfattning kommer enligt jordbrukshögskoleutredningens mening att bäst anpassa sig till det verkliga behov av provning, som föreligger, om beställaren av en provning (tillverkaren, försäljaren eller förbrukaren av den vara som önskas provad) i princip själv får stå för kostnaden av den begärda provningen. Utredningen har bl. a. med anledning härav förordnat, att beställaren av en provning själv får bekosta provningen. Utredningens förslag innebär, att ett särskilt organ *jordbrukets provningsanstalt* inrättas. Utredningen har härom anfört bl. a. följande.

Denna provningsanstalt är — i varje fall till en början — endast avsedd att bli ett administrativt organ, som tager upp inkommande provningsbeställningar och uppdrager utförandet av erforderliga provningsförsök åt försöksavdelningarna vid lantbrukshögskolan eller andra lämpliga organ. Försöksavdelningarna krediteras härför genom anstalten. Kontakten med beställarna bör helt gå över provningsanstalten. Även bedömningen av resultaten från de utförda provningsförsöken skall ske i provningsanstaltens regi inom särskilda provningsnämnder. En sådan nämnd bör finnas för vardera av följande fyra produktionsmedelsområden nämligen för utsäde, växtskyddsfrågor, växtnäringsfrågor och fodermedel. Eftersom de försök och undersökningar, som skall ligga till grund för provningsbedömningarna, avses bli verkställda av andra organ, behöver jordbrukets provningsanstalt i varje fall inte från början förses med egna resurser i form av laboratorier etc. Först när en tids erfarenheter från anstaltens verksamhet föreligger, blir det möjligt att bedöma, om och i vilken omfattning anstalten bör utrustas med egna provningsresurser.

Provningsanstalten skall verka för att få till stånd provning efter metoder, som möjliggör en enhetlig bedömning av provningsresultaten. I det syftet skall den sörja för en kontinuerlig metodikforskning inom varje produktionsmedelsområde. Genom provningsnämndernas försorg skall utarbetas den metodik, som kan tillämpas vid provningarna.

Provningarna och uppdragen bör utföras på begäran av myndigheter, institutioner samt enskilda företag och personer mot betalning, samt i vetenskapligt syfte för utveckling av nya provningsmetoder eller i övrigt i det allmännas intresse inom den kostnadsram, som för detta ändamål av statsmakterna fastställts för anstalten.

Resultaten från provningar av alla till försäljning avsedda varor (sorter, preparat m. m.) skall publiceras i form av provningsberättelser samt tillställas tillsynsmyndigheten (lantbruksstyrelsen), medan provningsresultat från produkter under utvecklingsarbete förbehålles beställaren.

Anstalten bör stå under överinseende av lantbruksstyrelsen, som äger meddela de särskilda förskrifter, vilka utöver i annan ordning meddelade bestämmelser befinnerse erforderliga för anstaltens verksamhet. Ledningen av anstalten bör utövas av en styrelse, bestående av ordförande jämt fyra ledamöter, samtliga förordnade för en tid av tre år, samt föreståndaren för anstalten. Kungl. Maj:t utser ordföranden samt förordnar de fyra ledamöterna efter förslag av lantbrukshögskolan (en ledamot), Sveriges lantbruksförbund (en ledamot), hushållnings-sällskapens förbund (en ledamot) samt Sveriges industriförbund (en ledamot). Suppleanter utses i enahanda ordning.

Den föreslagna provningsanstaltens verksamhet skall enligt utredningen bedrivas genom fyra *provningsnämnder* och ett *kansli*. Personalen vid kansliet skall utgöras av en efter förslag av anstaltens styrelse, av Kungl. Maj:ts förordnad föreståndare, benämnd direktör, samt en fast anställd kontorist. Därutöver bör anstalten ges sådana resurser, att erforderlig extra **arbetskraft** kan anställas. Ledningen av provningsverksamheten och den slutgiltiga bedömningen av de resultat, som erhållits från utförda provningsförsök, bör enligt utredningen handhas av följande fyra provningsnämnder.

1. Nämnden för utsäde, sorter och stammar av nyttoväxter
2. Nämnden för växtskyddsfrågor
3. Nämnden för växtnäringfrågor
4. Nämnden för fodermedel

Utredningen har föreslagit, att varje provningsnämnd skall bestå av minst fem ledamöter. Anstaltens föreståndare skall som självskriven ledamot ingå i var och en av de fyra nämnderna. Ledamöter jämte suppleanter i nämnderna bör enligt utredningen utses av lantbruksstyrelsen på förslag av anstaltens styrelse. Provningsnämnd skall ha rätt att med sig adjungera sakkunnig, vilken äger deltaga i överläggningarna inom nämnden men icke i besluten.

Enligt utredningens uppfattning bör jordbrukets provningsanstalt vara fullt fristående och således ej ingå i lantbrukshögskolan. Även förläggningsmässigt bör anstalten vara skild från högskolan. Uppsala eller Stockholm har av utredningen ansetts vara lämplig förläggningsort. Med hänsyn till att anstalten i sin verksamhet främst torde ha behov av kontakt med högskolan förordar utredningen, att anstalten förlägges till Uppsala — dock icke Ultuna.

I fråga om *kostnaderna* för den föreslagna provningsanstalten har utredningen framhållit, att det är mycket svårt att förutse, vilken omfattning provningsanstaltens verksamhet kommer att få, eftersom några erfarenheter av en sådan verksamhet i här skisserad form inte finnes. Som underlag för en bedömning av den totala kostnaden för en framtida provningsverksamhet har utredningen erinrat om att motsvarande kostnader för år 1957 enligt utredningens beräkningar uppgick till omkring en miljon kr. Dessa uppskattade kostnader för försök av provningskaraktär är dock enligt utredningen att betrakta som mycket ungefärliga, dels emedan någon skarp gräns inte finnes mellan provning och egentlig försöksverksamhet, dels emedan det innebär vissa svårigheter att exakt beräkna kostnaden för olika typer av försök. Vidare påpekar utredningen, att utöver medräknad verksamhet det finnes vissa verksamhetsområden, som åtminstone delvis kan anses vara av provningskaraktär, såsom exempelvis rutinmässiga föräldraskapsbestämningar inom husdjursförädlingen, cerealkemiska bestämningar, baktionsundersökningar etc. I vilken utsträckning dessa och andra här utelämnade områden av provningskaraktär skall omhänderas av jordbrukets provningsanstalt får bli beroende av framtida bedömningar.

Som tidigare angivits bör provningsbeställaren enligt utredningens mening i princip svara för de kostnader, som provningen ger upphov till. Dock bör sådan provning, som utföres i vetenskapligt syfte för utveckling av nya provningsmetoder eller i övrigt i det allmännas intresse (metodikforskning m. m.) bestridas med statliga medel. Staten bör också svara för provningsanstaltens administrationskostnader. I den mån statliga organ (anstalter och myndigheter) gör provningsbeställningar bör även dessa organ debiteras de fastställda avgifterna. Medel för detta ändamål får därvid äskas i vederbörlig ordning av ifrågavarande anstalter och myndigheter. Detta torde också få gälla för de växtförädlingsanstalter, som nu får försök av provningskaraktär utförda utan att lämna ersättning.

I följande tablå redovisar utredningen behovet av medel för provningsanstaltens drift och till metodikforskning, provningsförsök m. m.

Förslag till stat för jordbrukets provningsanstalt

I. Avlöningar	Kr.	
1 föreståndare, direktör i Bo 3	40 000	
1 kontorist i A 9	11 000	
Ersättningar till sakkunniga, extra arbetskraft etc.	25 000	
Arvoden till provningsnämndernas ledamöter	9 000	85 000
	<hr/>	
II. Omkostnader		
Resersättningar	15 000	
Expenser (hyra, telefon, kontorsmateriel, bränsle, lyse, städning etc.)	15 000	
Publikationstryck	25 000	55 000
	<hr/>	
III. Anslag till metodikforskning m. m.		75 000
IV. Anslag till beställd provningsverksamhet (provningsförsök m. m.)		800 000
Summa anslag vid jordbrukets provningsanstalt		<hr/> 1 015 000
Avgår inkomster från provningsavgifter		800 000
		<hr/> Summa 215 000

I sitt *särskilda yttrande* har ledamoten av utredningen herr *Yngve Gustafsson* beträffande den av utredningen föreslagna organisationen av jordbrukets provningsverksamhet anfört bl. a. följande.

Att behov föreligger av en viss provningsverksamhet på jordbrukets område är obestridligt. Behovet är också säkerligen i tilltagande, allt eftersom jordbruket i allt större omfattning ökar sina inköp av olika produktionsmedel från industrien. Det kan även vara berättigat, att staten mot ersättning tillhandahåller möjligheter för den, som vill ha provning genomförd. Jag anser det dock icke behövt att i nuvarande läge inrätta ett fristående nytt organ för provningsverksamheten. Enligt min uppfattning har utredningen överskattat volymen av den provningsverksamhet, som nu utföres vid Ultuna. Emellan den rena provningsverksamheten och det, som utredningen benämner den egentliga försöksverksamheten, förefinnes nämligen ett betydande område, inom vilket en verksamhet förekommer, som hellre bör betecknas som en försöksverksamhet för anpassning av den praktiska jordbruksdriften till nya produktionsmedel än såsom en provningsverksamhet. Till detta mellanområde hör så gott som hela försöks-

verksamheten med handelsgödsel, samt vissa delar av försöksverksamheten med t. ex. fodermedel och de moderna ogräsbekämpningsmedlen.

Förekomsten av detta mellanområde mellan den rena provningsverksamheten och den egentliga försöksverksamheten gör gränsdragningen mellan vad som skall kallas provning och vad som är försöksverksamhet ytterst vanskelig. Detta i förening med att den egentliga provningsverksamheten av allt att döma tills vidare kommer att bli liten gör, att jag icke kan finna det nödvändigt att nu inrätta ett nytt statligt organ för densamma. I stället borde försöksverksamheten utan större svårighet själv kunna taga hand om den provningsverksamhet, som kan förekomma. Vad som här skulle erfordras, och som, så vitt jag kan förstå, helt skulle kunna ersätta den föreslagna nya anstalten, är vissa fasta bestämmelser att iakttaga, när försöksverksamheten arbetar med produkter av kommersiellt intresse. Dessa bestämmelser skulle bl. a. ange taxor för beställningsarbeten och vidare skulle de ange principer för försöksresultatens bedömning och publicering, varvid den enskilde tjänstemannen skulle avlastas från ansvaret att stå som ensam bedömare och författare till försöksmeddelandena. Om det visade sig erforderligt, skulle provningsnämnder av den typ, som utredningen föreslagit mycket väl kunna införas även vid anstalterna. Att på detta sätt komplettera försöksorganisationerna skulle vara enkelt och billigt och enligt min mening lika effektivt som att inrätta en särskild provningsanstalt, vilken f. ö. enligt utredningsförslaget skulle bli nödsakad att repliera på försöksorganisationen i de flesta tekniska avseenden.

II. YTTRANDEN

Jordbrukshögskoleutredningens förslag att inrätta provningsnämnder har i allmänhet tillstyrkts av remissinstanserna. Däremot har förslaget att inrätta en statens provningsanstalt avstyrkts av praktiskt taget samtliga remissinstanser. Endast styrelsen för alnarpinstitutet, statens tekniska forskningsråd, objektivitetsutredningen och Svenska fåravelsföreningen har tillstyrkt, att den föreslagna provningsanstalten kommer till stånd. Orsaken till avstyrkandet har i regel angivits vara, att man ansett stora svårigheter föreligga att avgränsa provningsverksamheten från försöksverksamheten. I stället har provningsverksamheten ansetts böra åtminstone tills vidare ingå i försöksverksamheten. En del remissinstanser har vidare ansett den föreslagna provningsanstalten vara organisatoriskt överdimensionerad. Ganska många remissinstanser har även uttalat tveksamhet inför den av utredningen föreslagna principen att provningsbeställare, d. v. s. tillverkare, försäljare eller förbrukare av en vara, skall betala kostnaderna för provningen. Denna princip är, menar man, inte genomförbar förrän en klar avgränsning kan göras mellan försöksverksamheten, som betalas av staten, och provningsverksamheten, som skall betalas av enskilda provningsbeställare. Det har också uttalats, att det föreligger risk för att vid avgiftsbeläggning vissa ur samhällets synpunkt önskvärda provningar kanske inte kommer till utförande. Vissa av remissinstanserna opponerar sig även mot benämningen provning, som de anser bör benämnas prövning.

Lantbrukshögskolans styrelse framhåller, att det icke är motiverat med ett

särskilt organ för provningsverksamheten utan att det f. n. torde vara tillräckligt, om de av utredningen föreslagna fyra provningsnämnderna inrättas.

Lantbrukshögskolans lärarkollegium anser i likhet med utredningen, att det föreligger ett visst behov av provningsverksamhet rörande skilda jordbruksförnödenheter och att denna provning så långt möjligt bör ske efter enhetliga grunder. Kollegiet ansluter sig därför till utredningens förslag, att fyra provningsnämnder inrättas. I övrigt menar kollegiet, att provningsverksamheten sannolikt inte blir av den omfattning, som utredningen räknat med, och att det därför inte kräves den relativt omfattande administrativa apparat, som utredningen föreslagit. Lärarkollegiet föreslår, att de administrativa uppgifterna och redovisningen av uppbördsmedlen i avvaktan på ytterligare erfarenheter anförtros åt högskolans styrelse och kansli.

Lantbrukshögskolans försökskollegium framhåller bl. a. följande.

Kollegiet anser, att det inom försöksverksamheten förekommer verksamhet, som rätteligen bör benämnas provning. Denna verksamhet bör bedrivas enligt entydigt angivna riktlinjer och kostnaderna för den bör åvila dem, som önskar få viss produkt provad. Det är däremot icke riktigt att såsom utredningen gjort beteckna stora delar av försöksverksamhetens nuvarande arbetsuppgifter som provning. Gödslingsförsöken avser sålunda icke att prova olika gödselmedel utan att klargöra för det praktiska jordbruket, hur dessa olika gödselmedel på bästa sätt skall kunna utnyttjas inom jordbruksdriften. Sortförsöksverksamheten har till uppgift att tjäna som underlag för sortvalet inom olika jordbruksområden. Detta är provning men icke i den bemärkelse utredningen torde avse. Såväl gödslingsförsöken som sortförsöken bör betecknas som försök i egentlig bemärkelse och icke som provning. Beträffande frågan om provningsverksamhetens organisation anser kollegiet, att behovet av egentlig provningsverksamhet är mycket begränsat och att försöksverksamheten i varje fall tills vidare själv bör taga hand om denna verksamhet. Det bör härvid, om så erfordras, vara möjligt för försöksverksamhetens styrelse att till sig eller de olika försöksinstitutionerna knyta särskilda provningsnämnder av det slag utredningen föreslagit.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut finner det däremot riktigt, att försöksavdelningarna befrias från befattningen med provning, eftersom denna verksamhet avser betalda uppdrag från allmänheten. Syftet med provningsanstalten torde dock bli förfelat, om anstalten i brist på egna resurser måste överlåta själva provningsarbetet åt andra organ. Institutstyrelsen tillstyrker, att jordbrukets provningsanstalt inrättas, men anser, att den måste få resurser att arbeta i egen regi.

Alnarpsinstitutets lärarkollegium framhåller, att det torde vara principiellt riktigt att avskilja den del av den nuvarande försöksverksamheten, som kan betecknas som provnings- och kontrollverksamhet, från den egentliga forskningen och försöksverksamheten. Däremot är det mera tveksamt, hur en sådan provning skall ordnas. Förslaget att lämna ut själva provningsarbetet till andra institutioner, medan provningsanstalten har ansvaret för provningsresultatens bedömning, är enligt kollegiet orealistiskt. Att å andra sidan åstadkomma en så stor provningsanstalt, att den med eget folk kan sköta

samtliga provningsuppgifter torde icke vara möjligt. Om de nuvarande försöksanstalterna ges en ansvarig styrelse skild från högskolan samt lämpligt sammansatta provningsnämnder torde dessa anstalter även i fortsättningen kunna åtaga sig provningsuppdrag av här angiven karaktär och utföra provningsberättelser. Som ett exempel på en provningsnämnd kan enligt ifrågasvarande lärarkollegium originalutsädesnämnden tjäna.

Styrelsen för statens maskinprovningar anför bl. a. följande.

Maskinprovningarnas styrelse delar utredningens grundläggande uppfattning i fråga om provningen men anser det icke vara möjligt att på de av utredningen diskuterade områdena, där man på ett helt annat sätt än vid maskinprovningen rör sig med biologiska faktorer göra en gränsdragning, som avskiljer provning från försöksverksamhet. Med hänsyn härtill synes det styrelsen icke motiverat att bygga upp en särskild organisation för provningsverksamhet på det biologiska området. Det torde heller icke vara riktigt att på en person för administration samt på provningsnämnder lägga ansvaret för en så ytterst känslig verksamhet utan att ge dem stödet av egna provningsresurser. Maskinprovningarnas provningsnämnder hade ursprungligen en ledande uppgift, d. v. s. de skulle fastställa provningsprogram etc. Detta visade sig dock vara mindre lämpligt, emedan ledamöterna icke hade möjlighet att ägna uppgiften all den tid och icke heller kunde ha den detaljerade kännedom om arbetet, som erfordrades. Nämnderna har nu endast en rådgivande funktion men representerar likväl i provningsverksamheten en omistlig tillgång.

Samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten, som anser att en organisation som i huvudsak motsvarar den nuvarande är nödvändig för sortprovningen av potatis, anför bl. a. följande.

Provningen av potatissorter intager enligt kommittén en särställning i förhållande till övriga växtslag. Kommittén anser det därför högst osannolikt, att potatisprovningen kan komma att få den omfattning, som svarar mot det verkliga behovet, om initiativet till provning helt överlämnas till enskilda beställare. Om man likväl vill förutsätta tillräckligt intresse från den utländska förädlingsverksamheten för att sortprovningen skall fortgå i oförändrad omfattning, kan detta komma att leda till en onödig belastning av verksamheten genom att även sorter tages upp till prövning, vilka man kan förutsätta ej kommer att få någon betydelse för den svenska odlingen. F. n. begränsar man inom samarbetskommittén provningsarbetet genom att endast taga med sådana sorter i arbetsplanen, som kan förväntas ge resultat under svenska förhållanden.

Statens skogsforskningsinstitut anser, att utredningens förslag om provningsverksamhetens ordnande kan medföra, att denna verksamhet blir tungrodd, samt innebära betydande risker för att den officiella delen av sortprövningen i framtiden försvagas och den hittillsvarande säkerheten i sortbedömningen därmed äventyras.

Weibullsholms växtförädlingsanstalt anför bl. a. följande.

Sortprövningsverksamheten bör handhas av ett organ, som står helt fritt från växtförädlingsintressena. Endast på så sätt kan den rätt fullgöra sin grannliga uppgift. Med denna utgångspunkt är det självklart, att kostnaderna för den statliga verksamheten på detta område också restlöst skall betalas av det allmänna. Att inrätta en jordbrukets provningsanstalt är

onödigt. Vad de föreslagna provningsnämnderna beträffar bör det dubbelarbete, som den s. k. klassificeringsnämnden vid Alnarp nu utför, upphöra och originalutsädesnämndens trädgårdssektion helt övertaga denna verksamhet. I den mån andra nämnder behöver inrättas för växtskyddsfrågor, växtnäringensfrågor eller fodermedel bör dessa kunna organiseras på liknande sätt, som är fallet i fråga om originalutsädesnämnden.

Sveriges utsädesförening framhåller bl. a. följande.

Utprovnigen av värdet hos olika sorter står så nära programbunden forskning inom jordbruket överhuvudtaget, att de icke utan mycket allvarliga olägenheter kan brytas ut ur sitt naturliga samband med denna och överlåtas på en provningsanstalt. Även förslaget att provningsverksamheten skall vara ekonomiskt självbärande anser föreningen olämpligt. Då det här icke gäller blott en kontroll av vissa värdeegenskaper hos sorten eller preparatet utan fastmer ifrågavarande produktionsmedels lämpliga användning får det snarare anses vara ett jordbrukets och det allmännas intresse att få den prövning det här gäller utförd. Förslaget skulle också kunna minska möjligheterna till vägledning inom utsädesekonomiskt svaga jordbruksområden och i fråga om mindre betydelsefulla växtslag, eftersom växtförädlarna icke skulle ha samma intresse av att bedriva växtförädling i dessa fall. Utsädesföreningen vill däremot tillstyrka, att en provningsnämnd för utsädessorter och stammar av nyttoväxter tillsättes. Härvid bör den nuvarande originalutsädesnämnden kunna tjäna som mönster.

Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt avvisar förslaget om en jordbrukets provningsanstalt samt framhåller att, om en sådan upprättas, denna ej bör inkopplas som ett led mellan allmänheten och statens centrala frökontrollanstalt. Originalutsädesnämnden bör enligt anstaltsstyrelsen i möjligaste mån få behålla sin fria ställning.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt, vilken avstyrker förslaget om att inrätta en jordbrukets provningsanstalt, anför bl. a. följande.

Provning avser i normalt svenskt språkbruk enligt styrelsen en relativt kortvarig undersökning i avsikt att fastställa en viss bestämd egenskap hos undersökningsobjektet. Prövning avser i regel summan av ett flertal egenskaper hos objektet. Vad växtskyddsanstalten sedan länge kallat bekämpningsmedelsprovning bör alltså inte nu benämnas provning.

Lantbruksstyrelsen, som icke anser sig kunna dela utredningens mening om att provningsverksamheten skall utbrytas från försöksverksamheten, anför bl. a. följande.

Enligt styrelsens uppfattning bör det vara tillräckligt, att provningsnämnder tillsättes och knytes till försöksorganisationen. Dessa nämnder bör i huvudsak utgöras av försöksmännen inom resp. kompetensområde. Det torde vidare vara synnerligen oviss, om en fabrikant eller försäljare av gödsel, bekämpnings- eller fodermedel kommer att finna det med sina ekonomiska intressen förenligt att bekosta en provning. Någon faktor liknande plomberingsrätten i fråga om utsäde, som mer eller mindre tvingar vederbörande att låta verkställa en sådan provning, är ej att räkna med. En utebliven provning på fabrikanternas eller försäljarnas beställning kan tvinga sällskapen att i sin egen försöksverksamhet genomföra för råddningen erforderliga provningar.

I den utsträckning olika företag önskar få undersökningar utförda inom den statliga försöksorganisationen bör detta dock göras möjligt. Sådana undersökningar bör betalas av beställaren. Plan för genomförande av sådana bör fastställas av resp. provningsnämnd och provningsberättelse bör underställas nämnden, innan resultatet redovisas.

Statskontoret, riksräkenskapsverket och jordbrukets forskningsråd avstyrker förslaget om att inrätta ett nytt fristående organ för provningsverksamheten. Riksräkenskapsverket befarar för sin del, att detta skall leda till en alltför tungrodd organisation såväl administrativt som redovisningsmässigt.

Statens tekniska forskningsråd framhåller, att ett uppspaltande av provningsverksamheten samt försöks- och forskningsverksamheterna överensstämmer med de principer, som tillämpats för tekniska området och rådet tillstyrker därför, att utredningens förslag i denna fråga genomföres.

Trädgårdsnäringsutredningen ifrågasätter, om icke den föreslagna provningsorganisationen kan komma att medföra risker för en viss byråkratisering av verksamheten. Mot den bakgrunden är det enligt trädgårdsnäringsutredningen önskvärt, att man undersöker möjligheterna att samordna verksamheten även enligt andra former än den av jordbrukshögskoleutredningen föreslagna.

Utredningsmannen för utredning rörande den vid lantbrukshögskolan och statens lantbrukförsök på växtnäringsområdet bedrivna forskningens och försöksverksamhetens objektivitet tillstyrker den av jordbrukshögskoleutredningen föreslagna formen för provningsverksamhetens framtida bedrivande och anför bl. a. följande.

Den föreslagna organisationen torde vara väl ägnad att tillgodose det av jordbrukshögskoleutredningen uppställda syftet, att provningen så långt möjligt blir utförd efter enhetliga grunder och att dess objektivitet icke skall kunna sättas i fråga. Utredningsmannen vill dock framhålla, att av den försöksverksamhet på växtnäringsområdet, som närmast varit föremål för utredningsmannens uppmärksamhet, endast en obetydlig del torde vara hänförlig till provning, som enligt förslaget skall separeras från den övriga verksamheten.

Sveriges lantbruksförbund understryker värdet av att varudeklaration upprätthålles och det önskvärda i att denna verksamhet bygges ut i framtiden. Förbundet ifrågasätter dock, om en gränsdragning mellan provning och försöksverksamhet är praktiskt möjlig på det sätt utredningen tänkt sig. Det bör enligt förbundet ankomma på de föreslagna provningsnämnderna att arbeta med att få fram en enhetlig provningsmetodik. Med inrättandet av provningsanstalten bör dock anstå tills vidare.

Riksförbundet Landsbygdens folk framhåller, att en provningsverksamhet för jordbrukets produktionsmedel skulle ha visst värde och berättigande. Frågan är dock mycket komplicerad. Gränsen mellan vad utredningen betecknar såsom provning och regelrätt försöksverksamhet måste anses mycket svår att upprätthålla. Riksförbundet tillstyrker, att de föreslagna prov-

ningsnämnderna utses. Frågan om att upprätta en särskild provningsanstalt synes förbundet dock tills vidare böra anstå.

Skogs- och lantbruksakademien anser, att begreppet provning är obehövt och att det verkar förvillande därigenom att det är biologiskt ogrundat. Akademien avstyrker förslaget att inrätta en jordbrukets provningsanstalt.

Gödsel- och kalkindustriernas samarbetsdelegation (GKS) framhåller bl. a. följande.

För gödsel och kalk kan man ej bestämma den skördestegrande förmågan på samma sätt, som man bestämmer en maskins effekt. Effekten av gödsel och kalkmedel varierar ofta från plats till plats beroende på skiftande yttre betingelser. På vilket sätt olika produkter under hänsynstagande till jordslag, klimat, gröda, växtodlingens inriktning m. m. kan användas på för jordbruket mest ekonomiska sätt är enligt GKS:s uppfattning en uppgift för försöksverksamheten och ej någon provning. Ett sätt att avlasta ansvaret från enskilda försöksmän vid publicering av resultat synes enligt GKS vara att använda motsvarande förfarande, som nu tillämpas i Danmark vid publicering av resultat från försöksstationer. När en dansk redogörelse utarbetas, skall den först godkännas av därför utsedda sakkunniga, som har rätt att föreslå justeringar och att till berättelsen foga eventuella reservationer.

Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund anser det uppenbart, att ett behov av beställningsarbete föreligger även av annan art än det som utredningen vill hänföra till försök av provningskaraktär. Denna verksamhet bör dock med fördel kunna handhas och administreras direkt under högskolans styrelse och dennas organ. Provningsnämnder — i princip organiserade som den nuvarande originalutsädesnämnden och sorterande under högskolans styrelse — bör kunna komma i fråga.

Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund anser sig kunna tillstyrka förslaget om att inrätta fyra provningsnämnder men ifrågasätter om en särskild provningsanstalt kommer att fylla någon större uppgift. Om växtförädlarna eller tillverkarna inte anmäler sina produkter för provning kommer försöksverksamheten ändå att få taga upp dessa produktionsmedel till undersökning, eftersom önskemål från odlarnas sida givetvis kommer att framställas därom. Med hänsyn härtill anser förbundet, att frågan om provningsanstalten ej bör bli föremål för slutgiltigt avgörande, förrän andra former för verksamheten kunnat närmare övervägas.

Sveriges yrkesfruktodlares riksförbund delar utredningens uppfattning om det önskvärda med en särskild provningsverksamhet men anser dock, att i ett inledande skede endast provningsnämnderna bör tillsättas.

Hushållningssällskapens förbund framhåller, att en mera enhetlig ordning för provningsverksamheten synes vara behövt med hänsyn till den starkt ökade användningen av industriellt tillverkade produktionsmedel. Eftersom det är svårt att i förväg avgöra, vilken omfattning en sådan provningsverksamhet kan få, anser förbundet, att provningsverksamheten åtminstone till en början bör knytas an till försöksverksamheten och sortera under ledaren för denna. Inrättandet av ett särskilt fristående organ för verksamheten bör

således kunna anstå till dess ytterligare erfarenhet vunnits. För en sådan lösning talar enligt förbundet även den oklarhet, som i vart fall f. n. föreligger i fråga om vad som är att hänföra till försök och vad som är att hänföra till provning.

Malmöhus läns hushållningssällskap kan inte biträda förslaget om att inrätta en särskild provningsanstalt utan anser, att de olika försöksorganen bör omhänderta uppgifter av detta slag. Provningsnämnderna bör kunna arbeta efter samma principer, som nu tillämpas inom originalutsädesnämnden. För att objektiviteten icke skall behöva ifrågasättas, bör enligt sällskapet lämpligen övervägas att vid provningsberättelsernas offentliggörande använda den kollektiva ansvarighetsmetod, som danskarna tillämpar.

Stockholms läns hushållningssällskap avstyrker utredningens förslag om provningsanstalt och menar, att den verksamhet, som där skulle bedrivas, liksom hittills bör handhas av den statliga och lokala försöksverksamheten under ledning av statsagronomerna vid försöksavdelningarna. Däremot tillstyrker hushållningssällskapet att de fyra föreslagna provningsnämnderna inrättas.

Östergötlands läns hushållningssällskap framhåller, att gränsdragningen mellan provningsförsöken och den egentliga försöksverksamheten är utomordentligt svår. Inte minst av den anledningen är hushållningssällskapet av den uppfattningen, att ett särskiljande från försöksverksamheten av den s. k. provningsverksamheten ej bör komma till stånd och att i konsekvens därmed någon provningsanstalt ej heller bör inrättas.

Kristianstads läns hushållningssällskap anser förslaget om att inrätta fyra provningsnämnder vara utomordentligt värdefullt, eftersom det behöves sådana centrala nämnder, som kan avge omdömen med vederbörlig auktoritet. Däremot ifrågasätter hushållningssällskapet, om den föreslagna provningsanstalten bör inrättas. De uppgifter en sådan anstalt skulle få kan enligt sällskapet säkerligen väl utföras av provningsnämnderna och resp. institutioner vid lantbrukshögskolan under medverkan av serviceavdelningen.

Kalmar läns södra hushållningssällskap anser, att de försök, som är av provningskaraktär mycket väl kan utföras inom ramen för den ordinarie försöksverksamheten, sedan enhetliga bedömningsnormer utarbetats. Provningsomdömen bör därefter kunna utfärdas av provningsnämnderna. Sällskapet avstyrker förslaget om att inrätta en statens provningsanstalt.

Jämtlands läns hushållningssällskap vill icke bestrida, att det föreligger ett visst behov av provning av de industriellt tillverkade produktionsmedlen, vars användning starkt ökat. Det torde dock icke vara nödvändigt att för detta ändamål tillskapa ett helt nytt organ. Frågan bör enligt sällskapets mening därför ytterligare övervägas. I avvaktan härpå bör provningsverksamheten åtminstone tills vidare kunna samordnas med försöksverksamheten.

Hallands läns hushållningssällskap anser, att behov av en viss provningsverksamhet föreligger på lantbrukets område och att denna verksamhet bör betalas av vederbörande beställare. Det är emellertid inte riktigt att beteck-

na så stora delar av försöksverksamheten som utredningen gjort såsom provning. Den egentliga försöksverksamheten måste även framdeles behandla en mängd av de problem, som utredningen hänfört till provningsanstalten. För att fullgöra den sålunda inskränkta provningsverksamheten bör emellertid enligt sällskapet en särskild provningsanstalt tills vidare icke inrättas. Däremot anser sällskapet provningsnämnderna böra tillsättas.

III. DEPARTEMENTSCHEFEN

Jordbrukshögskoleutredningen har föreslagit, att försöksverksamhet av provningskaraktär organisatoriskt och anslagsmässigt skall avskiljas från den egentliga försöksverksamheten och forskningen vid lantbrukshögskolan. Denna provningsverksamhet bör så långt möjligt organiseras efter enhetliga grunder och så att dess objektivitet inte skall kunna sättas i fråga. För att administrera provningsverksamheten skall enligt utredningens förslag inrättas ett särskilt administrativt organ, benämnt jordbrukets provningsanstalt, med en direktör som föreståndare. Vidare skall enligt förslaget inrättas fyra provningsnämnder, som skall utarbeta provningsmetodik och bedöma resultaten av utförda provningsförsök. Beställaren av provning skall i princip själv få stå för kostnaden för den begärda provningen.

Vid remissbehandlingen har utredningens förslag om en särskild provningsanstalt avstyrkts av ett övervägande flertal av de instanser, som yttrat sig i frågan. Endast fyra remissinstanser har biträtt utredningens förslag i detta hänseende. Det främsta skälet till remissinstansernas avvisande inställning till förslaget om en särskild provningsanstalt synes ha varit, att man ansett stora svårigheter föreligga att avgränsa provningen från övrig närliggande verksamhet inom försöksområdet. Man har därför ansett, att försöksverksamheten i varje fall tills vidare själv bör taga hand om denna provning. Flera remissinstanser har även ställt sig tveksamma till den av utredningen föreslagna principen, att provningsbeställarna skall betala kostnaderna för provningen. Denna princip har man menat inte vara genomförbar, förän en klar avgränsning kan göras mellan den provning för enskildas räkning, som beställaren skall betala, och den försöksverksamhet av allmänt intresse, som bör betalas av statsmedel. Tillkomsten av provningsnämnder har emellertid tillstyrkts av åtskilliga remissinstanser, vilka ansett, att dessa bör kunna inrättas utan att den centrala provningsanstalten kommer till stånd.

För egen del är jag medveten om den stora betydelse, som den verksamhet utredningen benämnt provning med all sannolikhet kommer att få, allteftersom jordbruket i större utsträckning än hittills tager i anspråk industriellt framställda produktionsmedel. I fråga om jordbrukets maskiner har den av statens maskinprovningar bedrivna verksamheten redan nu en viktig uppgift att fylla. I likhet med flertalet remissinstanser har jag emellertid funnit det tveksamt, huruvida vissa delar av den organisation för provningsverksamheten, som utredningen föreslagit, kan förväntas komma

att fungera på ett ändamålsenligt sätt. Avgörande för ställningstagandet i detta hänseende är enligt min mening, om en tillfredsställande avgränsning kan göras mellan sådan verksamhet, som är att hänföra till provning enligt utredningens begreppsdefinition och följaktligen bör betalas av beställaren, och sådan verksamhet, som har karaktären av försöksverksamhet av allmänt intresse och därför bör betalas av staten. Utan en sådan klar avgränsning torde den av utredningen föreslagna organisationen inte ha utsikt att tjäna det ändamål utredningen avsett. Man torde inte kunna räkna med att de, som önskar få provning utförd, är villiga att betala härför, om de på grund av oklar gränsdragning kan hysa förhoppningar om att förr eller senare få den aktuella frågan klarlagd genom den med statsmedel bedrivna försöksverksamheten.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att utredningsmannen rörande den vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök på växtnäingsområdet bedrivna forsknings- och försöksverksamhetens objektivitet i sitt betänkande, vilket i det föregående berörts under avsnittet om försöksverksamheten, anfört att han inte funnit anledning till sådana erinringar, att de kan lämna stöd för den åsikten, att forsknings- och försöksverksamheten vid lantbrukshögskolan inte skulle bedrivas med tillbörlig objektivitet. Utöver de åtgärder beträffande publicering m. m., som jag förordat i nyssnämnda avsnitt, föreligger det därför enligt min mening inte nu någon anledning att vidtaga sådana organisatoriska åtgärder, som senare kan visa sig vara förhastade. Jag vill därför förordta, att frågan om provningsverksamheten underkastas ytterligare granskning, innan ställning tages till de av jordbrukshögskoleutredningen härutinnan framlagda förslagen.

Inom vissa strikt avgränsade mindre områden förekommer för närvarande vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök samt statens trädgårdsförsök en av beställare betald provning. Denna verksamhet bör givetvis fortsätta och, allteftersom erfarenheter vinnes, kunna utvecklas. Det torde böra uppdragas åt lantbrukshögskolans styrelse att utfärda bestämmelser och fastställa taxor för dessa provningar. De ekonomiska frågorna rörande denna provning bör handläggas av högskolans kansli. Tills vidare torde de från ifrågavarande provningar härrörande inkomsterna böra redovisas under posten för särskilda uppbördsmedel under högskolans omkostnadsanslag.

Högre utbildning, forskning och försök på mejerinäringens område

I. UTREDNINGEN

Nuvarande förhållanden. Den högre mejeriundervisningen (mejeriingenjörutbildningen) samt forskningen och försöksverksamheten på mejeriområdet är förlagda till Alnarp och organisatoriskt inordnade i alnarpsinstitutet. Enligt stadgarna för institutet skall högre mejeriundervisning samt forskning- och försöksverksamhet på mejerinäringens område bedrivas vid institutets mejeriavdelning och vid statens mejeriförsök.

Mejeriavdelningen står under administrativ ledning av en föreståndare och omfattar följande tre verksamhetsgrenar, nämligen högre mejerikurs, mejeriskola samt Alnarps mejeri. Vid avdelningen finnes tre institutioner för undervisning och forskning.

Den högre mejerikursen (mejeriingenjörskursen) har till uppgift att meddela en på vetenskaplig forskning grundad undervisning i mjölkens produktion, mejeriindustriens fackämnen samt i vissa grundläggande ämnen i och för utbildning av lärare för mejeriundervisningen, konsulenter, tjänstemän vid försöks- och kontrollverksamheten på området, mejerihanteringsorganisationer, de centrala ämbetsverken, mejerimaskinfabriker och tekniska fabriker på området samt driftsledare vid större mejerier och mejerisammanslutningar. Efter avslutad utbildning avlägges mejeriingenjörsexamen. Kursen omfattar tre år och examen avlägges under fjärde året. Under perioden 1936—1957 har i genomsnitt utexaminerats tre till fyra mejeriingenjörer per år. Sedan 1956 antages elever endast vartannat år.

Till mejeriavdelningen hör också en *mejeriskola*. Föreståndare för denna är mejeriavdelningens föreståndare. Undervisning i huvudämnena meddelas av två ämneslärare.

Alnarps mejeri användes i första hand till att ge praktisk utbildning åt eleverna vid mejeriavdelningen men utnyttjas dessutom för försöks- och provningsverksamhet av övriga i Alnarp befintliga forsknings- och försöksinstitutioner på mejeriområdet. Mejeriet har en daglig invägning av 20 000—25 000 l och en allsidig produktionsinriktning.

Statens mejeriförsök har enligt stadgarna till uppgift att genom vetenskapliga undersökningar och systematiska försök utreda för mejerinäringen viktiga praktiska frågor. Det står under ledning av en föreståndare, som tillika är professor vid institutet.

Förutom ett kansli finnes dels en produktteknisk avdelning under föreståndarens direkta ledning, dels en laboratorieavdelning under laborators ledning. Verksamheten bedrivs i huvudsak efter en för varje år uppgjord plan. Efter förslag av föreståndaren uppgöres denna plan av mejeriavdelningens kollegium. Den granskas av styrelsen för institutet och fastställs av lantbruksstyrelsen. Vid sidan av den uppgjorda försöksplanen utföres även undersökningar över aktuella frågor. I dessa frågor bedrivs ett nära samarbete med Svenska mejeriernas riksförening, u. p. a. (SMR).

I detta sammanhang kan vidare nämnas, att den statliga provningsverksamheten i fråga om mejerimaskiner är förlagd till Alnarp. Vid statens maskinprovningars filial i Alnarp finnes sålunda inrättad en särskild mejeriavdelning under ledning av en överassistent.

Den nuvarande personalen vid och kostnaderna för mejeriavdelningen och statens mejeriförsök redovisas i följande sammanställningar.

Nuvarande personal vid mejeriavdelningen och statens mejeriförsök

Institutionen för mejerikemi och mejeribakteriologi

1 professor (föreståndare) ..	lönegrad Bo	3
1 laborator	» Ao	26
1 förste assistent	» Ae	21
1 assistent	» Ag	15
1 laboratoriebiträde	» Ae	9
1 laboratoriebiträde	» Ae	5
1 vaktmästare	» Ao	7

Institutionen för mjölkproduktens teknologi

1 professor (föreståndare) ..	lönegrad Bo	3
1 förste assistent	» Ae	21
1 assistent	» Ag	15
1 laboratoriebiträde	» Ae	7
1 kanslibitråde	» Ae	7

Institutionen för mejeriekonomi

1 laborator (föreståndare) ..	lönegrad Ao	26
1 förste assistent	» Ae	21
1 kanslibitråde	» Ae	7

Statens mejeriförsök

1 professor (föreståndare) ..	lönegrad Bo	3
1 laborator	» Ao	26
3 förste assistenter	» Ae	21
1 försöksmejerist	» Ae	12
1 laboratoriebiträde	» Ae	9
1 laboratoriebiträde	» Ae	7
1 kanslibitråde	» Ae	7
1 kontorsbiträde	» Ae	5
1 institutionsvaktmästare ..	» Ae	8

Dessutom finnes vid statens mejeriförsök stationerad följande personal, vilken är anställd hos Svenska mejeriernas riksförening, nämligen: 1 konsulent, 1 assistent (bitr. konsulent), 3 assistenter och 2 laboratoriebiträden.

Medelförbrukning resp. medelsanvisning för alnarpsinstitutets mejeriavdelning och statens mejeriförsök

Anslagspost	Medelförbrukning, kr.			Medelsanvisning, kr.
	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60
Avlöningar	477 700	522 300	546 800	555 400
Omkostnader, materiel m. m.	133 100	142 120	139 301	154 800
Täckande av förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri	75 000	70 000	50 000	50 000

Anm. Inga kostnader för del i institutets gemensamma kamrerarkontor har inräknats. Dessa torde kunna uppskattas till ca 14 000 kr.

En särskild undersökning rörande behovet av mejeriingenjörer har gjorts inom Svenska mejeriernas riksförening och sedermera för kännedom överlämnats till jordbrukshögskoleutredningen. Enligt denna har totala antalet mejeriingenjörer och med dem jämnställda agronomer inom mejeriindustrin beräknats uppgå till 106. (I begreppet »mejeriindustri» innefattas då

inom mejeriområdet verksamma såväl statliga myndigheter och organ som näringslivet i övrigt.) Ersättningsbehovet beräknat på sistnämnda antal uppgår till tre å fyra personer per år. När det gäller att uppskatta det framtida utvidgningsbehovet framhålls i undersökningen att de nuvarande mejeriingenjörerna har ett tånjbart och instabilt sammanlagt arbetsområde. På grundval av vissa kalkyler, vilka emellertid försetts med kraftiga reservationer, kommer man i undersökningen fram till att det årliga ersättnings- och utvidgningsbehovet av mejeriingenjörer uppgår till fyra å fem personer.

Jordbrukshögskoleutredningen säger sig ej ha anledning att ifrågasätta den inom SMR gjorda prognosen över behovet av mejeriingenjörer med nuvarande utbildning.

För att få en viss uppfattning om behovet av *högskoleutbildade livsmedelstekniker* har arbetsmarknadsstyrelsen på utredningens uppdrag gjort en översiktlig enkät rörande detta behov. I undersökningen ingår ej mejerinäringens behov, enår detta ansetts kartlagt genom de överläggningar utredningen haft med SMR.

Beträffande resultatet av denna enkät framhåller arbetsmarknadsstyrelsen bl. a. följande.

Det årliga rekryteringsbehovet av civilingenjörer till livsmedelsindustrien och inom densamma konsulterande företag — om ett visst ökningsbehov inräknas — för det närmaste årtiondet torde kunna uppskattas till ca 15 per år. Av detta rekryteringsbehov torde något mer än hälften komma att tillsättas med kemiingenjörer, om nuvarande fördelning mellan kemiingenjörer och övriga civilingenjörer bibehålles. Bedömningen av hur den årliga intagningen till en eventuell livsmedelsteknisk linje skall dimensioneras, blir därför helt beroende av kursplanernas utformning och om dessa avväges så, att också en del mekanister eller endast kemiingenjörer kan ersättas med livsmedelsingenjörer.

På grundval av SMR:s och arbetsmarknadsstyrelsens undersökningar beräknar jordbrukshögskoleutredningen det sammanlagda framtida behovet av högskoleutbildade livsmedelsingenjörer (mejeriingenjörer och övriga högskoleutbildade och övriga livsmedelstekniker) till 15 å 20 per år.

Jordbrukshögskoleutredningen, som inhämtat synpunkter rörande mejeriingenjörsutbildningen från bl. a. alnarpsinstitutets mejeriavdelning, statens mejeriförsök, Svenska mejerikonsulentföreningen och Svenska mejeriernas riksförening, framhåller att den i princip delar den därvid framförda åsikten, att högre utbildning och forskning på livsmedelsförädlingens område lämpligast torde böra hänföras till det tekniskt-industriella området, trots att här med stor tyngd ett biologiskt moment inkommer, som i stort sett är säreget i ett dylikt sammanhang. Det biologiska momentet fordrar dock särskilt beaktande i första hand när det gäller råvarans produktion och ur praktisk synpunkt går det en klar skiljelinje mellan råvarans produktion och dess förädling inom livsmedelsindustrien. Det torde dock enligt utredningen icke vara möjligt att ordna en högskolemässig utbildning, som ger tillräckliga kunskaper över såväl råvaruproduktion som förädling utan att utbildningstiden blir oskäligt lång. Om den-

na utbildning dessutom skall breddas till att omfatta förädlingen inom hela livsmedelssektorn, torde det i varje fall vara nödvändigt att ur denna utsluta mer ingående studier av råvarans produktion. Utbildning och forskning på ifrågavarande råvaruproduktions område, inkl. kvalitetsfrågor, bör enligt utredningens mening i vårt land främst bedrivas vid lantbrukshögskolan.

Bristerna i den nuvarande mejeriingenjörsutbildningen sammanfattas av utredningen på följande sätt.

1. Mejeriutbildningens alltför speciella inriktning tvingar eleverna att välja en mycket speciell levnadsbana redan före de teoretiska studiernas påbörjande, vilket medför en försvårad rekrytering.

2. Mejeriindustriens ringa rekryteringsbehov medför, att antalet elever måste bli mycket litet, så länge man inriktar sig på en så smal utbildningslinje.

3. Avsaknaden av möjligheter till fortsatta studier mot licentiatexamen och doktorsgrad utgör en olägenhet.

4. Utbildningen i de grundläggande ämnena blir onödigt kostnadskrävande per elev räknat till följd av det ringa elevantalet, speciellt om hänsyn tas till den utökning av denna del av utbildningen, som mejeriindustriens framtida utveckling torde komma att behöva.

De anförda bristerna i den högre mejeriutbildningen utgör enligt jordbrukshögskoleutredningens uppfattning tillräckliga belägg för att en omorganisation av denna undervisning bör komma till stånd. Utredningen anför härom bl. a. följande.

Därvid bör i första hand undersökas möjligheterna att bredda utbildningen fram till en grundläggande examen, dels med sikte på att vidga den sektor inom arbetsmarknaden, som utbildningen avser att täcka, dels för att nedbringa samhällets kostnader för utbildningen per elev räknat. Den sektor av arbetsmarknaden, som härvid främst kan komma i fråga, representeras av den övriga livsmedelsindustrien. Med undantag av mejeriingenjörsutbildningen förekommer i vårt land, fränsett utbildningen i vissa speciellt avgränsade ämnen såsom exempelvis livsmedelskemi och jäsningslära vid tekniska högskolan, ingen högskolemässig utbildning, som direkt tager sikte på utbildning av livsmedelstekniker. Vid arbetsmarknadsstyrelsens enkät framgick att en dylik utbildning på högskolestadiet, anpassad att tillgodose de flesta livsmedelsindustriers krav på densamma, omfattas med stort intresse från livsmedelsindustriens sida. Den skulle av allt att döma fylla ett stort behov inom denna f. ö. starkt expanderande industri. Om en dylik utbildning inrättas torde det näppeligen ligga i mejeriindustriens intresse att ge avkall på den grundläggande utbildningens standard för att möjliggöra en från början långtgående specialisering. På denna punkt synes förhållandena avsevärt ha förändrats genom mejerihanteringens successiva övergång från en hantverksmässig produktion till alltmer storindustriella driftförhållanden. Härigenom torde mejeriindustriens behov av allmänna rådgivare (konsulenter) med en utbildningsinriktning, som i stor utsträckning tagit sikte på produktionsförhållandena för råvaran (mjölken), relativt sett ha minskat. I stället synes mejeriindustrien ha fått ett alltmer ökat behov av personal med samma tekniska utbildningsstandard som övriga storindustrier.

För att på en rimlig utbildningstid dels uppnå denna utbildningsstandard, dels uppnå konkurrenskraft i fråga om elevmaterialet måste enligt jordbrukshögskoleutredningens mening den grundläggande utbildningen på livsmedelsområdet föra fram till en examen, som är jämställd med exempelvis den nuvarande civilingenjörsexamen. Någon specialisering inom olika grenar av livsmedelsindustrien synes såvitt nu kan bedömas icke böra ske före denna examen, då detta skulle medföra samma nackdelar för eleverna, som redovisats för mejeriingenjörerna. Behovet av specialutbildning efter examen för de olika grenarna av livsmedelsindustrien, som kan erfordras, torde förutom av industrien själv, lämpligen täckas genom de forskningsinstitut, statliga eller halvstatliga, som finnes eller kan komma att inrättas för att tillgodose livsmedelsindustriens forskningsbehov.

Beträffande förläggningen av den nya utbildning, som här avses, anser utredningen att en utbyggnad av alnarpsinstitutets mejeriavdelning till en fristående livsmedelshögskola näppeligen kan komma i fråga, eftersom elevantalet, även efter en breddning av undervisningen till att omfatta hela livsmedelsindustrien, måste beräknas bli relativt litet, vilket medför att utbildningen blir förhållandevis kostsam. Ett överförande av undervisningen till lantbrukshögskolan har utredningen inte heller funnit vara en tillfredsställande lösning för den livsmedelstekniska utbildningen, enär utbildningen där redan på ett tidigt stadium inriktas på de blivande agronomernas speciella behov.

Starka skäl synes däremot enligt utredningen tala för att utbildningen av livsmedelstekniker lämpligen bör förläggas till en livsmedelsteknisk fackavdelning eller -linje vid en teknisk högskola. En dylik utbildning synes kunna ersättas genom en relativt obetydlig utökning och komplettering av de kurser, som f. n. ingår i de tekniska högskolornas undervisningsplan, i synnerhet om hänsyn togs till att viss del av den behövliga kompletteringen kan ske genom att överföra den kemisk-bakteriologiska institutionen vid alnarpsinstitutets mejeriavdelning till en teknisk högskola.

Inrättandet av en till teknisk högskola knuten avdelning för livsmedelsteknologi löser enligt utredningen även problemet med undervisningen på högstadiet. Genom att låta studierna i vissa av de i kursplanen ingående ämnena leda fram till teknologie licentiatexamen och teknologie doktorsgrad, kan rekryteringen av forskare för såväl eventuella forskningsinstitut som livsmedelsindustriens behov säkerställas, samtidigt som man tillfredsställer önskemålet, att de studerande skall ha möjlighet att jämväl ägna sig åt forskarbanan. Vid dessa studier på högstadiet bör emellertid möjlighet finnas till specialisering inom viss gren av livsmedelsindustrien.

Jordbrukshögskoleutredningen har i förevarande frågor rörande skapandet av en livsmedelsteknisk utbildning samt denna utbildnings förläggning haft kontakt med rektorerna vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola i Göteborg samt med preses i överstyrelsen för de tekniska högskolorna för att från dem erhålla synpunkter på nyssnämnda spörsmål. Av denna kontakt framgick enligt utredningen att varken rekto-

rerna eller högskolornas resp. avdelningskollegier för kemi hade något att invända mot förutnämnda lösningar. Det förordades emellertid, att sagda utbildning borde inrymmas som en särskild studieinriktning inom högskolornas avdelningar för kemi. Överstyrelsens preses hade i princip samma uppfattning.

Jordbrukshögskoleutredningen har vidare haft överläggningar med 1955 års universitetsutredning, vilken har till uppgift att undersöka behovet av en utbyggnad av de tekniska högskolorna. Vid dessa överläggningar enades de båda utredningarna i princip om behovet av en högre livsmedelsteknisk utbildning samt att denna utbildning borde vara förlagd till en teknisk högskola.

Enligt jordbrukshögskoleutredningens mening torde den närmare utformningen av en dylik utbildning liksom frågan om mejeriingenjörutbildningens inordnande i en sådan utbildning böra utredas i särskild ordning, dock vad beträffar sistnämnda fråga först sedan statsmakterna tagit ställning till jordbrukshögskoleutredningens förslag angående organisationen av alnarpsinstitutets högskoleavdelningar.

Jordbrukshögskoleutredningen föreslår sålunda att den nuvarande mejeriingenjörutbildningen samordnas med övrig högre livsmedelsteknisk utbildning samt att denna utbildning förlägges till teknisk högskola. Den närmare utformningen av mejeriingenjörutbildningens inordnande i en dylik livsmedelsteknisk utbildning bör enligt utredningen i samråd mellan berörda departement göras till föremål för särskild utredning.

Beträffande forsknings- och försöksverksamheten på mejeriområdet har jordbrukshögskoleutredningen inhämtat synpunkter och förslag från alnarpsinstitutet och SMR. I samråd med företrädarna för alnarpsinstitutets mejeriavdelning och statens mejeriförsök har utredningens expert på mejeriområdet, laborator E. Emilsson, framlagt följande synpunkter på forskningen och försöksverksamheten på mejeriområdet.

Beträffande forskningen kan i första hand konstateras, att den officiella organisationsplanen inte inrymmer en rationell uppdelning av forskningsuppgifterna på de olika institutionerna. I princip har forskningen varit upplagd på så sätt, att mejeriavdelningens tre institutioner (för mejerikemi och -bakteriologi, för mjölkprodukternas teknologi samt för mejeriekonomi) förutom undervisningen bedrivit en fri forskning med rätt att välja forskningsobjekt av mera långsiktig karaktär, medan statens mejeriförsök varit bunden till en mera försöksbetonad, program bunden verksamhet inom för mejeriindustrien aktuella områden. Denna gränsdragning mellan institutionernas verksamhetsområden har i praktiken inte kunnat hållas och har inte heller visat sig vara ändamålsenlig. Sålunda kan nämnas, att mejeriavdelningens institution för mjölkprodukternas teknologi och statens mejeriförsök i princip arbetar inom samma sektor av mejerivetenskapen, den produkttekniska. Enligt den nuvarande organisationsplanen skulle institutionen för mjölkprodukternas teknologi ägna sig åt fri forskning, medan statens mejeriförsök skulle bedriva program bunden forskning på samma område. Att på detta sätt fördela forskningen mellan två skilda institutioner har visat sig synnerligen svårt. I stället för att uppdelning

ningsuppgifterna på fri forskning och programbunden forskning har de båda institutionerna därför genom frivillig överenskommelse genomfört en annan gränsdragning beträffande arbetsuppgifterna. Sålunda bedriver institutionen för mjölkprodukternas teknologi forskningsverksamhet i fråga om flytande produkter (samt i viss utsträckning även torkade produkter och specialprodukter), medan statens mejeriförsök svarar för forskningsverksamheten i fråga om fasta produkter (främst smör och ost). Denna gränsdragning efter produktslag i stället för efter forskningsinriktning har visat sig ge ett bättre tillvaratagande av de för forskning tillgängliga resurserna.

Inte heller har man kunnat upprätthålla någon bestämd gränsdragning mellan forskning och försöksverksamhet. Eftersom forskningen alltmer inriktas på mejeriindustriens aktuella behov och problem har gränsen mellan dessa båda verksamhetsgrenar blivit allt mer diffus och det synes inte heller för framtiden föreligga skäl att skilja försöksverksamheten från forskningen.

Vad gäller den mejeriekonomiska forskningen, som i princip omfattar dels en omsättning av den grundläggande företagsekonomiska forskningen vunna erfarenheter på mejeriindustriens speciella företagsekonomiska problem, dels forskning rörande den kvantitativa sidan av råvaruförädlingen (som komplement till den mejeriteknologiska forskningen rörande råvaruförädlingens kvalitativa sida) kan konstateras, att den mejeriekonomiska institutionen redan från sin tillkomst måst täcka såväl den fria forskningssektorn som den programbundna forskningen. Detta beror på att forsknings- eller försöksverksamhet på detta område icke bedrivits av statens mejeriförsök. Något problem med gränsdragning mellan institutionernas arbetsuppgifter har därför ej heller varit aktuellt. Den mejeriteknologiska forskningen, speciellt den programbundna forskningen, ställes emellertid ofta inför driftsekonomiska problem inom mejeriindustrien. Härvid har den ekonomiska och de teknologiska institutionernas forskningsprogram samordnats för att problemställningen skolat kunna belysas så allsidigt som möjligt. Denna samordning har visat sig fungera fullt tillfredsställande.

Även den mejerikemiska och mejeribakteriologiska institutionen, vars forskning ligger mera på det grundläggande planet än de teknologiska institutionernas forskning, täcker en viktig sektor av mejeriavdelningens samlade forskningsprogram och ej heller här torde några brister ur organisatorisk synpunkt kunna påvisas.

Utöver de brister beträffande samordningen av forskningen, främst på det mejeriteknologiska området, som den nuvarande organisationsplanen formellt uppvisar och som framgått av det nyss sagda, torde vissa brister i forskningsresurserna kunna påvisas. Av väsentligaste betydelse härvidlag är f. n. avsaknaden av forskning rörande mejerimaskiner samt brist på såväl personella som tekniska resurser för teknologisk forskning på torr-mjölksområdet och beträffande sterila produkter.

Jordbrukshögskoleutredningen har vidare haft överläggningar med SMR rörande mejeriforskningens framtida ställning, varvid särskilt konsekvenserna för forskningssidan av en förändrad utbildning berördes. Vid dessa överläggningar upptogs även frågan om en samverkan på mejeriforskningens område mellan staten och mejerinäringen. I skrivelse till utredningen har SMR rörande nyss nämnda frågor anfört bl. a. följande.

Det synes uppenbart, att mejeriindustriens speciella forskningsbehov icke kan tillgodoses vid en allmän livsmedelsteknisk högskola. Forskning och för-

söksverksamhet bedrivs f. n. såväl av de statliga organen på området som av mejeriindustrien. Kontakten mellan dessa olika verksamheter har varit god men, då det synes antagligt att en vinst i effektivitet kan ernås genom en intimare samordning av landets totala resurser i fråga om mejeriforskning, bör en sådan kunna övervägas oberoende av tillkomsten av en eventuell livsmedelsteknisk linje vid en högskola. Av dessa skäl tillstyrker SMR, att en speciell utredning redan nu genomföres i avsikt att ingående belysa möjligheterna att organisera ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut. En sådan utredning måste taga hänsyn till de konsekvenser som en sammanslagning av statens och mejeriindustriens resurser har för båda dessa intressenter vad beträffar deras nuvarande åtaganden och bör vara förutsättningslös. SMR anser sig ha skäl förutsätta att dess synpunkter i frågan kommer att inhämtas under utredningsarbetets gång. Ett klarläggande är också nödvändigt beträffande beskattningen av de anslag, som från mejeriindustriens sida lämnas till ett sådant institut, eftersom en förutsättning för att mejeriorganisationen skall kunna ekonomiskt engagera sig i detta är att ifrågakvarande anslag bli avdragsgilla vid beskattning.

Det må slutligen tilläggas, att SMR såvitt frågan nu kan bedömas är av den uppfattningen, att det kommande halvstatliga mejeriforskningsinstitutet bör vara en fristående organisation med egen styrelse och sålunda icke direkt underställas den tekniska högskola, varmed institutet i främsta rummet skall samarbeta i utbildnings- och vissa forskningsfrågor.

Jordbrukshögskoleutredningen framhåller att vid de institutioner, som kan tänkas bli inrättade eller överförda till en livsmedelsteknisk avdelning eller linje vid en teknisk högskola, kommer forskning givetvis att ske på samma sätt som vid andra högskolor. Man torde dock kunna utgå från, att denna forskning icke speciellt kommer att inriktas på mejeriindustriens problem utan närmast får karaktären av en bred grundforskning inom hela livsmedelsindustrien. Enligt jordbrukshögskoleutredningens uppfattning har såväl staten som mejeriindustrien ett betydande intresse av en komplettering såväl på undervisnings- som forskningssidan, som ger den specialisering som mejeriindustrien behöver. Då dessutom, vid ett överförande av mejerijörsutbildningen till teknisk högskola, mejeriiinstitutionernas nuvarande lokaler blir lediga, förefaller det enligt utredningen att vara en i varje fall temporärt lämplig lösning att till Alnarp förlägga den kompletterande specialiserade undervisning och forskning, som förut berörts. Investeringar i byggnader och övrig utrustning av mera stadigvarande slag vid de nuvarande institutionerna vid Alnarp är nämligen betydande och kan icke utan avsevärda kostnader tagas i anspråk för annat ändamål.

Då, som tidigare nämnts, såväl samhället som mejeriindustrien har ett gemensamt intresse av att en speciell mejeriforskning bibehålles, har jordbrukshögskoleutredningen undersökt möjligheterna att organisera en dylik forskning i samverkan mellan dessa båda parter. Den lämpligaste organisationsformen för en sådan samverkan synes vara ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut. Utredningen har i denna fråga haft överläggningar med SMR, som är den vid sidan av staten störste intressenten på området. Enligt utredningen i denna fråga synes möjligheter föreligga att under vissa förutsättningar skapa ett dylikt halvstatligt mejeriforskningsinstitut. Riktlinjer för

detta instituts organisation och resurser har framlagts och diskuterats mellan utredningen och SMR, dock utan att man kommit fram till något definitivt ställningstagande. Enighet rådde dock om att en samverkan mellan staten och mejeriindustrien synes vara den lämpligaste vägen för att säkra den framtida mejeriforskningen och att denna samverkan bör ske i form av ett halvstatligt institut. Jordbrukshögskoleutredningen föreslår därför att frågan om ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut göres till föremål för särskild utredning.

Utän att föregripa en dylik utrednings förslag rörande ett sådant forskningsinstituts organisation och arbetsuppgifter, framför jordbrukshögskoleutredningen vissa allmänna synpunkter på frågan.

Sålunda synes organisationen av dylikt forskningsinstitut böra ske med beaktande av de brister, som påtalats beträffande forskningens nuvarande organisation och resurser. I fråga om forskningsinstitutets förläggningssort synes skäl tala för att institutet tills vidare bör kvarligga vid Alnarp, bl. a. för att utnyttja där gjorda investeringar. Frågan om institutets framtida förläggning bör tagas upp i samband med eventuell ombyggnad av institutionslokalerna därstädes och då frågan om förläggningssort för den av utredningen förordade livsmedelstekniska utbildningen avgjorts.

Institutets verksamhet bör givetvis främst innefatta forskning på mejeriområdet. Vid institutet bör emellertid även ges kurser för viss specialutbildning av utexaminerade livsmedelsingenjörer. Dessa kurser bör dock ej syfta till någon speciell examen utan endast fylla mejeriindustriens behov av specialutbildning för vissa bestämda befattningshavare. Vidare torde viss forskarutbildning kunna förläggas till ett dylikt institut. I anslutning till nysnämnda utbildningsverksamhet vid institutet vill utredningen framhålla att, om planerna på ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut kan realiseras före omläggningen av mejeriingenjörutbildningen, det bör åligga detta institut att svara för utbildningen av mejeriingenjörer intill den tidpunkt, då utbildningen av livsmedelsteknologer kunnat komma igång.

Sammanfattningsvis förordar jordbrukshögskoleutredningen sålunda, att den speciella forskning på mejeriområdet, som måste finnas även efter tillkomsten av den förut förordade högre livsmedelstekniska utbildningen, ordnas genom en samverkan mellan staten och mejeriindustrien i form av ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut, samt att denna fråga utredes i särskild ordning.

Jordbrukshögskoleutredningen framhåller vidare, att inrättandet av en högre livsmedelsteknisk utbildning liksom det nyss föreslagna forskningsinstitutet torde kunna beräknas taga viss tid i anspråk. Med hänsyn till de påtagliga och allvarliga brister, som finnes, anser utredningen det nödvändigt med *en tillfällig förstärkning av resurserna för undervisning och forskning m. m.* Denna tillfälliga förstärkning bör enligt utredningen ske med utgångspunkt från den föreslagna omorganisationen av forskningsverksamheten till ett halvstatligt forskningsinstitut. Härom anför utredningen bl. a. följande.

De mest trängande behoven förefinnes inom ämnet maskinlära samt i fråga om de speciella mejeriprodukterna, såsom torr mjölk, glass och sterila

mejeriprodukter. Det har med hänsyn till ämnesområdenas betydelse synts utredningen vara ett oeftergivligt krav att undervisningen och forskningen på dessa områden snarast förbättras. Utan att gå in på frågan om vilka extra befattningar som provisoriskt bör tillföras undervisningen och forskningen, förordar utredningen att ca 100 000 kr. ställes till förfogande för provisorisk personalförstärkning. Härutöver erfordras enligt utredningens uppfattning en förstärkning av omkostnadsanslaget, främst avseende förbrukningsartiklar vid forskningsinstitutionerna. De nu utgående anslagen har visat sig helt otillräckliga med hänsyn till forskningsverksamhetens omfattning och inträffande prisstegringar. Højningen av detta anslag bör dock begränsas till 35 000 kr. per år, varigenom det mest trängande behovet synes kunna täckas. Även när det gäller anslagen till nyanskaffning och underhåll av utrustning måste en viss förstärkning komma till stånd. De senaste årens anslag har inte medgett, att utrustningen på de till mejeriavdelningen och statens mejeriförsök hörande laboratorierna kunnat hållas på erforderlig standard. Det samma gäller utrustningen på institutionen för mejerikemi och mejeribakteriologi. Det samlade behovet av anslag för nyanskaffning och underhåll av utrustning har av utredningen beräknats till 100 000 kr.

Sammanfattningsvis föreslår jordbrukshögskoleutredningen sålunda, att den nuvarande mejeriavdelningen och statens mejeriförsök erhåller följande provisoriska förstärkningsanslag, nämligen ca 100 000 kr. till avlöningar, 35 000 kr. till omkostnader, allt räknat per budgetår, samt ett engångsanslag om 100 000 kr. till nyanskaffning och underhåll av utrustning. Utredningen framhåller i anslutning till det förut föreslagna att, om tillskapandet av det förordade halvstatliga mejeriforskningsinstitutet ej skulle kunna realiserats inom den närmaste framtiden, ytterligare förstärkningar av ifrågavarande anslag måste komma till stånd. Detta bör i så fall ske efter de normer, som tillämpas för övriga jämställda högskolor och forskningsinstitutioner.

Avslutningsvis förordar utredningen, att mejeriavdelningen och statens mejeriförsök i yttre organisatoriskt hänseende tills vidare, i avvaktan på tillkomsten av en högre livsmedelsteknisk utbildning och ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut, bör kvarstå i nuvarande form inom alnarpsinstitutet.

II. YTTRANDEN

Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut anser i överensstämmelse med vad som anförts av jordbrukshögskoleutredningen, att högskoleverksamheten på mejerinäringens område bör bli föremål för utredning i särskild ordning. Vidare bör möjligheterna att inrätta ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut närmare utredas. Den av utredningen föreslagna tillfälliga förstärkningen av undervisningen och forskningen på mejeriområdet tillstyrkes av styrelsen.

Alnarpsinstitutets lärarkollegium framhåller, att de föreslagna förändringarna i stort sett överensstämmer med vad institutets mejeriavdelningskollegium tidigare framfört till utredningen och finner icke nu skäl att frångå de tidigare framförda yrkandena.

Den föreslagna provisoriska förstärkningen tillstyrkes av lärarkollegiet. Ehuru detta finner utredningens förslag välmotiverat i princip, har det vissa synpunkter att komma med. Beträffande valet av förläggningsort för mejeriforskningen förordar lärarkollegiet Lund-Malmö-alternativet framför de två övriga tekniska högskolorna.

Mejeriavdelningskollegiet vid institutet förutsätter, att det blir representerat vid universitetsutredningens behandling av den planerade livsmedelsteknologiska utbildningen. Mejeriavdelningskollegiet framhåller vidare, att åtskilliga mejerier knappast kan tänkas anställa civilingenjörer som driftsledare utan att det också behöves en mellanutbildning mellan mejeriskola och civilingenjör. Denna driftsledarutbildning bör också ses över, samtidigt med att de övriga mejerifrågorna tages upp till behandling.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna tillstyrker förslaget om att inrätta ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut för speciell forskning och försöksverksamhet på mejeriområdet, vid vilket även kurser för viss specialutbildning av utexaminerade livsmedelsingenjörer kan ges. Enligt överstyrelsens mening är det vidare av vikt, att frågan om till vilken högskola ifrågavarande mejeriuutbildning bör förläggas snarast tages upp till behandling.

Statskontoret ansluter sig till förslaget att samordna den nuvarande mejeriingenjörsutbildningen med övrig högre livsmedelsteknisk utbildning samt att förlägga denna till teknisk högskola. Därest teknisk högskola kommer till stånd i Lund, synes det lämpligt att förlägga den livsmedelstekniska utbildningen till denna, varvid de nuvarande resurserna vid Alnarp kan utnyttjas. Statskontoret har ej heller något att invända mot att frågan om den framtida utformningen av forskningen och försöksverksamheten på mejeriområdet göres till föremål för särskild utredning med sikte på att till skapa ett halvstatligt forskningsinstitut. Ämbetsverket utgår emellertid från att tillkomsten av ett sådant skall minska behovet av statliga insatser i detta avseende. Bl. a. med hänsyn härtill synes enligt statskontoret knappast några provisoriska förstärkningsanordningar böra vidtagas.

Statens tekniska forskningsråd framhåller, att utvecklingen visar, att mejeriindustrien alltmer är i behov av personal med livsmedelsteknisk utbildning av samma standard som industrien i övrigt. Genom den av utredningen föreslagna omläggningen bör också rekryteringsmöjligheterna för denna grupp av ingenjörer vidgas, då de genom sitt val av studieinriktning har vidare valmöjligheter beträffande framtida arbetstillfällen än de, vilka erbjudes mejeriingenjörerna enligt nu gällande studieordning. Rådet tillstyrker därför varmt utredningens förslag i denna fråga.

Svenska mejeriernas riksförening (SMR) framhåller, att eftersläpningen av upprustningen inom alnarpsinstitutets mejeriavdelning och statens mejeriförsök är minst lika stor som i fråga om lantbrukshögskolan. SMR understryker vidare vikten av att sambandet råvara-produkt uppmärksammas på mjölkproduktionens område. Utbildningen och forskningen på råvaru-produktionens område inklusive kvalitetsfrågor bör främst bedrivas vid lantbrukshögskolan. I anslutning härtill framhåller SMR, att den förstärkning av resurserna på husdjursområdet, som utredningen föreslår, är otillräcklig,

särskilt om den högre utbildningen på mejeriområdet i framtiden kommer att få en utpräglad teknisk inriktning. Beträffande det framtida behovet av livsmedelsingenjörer framhåller SMR, att närmare utredningar bör verkställas för att mera exakt bedöma antalet, innan frågan om en omläggning av mejeriingenjörsutbildningen slutbehandlas. SMR ifrågasätter, om de av utredningen påtalade bristerna i fråga om utbildningen av mejeriingenjörer är av den arten, att de ovillkorligen fordrar en fullständig omläggning av utbildningen.

Från mejeriindustriens synpunkt kan hävdas att ur teknisk synpunkt så icke är fallet, särskilt om den nuvarande mejeriingenjörsutbildningen upprustas. Med hänsyn till att utredningens överväganden omfattar hela livsmedelsindustriens framtida rekryteringsbehov har SMR icke velat motsätta sig, att frågan om mejeriingenjörsutbildningens inordnande i en högre livsmedelsteknisk utbildning förlagd till teknisk högskola utredes i särskild ordning. En grundläggande utbildning av livsmedelstekniker med därpå följande specialisering på olika branscher torde även kunna täcka mejeriindustriens framtida behov av högskoleutbildade tekniker, under förutsättning att den lägre mejeriutbildningen förbättras på sådant sätt, att elever från mejeriskolan kan övertaga vissa av de uppgifter, som nu åvilar mejeriingenjörerna. Med hänsyn till att de av utredningen föreslagna åtgärderna kan bli aktuella först på längre sikt understryker SMR det angelägna i att en upprustning av den nuvarande mejeriingenjörsutbildningen och forskningen omedelbart företages. En sådan förstärkning kommer på intet sätt att föregripa en eventuell framtida omläggning av utbildningen.

Eftersom mejeriindustriens speciella forskningsbehov icke torde kunna tillgodoseas vid en allmän livsmedelsteknisk högskola och då det dessutom är möjligt, att större effektivitet kan ernås genom en intimare samordning av landets totala resurser i fråga om mejeriforskning, förordar SMR, att en förutsättningslös utredning verkställs för att ingående belysa olika alternativ för en sådan samordning av mejeriforskningen. Det är mot denna bakgrund, som SMR vid överläggningar med utredningen uttalat sitt intresse för tanken på ett mejeriforskningsinstitut. Frågan om beskattningen av de anslag, som från mejeriindustriens sida lämnas vid ett sådant samarbete, bör enligt SMR klarläggas och institutets ställning i förhållande till resp. parter utredas.

SMR hälsar med tillfredsställelse att utredningen föreslagit en ökning av de årliga anslagen samt ett engångsanslag till nyanskaffning av utrustning till mejeriavdelningen och statens mejeriförsök. Därutöver föreslår emellertid SMR ett ytterligare engångsanslag om 50 000 kr. till nyanskaffning, eftersom utredningen ej medräknat det nyanskaffningsbehov, som blir en följd av personalförstärkning inom ämnet maskinlära samt för torrmjök, glass och sterila mejeriprodukter. SMR biträder även utredningens uppfattning, att de mest trängande behoven av förstärkning finnes inom ämnet maskinlära samt för de nyssnämnda speciella mejeriprodukterna och att de särskilda befattningar, som behöver inrättas, främst bör avse dessa områden. De föreslagna befattningarna bör enligt SMR redan från början gö-

ras extra ordinarie för att säkerställa, att kvalificerad personal kan erhållas. Slutligen framhåller SMR att frågan om Alnarps mejeri bör bli föremål för särskild utredning.

Malmöhus läns hushållningssällskap biträder utredningens förslag att ersätta den nuvarande mejeriingenjörsutbildningen med en allmän livsmedelsteknisk civilingenjörsutbildning. Denna utbildning bör enligt sällskapet lämpligen läggas till teknisk högskola i Lund, varigenom man kan erhålla goda kontaktmöjligheter med övrig råvaruproduktion och förädlingsindustri på livsmedelsområdet. Beträffande det föreslagna halvstatliga forskningsinstitutet på mejeriområdet anför sällskapet, att ett dylikt institut i och för sig är en inkonsekvens, eftersom kostnaderna för övrig utrustning av forskning och undervisning föreslås skola bestridas helt av statsmedel.

III. DEPARTEMENTSCHEFEN

Vad först angår *mejeriingenjörsutbildningen* anser jag i likhet med jordbrukshögskoleutredningen och de remissinstanser, som yttrat sig i frågan, att starka skäl talar för att denna utbildning samordnas med övrig högre livsmedelsteknisk utbildning och därvid anknytes till teknisk högskola. Genom en sådan anknytning kan kostnaderna för undervisningen i de grundläggande ämnena av de förhållandevis fåtaliga elever det här är fråga om reduceras, samtidigt som dessa elever ges tillgång till utbildning i flera ämnen än för närvarande. I likhet med utredningen anser jag, att frågan om mejeriingenjörsutbildningens inordnande i en högre livsmedelsteknisk utbildning i samråd mellan berörda statsdepartement bör utredas i särskild ordning.

Vad därefter gäller *forsknings- och försöksverksamheten på mejeriområdet* har utredningen liksom Svenska mejeriernas riksförening framhållit, att mejeriindustriens speciella forskningsbehov inte torde kunna tillgodoses vid en teknisk högskola med livsmedelsteknisk utbildning. Riksföreningen har även framhållit behovet av en förstärkning av resurserna på husdjursområdet vid lantbrukshögskolan i samband med en övergång till en utbildning med mera teknisk inriktning. Utredningen har för sin del förordat, att den speciella forskning på mejeriområdet, som måste finnas även efter tillkomsten av en högre livsmedelsteknisk utbildning, ordnas genom samverkan mellan staten och mejeriindustrien i form av ett halvstatligt mejeriforskningsinstitut. Remissinstanserna har i allmänhet tillstyrkt detta förslag. Riksföreningen har emellertid förordat en förutsättningslös utredning av olika alternativa lösningar.

För min del är jag ense med utredningen och riksföreningen om att såväl samhället som mejeriindustrien har ett gemensamt intresse av att bibehålla en speciell mejeriforskning samt att de inom landet tillgängliga resurserna på detta område bör samordnas. Betydande fördelar bör också stå att vinna i att riksföreningen och eventuellt övriga intressenter inom

mejeriområdet, som utnyttjar forskningsresultaten, får medinflytande på forskningens inriktning och uppläggning. Även frågan om utformningen av forsknings- och försöksverksamheten på mejeriområdet synes emellertid enligt min med utredningen och remissinstanserna sammanfallande uppfattning böra närmare utredas i särskild ordning.

Vad slutligen angår den av utredningen förordade *tillfälliga förstärkningen* av resurserna för undervisningen och forskningen på mejeriområdet avser jag att under avsnittet om anslagsäskandena för budgetåret 1961/62, m. m. föreslå, att redan för nästa budgetår vissa uppräknningar av de nu för sagda ändamål utgående anslagsbeloppen skall äga rum.

Vissa samordningsfrågor mellan lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna m. m.

I. UTREDNINGEN

Jordbrukshögskoleutredningen framhåller, att under utredningsarbetets gång en särskild organisatorisk fråga aktualiserats inom utredningen, nämligen önskvärdheten av och möjligheterna att åstadkomma en organisatorisk samordning av samtliga de fackhögskolor, som sorterar under jordbruksdepartementet, d. v. s. lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna. För en sådan samordning av dessa fackhögskolor har anförts olika argument. Bl. a. har pekats på att vid envar av dessa högskolor utbildningsverksamheten har förhållandevis ringa omfattning jämfört med vid universiteten och de tekniska högskolorna, vilket skulle kunna tyda på att resurserna ur undervisningssynpunkt ej utnyttjades effektivt. Särskilt skulle detta gälla de grundläggande ämnena. Vidare finnes vissa institutioner vid resp. högskolor med nära anknytning till varandra i fråga om ämnesområdet. I fråga om lantbruks- och skogshögskolorna har därvid pekats på bl. a. marklära, botanik, genetik och i viss utsträckning den ekonomiska ämnesgruppen. Beträffande lantbruks- och veterinärhögskolorna har anförts områdena kemi, husdjurens anatomi och fysiologi, husdjursgenetik och utfodringslära. Ur effektivitets- och kostnadssynpunkt har därför ifrågasatts, om ej välutrustade gemensamma institutioner på dylika områden skulle vara att föredraga framför den nuvarande ordningen med skilda, förhållandevis små enheter vid de olika högskolorna. Vidare har sagts att, då dessa tre högskolors verksamhetsfält omfattar lantushållningen i vidsträckt bemärkelse, detta även bör ges ett konkret uttryck genom att de organisatoriskt sammanföres.

De vid dessa fackskolor utbildade specialisterna, som i stor utsträckning har att betjäna en och samma yrkeskår — de enskilda jordbrukarna — skulle vidare, om de utbildats vid samma högskola, känna större samhörig-

het, vilket borde medföra bättre samarbete ute på de olika arbetsplatserna. Slutligen har pekats på att utomlands — bl. a. i övriga nordiska länder — en dylik samorganisation sedan länge är genomförd. Det anförda skulle därför tala för en konsekvent genomförd samordning av ifrågavarande högskolor, ehuru de åtminstone tills vidare på grund av sin nuvarande skilda geografiska placering inte kunde erhålla en gemensam förläggning.

Jordbrukshögskoutredningen framhåller, att den för sin del har anledning pröva förevarande fråga endast i den mån den kan beröra av utredningen i det föregående framlagda förslag beträffande högre undervisning, forskning och försöksverksamhet inom jordbruks-, husdjurs- och trädgårdsområdena. Utredningen har dock i frågan samrätt med 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté samt veterinärhögskoleutredningen.

Att lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna i väsentliga avseenden berör varandras ämnesområden är enligt jordbrukshögskoleutredningen uppenbart. Av detta förhållande framgår dock inte utan vidare, vilka vinster som skulle kunna erhållas genom en samorganisation av dessa tre högskolor och inte heller under vilken form en dylik samorganisation lämpligast borde komma till stånd. Enligt jordbrukshögskoleutredningens mening bör vid frågans bedömande följande synpunkter beaktas.

Utbildningen av de studerande är givetvis en betydelsefull uppgift för här ifrågavarande högskolor. Såsom tidigare framhållits har emellertid denna verksamhet vid jämförelse med universiteten och de tekniska högskolorna en förhållandevis ringa omfattning. I själva verket torde utbildningen av det begränsade antalet högskoleelever inom lantbruks-, skogs- och veterinär-områdena taga den mindre delen i anspråk av de resurser, som sammanlagt står till förfogande för högre utbildning, forskning och försöksverksamhet. Inom dessa områden har förelegat ett stort behov av att ha tillgång till vetenskapliga centra med högt kvalificerade och på området specialiserade fackmän inom de discipliner, som har särskild betydelse för verksamheten i fråga. Inom lantbruksområdet har detta varit särskilt påfallande. Såsom utredningen tidigare framhållit bedrevs vid centralanstalten — som utgjorde högsta vetenskapliga instans på lantbrukets område före tillskapandet av lantbrukshögskolan — under en lång följd av år en omfattande forsknings- och försöksverksamhet utan någon samtidig undervisning. Beträffande här ifrågavarande högskolor torde därför de besparingar, som skulle kunna uppnås genom ett sammanförande av institutioner inom angränsande ämnesområden till ett gemensamt större komplex blir förhållandevis begränsade, såvida ej forskningens omfattning och specialisering inskränkes.

Vidare bör här framhållas att för exempelvis lantbrukshögskolans del behov av kontakt och samarbete föreligger både beträffande undervisning och forskning icke blott med skogs- och veterinärhögskolorna utan jämväl med andra lärosäten och forskningsinstitutioner. I fråga om vissa ämnen har delta stor aktualitet beträffande Uppsala universitet. Förhållandena torde vara enahanda för skogs- och veterinärhögskolorna.

Ett mera ingående övervägande torde visa att man här rör sig med ett mera komplicerat problem än fördelarna av en organisatorisk samordning av enbart de tre här nämnda högskolorna. Man torde sålunda rent generellt kunna påvisa att samordnings- och samarbetsfrågor finnes mellan många organ. Få torde dock förutsätta att härför erfordras en geografisk samför-

läggning av alla dessa organ. Samordnings- och kontaktfrågor torde kunna lösas på annat sätt.

Av vad jordbrukshögskoleutredningen funnit, synes under förevarande omständigheter fördelarna av en samorganisation icke vara så betydande, att de skulle kunna motivera åtgärder av mera genomgripande eller kostnadskrävande karaktär. För utredningen har det likväl framstått som väsentligt, att den yttre organisationsram den förordar för lantbrukshögskolan och de resurser, som den föreslår för sagda institution, icke utformas så att härigenom hinder lägges i vägen för framtida överväganden och åtgärder i denna fråga.

För utredningen framstår här såsom avgörande det faktum, att det måste anses vara en helt verklighetsfrämmande tanke att flytta lantbrukshögskolan från Ultuna. Utredningens förslag har därför utformats så, att de på intet sätt föregriper de organisatoriska åtgärder till samordning, som eventuellt vid senare tidpunkt kan bli önskvärda. Att skilda geografiska förläggningssorter dock icke i princip utgör något hinder för att samorganisera olika enheter inom en och samma högskola visar utredningens förslag att till Alnarp förlägga lantbrukshögskolans blivande trädgårdssektion.

Summeras nu nämnda faktiska omständigheter torde det enligt utredningen vara uppenbart, att i förevarande läge samordnings- och kontaktfrågorna mellan berörda högskolor synes böra ordnas genom härför lämpliga samarbetsorgan. Efter samråd med 1956 års skogshögskole- och skogs-forskningskommitté samt veterinärhögskoleutredningen förordar jordbrukshögskoleutredningen därför, att ett samarbetsorgan mellan de tre högskolorna skapas för de där bedrivna verksamheterna.

I ett *särskilt yttrande av ledamoten av utredningen herr Yngve Gustafsson* anföres beträffande frågan om samordning mellan lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna bl. a. följande.

Högskoleverksamheten på jordbrukets och angränsande områden är starkt uppsplittrad i vårt land. Skogshögskolan, lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan samt Alnarpsinstitutet med sina avdelningar för högre trädgårds- och mejeriutbildning är sålunda från varandra fristående enheter. Samtliga företräder emellertid områden som i många avseenden är varandra mycket närbelägna. De separata högskolorna och högskoleavdelningarna är små och delvis mycket små med avseende på deras studentantal. Detta medför, att de olika institutionerna blir ringa utnyttjade ur utbildningssynpunkt i förhållande till vad som skulle ha varit fallet, om högskolorna vore större enheter. Särskilt påtagligt framträder detta i fråga om grundläggande ämnen, för vilka varje högskola nu måste ha sin egen mer eller mindre fullständiga uppsättning av institutioner. Härav följer, att högskoleverksamheten — när den ses ur utbildningssynpunkt — blir mycket dyrbar.

Den nuvarande uppsplittringen av högskoleverksamheten på jordbrukets område — en uppsplittring som för övrigt torde vara större hos oss än i andra länder — är till betydande nackdel på längre sikt. De små högskolorna och högskoleavdelningarna kan icke utrustas på ett tillfredsställande sätt, framförallt inte i fråga om institutioner för grundläggande ämnen. Bristerna synes komma att bli alltmer framträdande ju större krav på utrustning, som

utvecklingen efter hand ställer, och följaktligen måste det bli allt angelägnare att åstadkomma större högskoleenheter. Hur en integration till större enheter lämpligen bör gå till, kan givetvis diskuteras. Dels kan de nuvarande högskolorna och högskoleavdelningarna sammanföras mer eller mindre med vissa av universiteten eller med större högskolor under åttonde huvudtiteln, dels kan de sammanföras inbördes. Möjligheten till ett sammanförande enligt det första av de nämnda alternativen kommer att i hög grad bli beroende av den universitets- och högskoleorganisation i stort, som landet kommer att få. Universitetsutredningen behandlar f. n. denna fråga, och när detta skrivs föreligger ännu icke denna utrednings förslag.

Beträffande frågan om att sammanföra jordbrukets högskolor och högskoleavdelningar anför Gustafsson bl. a. följande.

En gemensam högskola för jordbruket, skogsbruket, trädgårdsnäringen, veterinärväsendet och eventuellt mejeriindustrien skulle få till uppgift att handha högre undervisning och forskning inom ett ämnesområde, som på sitt sätt är mycket enhetligt: det teknisk-ekonomiska utnyttjandet av marken, växterna och djuren jämte grundläggande studier härför. Högskolan skulle, om man så ville, kunna benämnas »biotekniska högskolan». Den skulle lämpligen vara uppdelad i avdelningar, förslagsvis för skogsbruk, jordbruk, trädgårdsodling, husdjursskötsel, veterinärväsende, teknik, ekonomi och eventuellt mejeri. Centralt skulle finnas kansli, ekonomiförvaltning, centralbibliotek m. m.

Da de nuvarande högskolorna och högskoleavdelningarna är förlagda på tre olika platser, Stockholm, Ultuna och Alnarp, och då stora investeringar i institutioner är gjorda, måste man förutsätta, att den nya högskolan — i vissa hänseenden tills vidare och i andra för framtiden — skulle vara lokalmässigt decentraliserad.

På längre sikt finge man väl förutsätta, att skogshögskolans och veterinärhögskolans institutioner överflyttades till Uppsala-området. Det må framhållas, att ett sådant överflyttande icke behöver leda till att de bägge högskolornas lokaler i Stockholm bleve överflödiga. Med det läge lokalerna har i närheten av Experimentalfältet, kan de förmodligen med lätthet utnyttjas av Stockholms universitet, vars blivande centrum enligt fattade beslut skall förläggas omedelbart i närheten.

Beträffande fördelarna av en gemensam högskola framför Gustafsson följande synpunkter.

Genom en samordning av de nuvarande högskolorna skulle olika fördelar vinnas. Sålunda skulle ett bättre underlag erhållas för institutioner för grundläggande ämnen. Vid de nuvarande små högskolorna är ifrågavarande institutioner i stor omfattning mindre väl utnyttjade för undervisning. Undervisningsskyldigheten uppgår ofta endast till några tiotal timmar per år och lärare. Härtill kommer, att då studerandena är få och då de oftast har sitt huvudintresse inriktat på de efterföljande tekniskt-ekonomiska ämnena, blir antalet licentiander och doktorander ringa. Den vetenskapliga aktiviteten inom institutionerna blir följaktligen ofta beroende av i vilken utsträckning studerande och forskare med utbildning utanför den egna högskolan arbetar inom institutionerna. Svårigheterna att lämpligt inrätta institutioner för grundläggande ämnen och de stora kostnaderna för dem har medfört, att uppsättningen i vissa hänseenden blivit ofullständig.

Vid en samorganiserad större högskola skulle på grund av det samlade arbetsområdets betydande enhetlighet — »bioteknik» — de grundläggande

institutionerna kunna vara gemensamma för olika studieinriktningar i mycket stor utsträckning. Undervisningsverksamheten skulle bli av mera normal omfattning, varjämte det flerdubblade studerandeantalet skulle medföra, att antalet licentiander från den egna högskolan ökade. Den storlek, som institutionerna automatiskt skulle få vid den tänkta samorganisationen, skulle medföra, att de kunde göras välutrustade och att verksamheten inom dem skulle kunna differentieras.

Vid en gemensam större högskola skulle även vissa institutioner för tillämplade ämnen kunna vara gemensamma för olika studieriktningar. Härigenom skulle institutionerna kunna bli större och följaktligen kunna göras mera välutrustade och differentierade. Vidare skulle ett centralbibliotek kunna inrättas som vore större och mera allsidigt än de nuvarande, delvis mycket små högskolebiblioteken. Härigenom skulle litteraturtjänsten kunna effektiveras och förbilligas. Inom en större högskoleorganisation skulle vidare kostnadskrävande specialutrustning för forskning kunna finna större gemensam användning och därmed bli lättare att anskaffa. Vidare skulle såväl veterinärhögskolans som husdjursinstitutionernas vid lantbrukshögskolan redovisade stora behov av djurbesättningar för forsknings- och undervisningsändamål lättare kunna tillgodoses.

Avslutningsvis må framhållas de fördelar, som skulle vinnas vid en större högskola därigenom att ett större kansli och en gemensam ekonomiavdelning kunde upprättas och möjligheten därigenom erhållas att skapa en effektivare kontorsorganisation. Vidare må framhållas, att förekomsten av ett större gemensamt lärarkollegium skulle medföra enhetlig behandling av samtliga högskoleärenden, varjämte säkerheten i bedömningen av exempelvis befordringsärenden och gradualavhandlingar skulle öka.

II. YTTRANDEN

Lantbrukshögskolans lärarkollegium instämmer i utredningens synpunkter och understryker, att en sammanslagning mellan lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna skulle leda till besparingar endast om den förutsättes kombinerad med en stark nedskärning av de samlade forskningsresurserna. En av lokaliseringspolitiska skäl betingad framtida förflyttning av skogs- och/eller veterinärhögskolorna till Uppsala och dess samorganisation med lantbrukshögskolan skulle snarast underlättas genom en utrustning av lantbrukshögskolan, som skulle göra den bättre ägnad som bas för utbyggnaden av en sammanslagen högskoleorganisation. Vetenskapligt och administrativt samarbete mellan nämnda högskolor bör givetvis underlättas, det förra bl. a. genom att jordbrukets forskningsråd tilldelas sådana ekonomiska resurser, att tillräckligt stöd kan ges åt forskningsgrupper, som önskar beakta gränsområdena, de senare genom skapandet av en gemensam nämnd bestående av rektor jämte en eller två valda representanter från varje högskola.

Styrelsen för veterinärhögskolan delar de av utredningsmajoritetens anförda synpunkterna och vill som sin mening framhålla, att frågan om en sammanslagning av de tre högskolorna bör tagas under fortsatt övervägande först sedan det kunnat ledas till bevis, att anordningen kommer att medföra fördelar för vederbörande högskola och den där bedrivna verksamhe-

ten. Den synnerligen ringa del av undervisningen, som vid veterinärhögskolan kan göras gemensam med undervisning vid annan högskola, utgör inget motiv för en sammanslagning. De fördelar som här står att vinna torde kunna uppnås på annat sätt främst genom ett utökat och fördjupat samarbete mellan högskolorna. Vad Gustafsson anfört i frågan kan enligt veterinärhögskolans styrelse icke anses såsom tillfyllestgörande utredning och bevisning. Fastmera torde den ifrågasatta sammanslagningen med säkerhet leda till försämrad utbildning för samtliga ifrågavarande yrkesgrenar. Styrelsen framhåller vidare, att veterinärmedicinen visserligen arbetar i jordbruksnäringens tjänst men att det sker helt och hållet i dess egenskap av medicinsk vetenskap. Såsom delar av den »universella» medicinen arbetar läkarvetenskapen och veterinärmedicinen mot samma mål — nämligen förståelsen av hälsa och sjukdom hos levande varelser. Forskningen över mellan människor och djur överförbara sjukdomar samt födoämneshygienien är därutöver två stora forskningsfält, där den veterinärmedicinska forskningen tager direkt sikte på folkhälsan. Ett organisatoriskt samgående med två icke medicinska högskolor skulle komma att framstå icke allenast såsom omotiverat med hänsyn till den veterinärmedicinska forskningen utan också såsom direkt hindersamt för denna forskningsutveckling som en del av den universella medicinen. Den veterinärmedicinska forskningen torde där tjäna jordbruksnäringen, om den får fritt utveckla sin egenart, som enklast kan uttryckas som jämförande medicin.

Veterinärhögskolans lärarkollegium avstyrker bestämt en sammanslagning av lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna och anser det uppenbart, att Gustafssons förslag från början vilar på för vår tid helt felaktiga premisser. Enligt lärarkollegiets uppfattning skulle det föreslagna systemet ofelbart leda till både sämre undervisning och utbildning för samtliga utbildningsgrenar. Enligt lärarkollegiets uppfattning karakteriseras utvecklingen inte av — såsom Gustafsson framhållit — att gränserna mellan exempelvis agronomernas och veterinärernas ämnesområden suddas ut utan tvärt om är en alltmer långtgående specialisering typisk för utvecklingen. Lärarkollegiet behandlar därefter ingående vad som skiljer i undervisningen och forskningen i ämnena husdjursgenetik och utfodringslära vid lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan och anför därvid bl. a. följande.

Enligt kollegiet är det endast de grundläggande allmänna delarna av dessa ämnen, som är gemensamma för agronomer och veterinärer. Dessa delar av ämnena kan också med lätthet inhämtas direkt genom litteraturstudier. De speciella delarna av ämnena är däremot inte gemensamma utan starkt specialiserade och kräver specialinriktade befattningshavare oavsett samförläggning eller ej. Kollegiet kommer till den slutsatsen, att skiljaktigheterna mellan undervisningen i dessa båda ämnen är så väsentliga, att en gemensam undervisning icke kan anses som ändamålsenlig. Lärarkollegiet finner det vidare helt verklighetsfrämmande att i nuvarande tid för mycket stora kostnader sammanföra dessa relativt väl utbyggda och redan långt specialiserade och på skilda platser belägna högskolor till en högskola utan att några verkliga och påtagliga fördelar därmed kan uppnås.

Statens skogsforskningsinstitut har intet att invända mot att ett särskilt samarbetsorgan inrättas i den mån ett sådant blir erforderligt för att säkra de vetenskapliga kontakterna. F. n. har skogsforskningen betydligt större behov av kontakter med företrädarna för de naturvetenskapliga och tekniska ämnena vid Stockholms högskola samt Svenska träforskningsinstitutet liksom med representanter för de olika ämnena vid handelshögskolan i Stockholm än med lantbrukshögskolans institutioner. På samma sätt torde lantbrukshögskolan ha större behov av ett samgående med Uppsala universitet än med skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. En sammanslagning av skogsforskningsinstitutet och skogshögskolan med lantbrukshögskolan och eventuellt även veterinärhögskolan under gemensam administration är vetenskapligt sett omotiverad och skulle skada skogsforskningens vidare utveckling och fördjupning. Hur den högre skogliga undervisningen liksom den skogliga forskningen administrativt i framtiden än kommer att ordnas måste dessa verksamheter bilda en sammanhängande enhet, som icke är särskilt starkt förknippad med lantbrukshögskolans eller veterinärhögskolans verksamhetsområden.

Statskontoret framhåller, att de tre berörda högskolorna har ett mycket begränsat elevantal, vilket medför att lokaler och övriga resurser får en i jämförelse med universiteten och övriga högskolor låg utnyttjandegrad. Statskontoret anser, att den av Gustafsson framförda tanken på en gemensam högskola för ifrågavarande discipliner är värd att närmare prövas. Tidpunkten för att aktualisera denna tanke måste för övrigt enligt ämbetsverkets mening vara synnerligen lämplig, innan beslut fattas om en eventuell utbyggnad av undervisningen. Det av utredningen föreslagna samarbetsorganet mellan högskolorna bör tillskapas först sedan det visat sig att några bestämda fördelar står att vinna med en gemensam undervisning. Vid en prövning av förutsättningarna för en samordning i vetenskapligt, pedagogiskt och administrativt hänseende mellan de tre högskolorna bör även uppmärksammas i vad mån en närmare anknytning till Uppsala universitet av viss undervisning kan ske. Statskontoret erinrar även om att skogshögskolan och veterinärhögskolan är belägna i omedelbar närhet av Stockholms universitets blivande förlägningsplats, vilket måste skapa gynnsamma förutsättningar för ett gemensamt utnyttjande av universitetets och högskolornas resurser.

Statens organisationsnämnd har intet att erinra mot att ett samarbetsorgan tillskapas för de tre högskolorna på jordbrukets område men förutsätter att några särskilda befattningshavare ej kommer att behövas för denna verksamhet, som i administrativt hänseende bör anknytas till någon av högskolorna.

Arbetsmarknadsstyrelsen ifrågasätter, om icke från såväl undervisnings- som kostnadssynpunkt en sammanslagning av de tre högskolorna till en enda, förlagd till Uppsala skulle vara att förorda. Den sammanlagda intagningen vid de tre högskolorna uppgår endast till 130 studerande årligen. Undervisningen i vissa grundläggande ämnen är av samma innehåll och

tvingar varje högskola att ha egna institutioner härför. Även vad gäller forsknings- och undervisningsinstitutioner för tillämpningsämnena råder motsvarande förhållanden. Även från allmänna lokaliseringssynpunkter skulle en utflyttning för skogs- och veterinärhögskolorna från stockholmsområdet till Uppsala vara av stort värde, eftersom eleverna vid här berörda högskolor kommer från hela landet och relativt få från stockholmsområdet.

Lantbruksstyrelsen anser, att en samorganisation av den högre utbildningen på lantbrukets, skogsbrukets och veterinärväsendets område skulle medföra den fördelen, att agronomer, jägmästare och veterinärer skulle bättre lära känna varandra och varandras arbetsuppgifter till båtad för verksamheten i fält. Vidare synes det styrelsen uppenbart att vissa dubbelringar av institutioner skulle kunna undgås. Lantbruksstyrelsen föreslår, att på nuvarande stadium ett samarbetsorgan mellan dessa högskolor tillskapas. Detta samarbetsorgan skulle ha till första uppgift att undersöka förutsättningarna för att sammanföra institutioner vid högskolorna i fråga. Ur undervisningssynpunkt synes den skilda lokaliseringen icke behöva utgöra något hinder härför.

Veterinärhögskoleutredningen instämmer i jordbrukshögskoleutredningens konstaterande, att fördelarna av en samorganisation icke är så betydande, att de motiverar åtgärder av mera genomgripande eller kostnadskrävande karaktär. Beträffande det återopade sambandet mellan lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan inom ämnesområdena kemi, husdjurens anatomi och fysiologi, husdjursgenetik och utfodringslära framhåller veterinärhögskoleutredningen bl. a. följande.

Ämnet allmän och medicinsk kemi svarar för ungefär sex procent av den totala studietiden för veterinärexamen och kemiundervisningen vid veterinärhögskolan måste i hög grad anpassas till medicinska frågeställningar. Någon samundervisning med agronomstuderande torde följaktligen icke kunna komma i fråga. Beträffande ämnena anatomi och histologi samt fysiologi föreligger en betydligt närmare anknytning till undervisningen vid humanmedicinska läroanstalter än till undervisningen vid lantbrukshögskolan. Ämnet avelsbiologi och husdjurshygien omfattar ca fem procent av den totala studietiden för veterinärexamen. Vissa delar av denna undervisning uppvisar likheter med motsvarande undervisning vid lantbrukshögskolan. Skillnaderna i större delen av denna undervisning är så väsentliga, att en samundervisning icke kan anses ändamålsenlig. Beträffande forskningen vid veterinärhögskolan och lantbrukshögskolan bör i första hand uppmärksammas, framhåller veterinärhögskoleutredningen, att forskningen vid veterinärhögskolan är i hög grad medicinskt inriktad och intima kontakter föreligger bl. a. med forskningen på det humanmedicinska området. Skall en samordning av veterinärhögskolan med annan högskola ifrågakomma, så bör denna samordning hellre ske med humanmedicinsk högskola. Den helt övervägande delen av verksamheten vid veterinärhögskolan är väsensskild från verksamheten vid lantbrukshögskolan såväl i fråga om undervisning som forskning. En sammanföring av de båda högskolorna kan således icke motiveras med gemensamma arbetsuppgifter och torde följaktligen icke kunna leda till några egentliga besparingar av personella eller materiella resurser. För en överföring av veterinärhögskolan till Ultuna eller annan ort kan

åberopas önskemål om en begränsning av studenttillströmningen till Stockholm. På grund av det begränsade studentantalet vid veterinärhögskolan kan dock en förflyttning av denna högskola icke i nämnvärd omfattning påverka de problem, som föreligger i samband med studentkoncentrationen till Stockholm. En förflyttning torde inte heller av kostnadsskäl kunna komma i fråga. Veterinärhögskolans nuvarande till stor del särpräglade lokaler torde nämligen icke utan betydande ombyggnad kunna tagas i anspråk för andra ändamål. De kostnader en förflyttning skulle medföra skulle enligt veterinärhögskoleutredningens uppfattning icke tillnärmelsevis motsvaras av de fördelar, som man i vissa avseenden skulle vinna genom högskolans förflyttning.

Vid veterinärhögskoleutredningens yttrande finnes fogad en reservation av ledamoten i denna utredning Kvarnbäck, vari hävdas att ett sammanförande av veterinär- och lantbrukshögskolorna skulle medföra vissa fördelar särskilt för forskningen i ämnena näringsfysiologi, utfodring och skötsel samt genetik. Samarbete mellan den veterinärmedicinska och den humanmedicinska forskningen kan enligt Kvarnbäck likaväl arrangeras i Uppsala som i Stockholm. Kvarnbäck framhåller dock, att en förflyttning av veterinärhögskolan medför mycket betydande kostnader för bl. a. nybyggnader i Uppsala. Han förordar, att samarbetsfrågorna åtminstone tills vidare löses genom ett särskilt samarbetsorgan.

Lokaliseringsutredningen framhåller att vissa skäl främst från undervisningssynpunkt anses tala för en bättre samorganisation mellan jordbrukets högskolor. Å andra sidan sägs utbildningen taga i anspråk allenast en mindre del av de sammanlagda resurserna för högre utbildning i forskning och försöksverksamhet. Med hänsyn till det ringa elevantalet och de likartade forskningsuppgifterna, som i vissa fall t. o. m. griper in i varandra, synes det enligt lokaliseringsutredningen vara naturligt att eftersträva en ökad samorganisation. Lokaliseringsutredningen vill emellertid uttala, att det ingalunda synes självklart, att ifrågakvarande läroanstalter m. m. skall vara belägna i huvudstaden. Behovet av ett samarbete med experter på olika forskningsområden torde kunna tillgodoses lika väl i andra universitetsstäder, därvid Uppsala, där lantbrukshögskolan är belägen, synes ligga närmast till hands för övervägande. Det torde dock finnas anledning att i detta sammanhang undersöka även övriga universitetsstäder. Vad angår placeringen i Stockholm vill lokaliseringsutredningen särskilt framhålla, att speciella olägenheter torde vara förenade med att låta skolor av rikskaraktär ligga i huvudstaden. I likhet med reservanten finner lokaliseringsutredningen sålunda tidpunkten lämplig att nu överväga frågan om möjligheten att från Stockholm utflytta ifrågakvarande läroanstalter m. m. och att därvid åstadkomma en ökad samordning och koncentration. Det torde ligga inom ramen för lokaliseringsutredningens uppdrag att verkställa en sådan undersökning. Med nuvarande arbetsprogram torde det dock icke vara möjligt för lokaliseringsutredningen att omedelbart upptaga spørsmålet till prövning. Om en sådan undersökning bör ske snabbt och verkställas av lokaliseringsut-

redningen torde därför en viss omläggning av nuvarande arbetsplaner erfordras.

Riksförbundet Landsbygdens folk finner det sannolikt, att vissa fördelar skulle kunna uppnås vid en samordning mellan de tre fackhögskolorna. En omlokalisering av högskolorna, så att en enda läroanstalt tillskapas, måste under alla omständigheter betraktas som en åtgärd på lång sikt. Riksförbundet finner det välbetänkt, att man vid den långsiktiga planeringen lämnar möjligheter öppna för dylik sammanslagning. Med hänsyn till den utbyggnad, som redan skett, finner riksförbundet Ultuna i så fall vara den enda tänkbara lokaliseringsorten. Detta förhållande innebär, att en upprustning av lantbrukshögskolan i enlighet med det föreliggande förslaget under alla förhållanden kan utnyttjas för framtiden. Riksförbundet finner det utomordentligt angeläget, att upprustningen av lantbrukshögskolan inte fördröjes. En eventuell samordning av högskolorna på lantbrukets område torde närmast underlättas, om lantbrukshögskolan undergår en snabb utbyggnad.

Sveriges lantbruksförbund framhåller, att högskoleverksamheten på lantbrukets område otvivelaktigt är starkt uppsplittradt i vårt land och att åtskilliga fördelar därför sannolikt skulle vinnas genom ett samgående. Ur allmänna lokaliseringpolitiska skäl och med hänsyn till den stora utbyggnad, som redan finnes vid lantbrukshögskolan, torde en förläggning till Ultuna vara den mest ändamålsenliga. Det är angeläget, att hithörande frågor blir föremål för fortsatta överväganden. Detta bör dock icke hindra den föreslagna upprustningen av lantbrukshögskolan. Det skulle nämligen för svenskt jordbruk vara synnerligen olyckligt, om den nu aktuella upprustningen uppsköts i avvaktan på dels resultaten från en utredning som med all sannolikhet måste bli mycket tidskrävande, dels den långa omställningsprocedur som sedan eventuellt skulle följa. Varje ytterligare uppskov med att lösa lantbrukshögskolans skriande behov av upprustning skulle innebära en ytterligare skärpning av läget.

Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund samt *hushållningssällskapens förbund* ansluter sig till den ståndpunkt utredningsmajoriteten intagit beträffande samordningen mellan lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna.

Av *hushållningssällskapen* har endast ett mindre antal yttrat sig i denna fråga. Alla dessa har emellertid förordat en ökad samorganisation eller samförläggning på längre sikt. De påpekar samtidigt, att en sådan samordning inte får innebära något hinder för en upprustning av lantbrukshögskolan.

Statens tekniska forskningsråd finner tanken på att sammanföra lantbrukshögskolan, skogshögskolan och veterinärhögskolan till en enhet beaktansvärd. En utredning härom synes lämplig. Med hänsyn till att en förflyttning av lantbrukshögskolan från Ultuna är helt orealistisk behöver man endast vid planeringen av utbyggnaden därstädes taga hänsyn till att endera eller båda de andra högskolorna vid senare tidpunkt kan komma att förflyttas till Ultuna-området eller dess närhet. En utredning i detta vidare

sammanhang föregripes sålunda på intet sätt av de av jordbrukshögskoleutredningen framlagda byggnads- och utrustningsförslagen.

1955 års universitetsutredning är för sin del helt enig med jordbrukshögskoleutredningen i dennas i betänkandet (s. 147) deklarerade principuppfattning, att ett utvidgat samarbete mellan olika universitet och högskolor på såväl undervisningens som forskningens område är en av utvägarna för att möta de ökade krav, som i framtiden kommer att ställas på de högre läroanstalterna. Föråldrade indelningsgrunder och traditionella uppfattningar bör härvid icke få stå hindrande i vägen, när det gäller att möta de krav utvecklingen ställer. Universitetsutredningen är ävenledes enig med jordbrukshögskoleutredningen om att aktualiserade samordningsfrågor mellan de tre under jordbruksdepartementet lydande högskolorna inbördes lämpligast löses i ett sammanhang, som även inbegriper frågorna om dessa högskolors behov av kontakt och samarbete med universiteten och övriga högskolor.

Universitetsutredningen anför, att den ännu icke tagit ställning till frågan, genom vilka organisatoriska former man bäst tillgodoser det växande kontakt- och samarbetsbehovet enskilda läroanstalter emellan. Utredningen konstaterar emellertid, att jordbrukshögskoleutredningens förslag på en rad punkter är konstruerade på sådant sätt, att ett genomförande av förslagen skulle innebära en avsevärd förbättring av förutsättningarna för en intimare samverkan framför allt mellan lantbrukshögskolan och Uppsala universitet.

III. DEPARTEMENTSCHEFEN

Jordbrukshögskoleutredningen har vid sina överväganden om en samordning i en eller annan form mellan lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna funnit, att vissa fördelar skulle kunna vinnas härigenom men att dessa fördelar icke skulle vara så betydande, att de skulle motivera åtgärder av mera genomgripande eller kostnadskrävande karaktär. För utredningen har det framstått som väsentligt, att de åtgärder, som utredningen förordar i fråga om lantbrukshögskolan, inte skall utformas så, att hinder därigenom lägges för framtida samordningsåtgärder. Utredningen har därvid utgått ifrån att det måste vara en verklighetsfrämmande tanke att flytta lantbrukshögskolan från Ultuna. Olika föreslagna åtgärder, exempelvis beträffande investeringar i byggnader m. m. föregriper därför inte en senare eventuell samordning. Jordbrukshögskoleutredningen har dock efter samråd med 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté samt veterinärhögskoleutredningen funnit, att ett samarbetsorgan mellan de tre högskolorna bör tillkomma.

Vid remissbehandlingen har bland annat till följd av de synpunkter i frågan, som herr Yngve Gustafsson anförde i ett särskilt yttrande, en livlig diskussion kommit till stånd beträffande för- och nackdelar av en samförläggning av lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna. Från många remissinstanser har ett betydande intresse för en samordning av de tre hög-

skolorna kommit till uttryck. De närmast berörda högskolorna och högskoleutredningarna har emellertid ingående redovisat hur pass begränsade kontaktytorna mellan dessa tre högskolor är i realiteten och samtidigt understrukit, att behovet av samarbete och samverkan för flertalet institutioner måste vara inriktat åt annat håll, till exempel åt det medicinska området för veterinärhögskolans del och åt tekniska högskolan och handelshögskolan för skogshögskolans del. Det föreslagna samarbetsorganet har man dock i flertalet fall inte haft något att erinra emot.

För min del vill jag liksom universitetsutredningen framhålla, att ett utvidgat samarbete mellan universitet och högskolor på såväl undervisningens som forskningens områden bör vara en av utvägarna för att möta de krav, som i framtiden kommer att ställas på de högre läroanstalterna. Av remissyttrandena framgår emellertid, att det i förevarande fall till helt övervägande del gäller forskningsområdet och att samhörigheten här sträcker sig över vidare och andra fält än de diskuterade tre högskolorna omfattar. Därtill kommer att forskningens utveckling i fråga om resurser, problematik och resultat ställer dess organisation inför en alltmer svårbedömbart utformning även vid mindre högskolor. De angelägna investeringarna för högskolornas utbyggnad är redan av den storleksordningen, att tillgängliga resurser i första hand bör utnyttjas och kostnadskrävande omflyttningar utan påtaglig nytta förhindras. Jag är därför av den uppfattningen, att samarbetet mellan nu berörda under jordbruksdepartementet lydande högskolor liksom mellan dessa samt universitet och andra högskolor i vart fall tills vidare med fördel kan inriktas på sådana avsnitt och spörsmål, där klara fördelar står att vinna och där samarbetet mer organiskt växt fram. För att trygga att det för dessa tre högskolor skall föreligga en fortlöpande kontakt på högst planet anser jag, att det redan vid 1948 års högskoleorganisation påtänkta kontaktorganet har en uppgift att fylla.

Utgående från dessa ställningstaganden har jag sökt tillvarataga alla till buds stående möjligheter till samverkan mellan lantbrukshögskolan och Uppsala universitet i fråga om undervisningen i vissa grundläggande ämnen. Olika samordningsfrågor och problem, som kan uppstå i samband med denna samundervisning, bör handläggas av lantbrukshögskolans styrelse och Uppsala universitet i samråd. Jag vill här erinra om att Uppsala universitet utser en ledamot i lantbrukshögskolans styrelse. Jag har vidare i det föregående förordat, att professorn i genetik skall ha säte och stämma i såväl den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet som i lärarkollegiet vid lantbrukshögskolan.

Vad beträffar samarbetet mellan lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna vill jag i likhet med jordbrukshögskoleutredningen förorda, att ett samarbetsorgan kommer till stånd. Detta bör enligt min mening bestå av ordförandena i de olika högskolornas styrelser, rektorerna vid de tre högskolorna och en professor från varje högskola. Ifrågavarande professor skall utses av respektive högskolors styrelser. Därutöver bör samarbetsorganet också kunna kontinuerligt eller för vissa spörsmål adjungera med sig företrädare för andra närstående institutioner.

Detta samarbetsorgan bör ha till uppgift att söka få till stånd samarbete och kontakt främst mellan närliggande ämnesområden berörande de tre högskolorna. En sådan kontakt synes bland annat böra kunna komma till stånd genom vetenskapliga seminarier inom ämnesområden, där de tre högskolorna tangerar varandra. Man bör också söka åstadkomma en viss specialisering och arbetsfördelning inom närliggande ämnesområden mellan de tre högskolorna i syfte att undvika dubbleringar i det vetenskapliga arbetet och i utrustningen. En gemensam diskussion av vissa frågor, innan de årliga anslagskrivelserna till Kungl. Maj:t utformas, synes också kunna vara av värde. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser för ifrågavarande samarbetsorgan.

Anslagsäskanden för budgetåret 1961/62, m. m.

A. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök

1. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Avlöningar. Under denna anslagsrubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 6 448 400 kr. Såsom inledningsvis berörts har anslaget i årets statsverksproposition (IX ht p. 46) upptagits med ett beräknat belopp av 7 675 000 kr.

Yrkande. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 1 153 300 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

Undervisningsinstitutionerna	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 forskardocent Ae 24	+ 27 060
b) 2 docenter Ae 24	+ 54 120
c) 1 förste assistent Ae 21 (inst. för växtsjukdomslära)	+ 22 860
d) 1 förste assistent Ae 21 (inst. för husdjursgenetik; avd. vid Wiad)	+ 22 860
e) 1 förste amanuens (inst. för organisk kemi)	+ 8 130
f) 1 tredje amanuens (inst. för marknadslära)	+ 4 065
g) 1 laboratoriebiträde A 5—A 9 (inst. för husdjursgenetik; avd. vid Wiad)	+ 11 676
h) tillfällig arbetskraft (maskintekn. inst.)	+ 5 000
i) tillfällig arbetskraft (inst. för växtsjukdomslära)	+ 5 000
j) 1 laboratoriebiträde högst Ag 9 (inst. för husdjursgenetik; avd. vid Wiad)	+ 10 548
k) biträdeshjälp m. m. till docenter	+ 72 000

	Ökning eller minskning
2. Lönerogleringar	
a) 1 laborator Bo 1 i st. f. förste kemist Ao 23 (analyslaboratoriet)	+ 15 204
b) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent i reglerad beföringsgång (inst. för driftsekonomi)	+ 2 460
c) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent Ae 19 (inst. för allm. jordbrukslära)	+ 2 460
Biblioteket	
3. Personalförstärkningar	
a) 1 biblioteksbiträde Ae 7	+ 10 548
b) tillfällig arbetskraft	+ 10 000
Kansli och kamrerarexpedition	
4. Löneroglering	
1 kamrer Ao 23 i st. f. Ao 21	+ 2 736
Statens husdjursförsök	
5. Personalförstärkning	
1 laboratoriebiträde högst Ae 9	+ 10 548
6. Löneroglering	
1 arbetsförman Ae 9 i st. f. 1 arbetsförman med arvode	—
Statens försöksgårdar och Norrlands lantbruksförsöksanstalt	
7. Personalförstärkningar	
a) 1 assistent Ae 13 (Stenstugu)	+ 13 944
b) 1 försöksförman Ae 9 (Norrlands lantbruksförsöksanstalt)	+ 12 396
c) 1 institutionsvaktmästare Ae 7 (Norrlands lantbruksförsöksanstalt)	+ 11 196
d) 1 kanslibiträde Ae 7 (Norrlands lantbruksförsöksanstalt)	+ 11 196
8. Personalminskning	
ersättning till skrivhjälp	— 2 100
Diverse äskanden	
9. Omräkningar m. m.	
a) arvoden till viss tillfällig personal	+ 27 800
b) löneroglering för viss biträdespersonal	+ 26 598
c) löneroglering för vissa assistenter	+ 22 428
d) löneklassförändringar	+ 5 853
e) 1960 års lönetillägg m. m.	+ 724 680
f) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 2 000
	+ 1 153 300

Motiv. I en allmän motivering anför högskolestyrelsen följande.

Högskolans lärarkollegium har framhållit, bl. a., att forskningsverksamheten vid högskolans institutioner i mycket betydande utsträckning bedrivs tack vare anslag, som kunnat erhållas utanför högskolans stat dels från jordbrukets forskningsråd och liknande statliga organ, dels från enskilda stiftelser. Dessa anslag användes såväl till avlöningar som till materiel. Det är sålunda enligt lärarkollegiets mening uppenbart, att de resurser, som inom ramen för högskolans stat står till de olika institutionernas förfogande är otillräckliga. Årsanslagen har visserligen uppräknats för att kompensera prishöjningar men dessa uppräknningar har täckt endast en mindre del av de prishöjningar, som ägt rum. Institutionerna har därigenom redan tvingats minska sin verksamhet i den mån forskningsanslag från annat håll icke kunnat utverkas.

Högskolestyrelsen, som ansluter sig till vad lärarkollegiet anfört, framhåller därutöver, att det beträngda läge, i vilket jordbruket befinner sig, gör det synnerligen angeläget, att jordbruket kan få all möjlig hjälp från forskningens och försöksverksamhetens sida. Högskolestyrelsen har i avbidan på att statsmakterna tar ställning till jordbrukshögskoleutredningens förslag framfört i stort sett samma äskanden som förra året. Några besparingar har icke kunnat föreslås. Styrelsen har i sina anslagsäskanden under senare tid framfört ytterligare önskemål om tjänsteförändringar och inrättandet av nya tjänster. En viss lönereglering har skett för de tekniska biträdena under åren 1959 och 1960. Någon översyn av kontors- och assistenttjänsternas lönegradsplacering har dock icke genomförts sedan tjänsteförteckningsrevisionen 1952/53 och då för kontorskarriären i mycket ringa omfattning. Styrelsen vill därför kraftigt understryka behovet av en sådan översyn av kontors- och assistenttjänsterna vid högskolan. Förhandlingar i denna fråga har förts med statstjänstemannaförbundet. Vidare är det enligt högskolestyrelsen angeläget, att frågan om statsagronomernas löneställning upptages till prövning. Lärarkollegiet och styrelsen har i sina yttranden över jordbrukshögskoleutredningens förslag framhållit, att av statsagronom i lönegrad A 26 bör krävas samma kompetens som av laborator. Tjänsterna bör tillsättas på samma sätt som laboratorstjänst. Förhandlingar i denna fråga har förts med Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund.

Beträffande motiveringarna för de under avlöningsanslaget redovisade framställningarna, vilka i flertalet fall helt eller i huvudsak överensstämmer med tidigare framförda förslag, må här återgivas följande.

1 a). Angående motiveringen för detta yrkande hänvisas till IX ht 1960 s. 112 under 1 a).

1 b). Vid högskolan föreligger behov av ytterligare docentbefattningar. Jordbrukshögskoleutredningen har i sitt betänkande föreslagit, att antalet docentbefattningar ökas från åtta till tolv. Styrelsen begränsar nu sitt äskande till tio befattningar.

1 c). Beträffande motiveringen för detta yrkande hänvisas till IX ht 1959 s. 128 under 1 b).

1 d) och 1 j). Vid institutionens för husdjursgenetik avdelning på Wiad pågår forsknings- och försöksverksamhet inom köttproduktionsområdet samt viss forsknings- och försöksverksamhet med svin, vilka undersökningar hittills bekostats av Svensk kötthandel. Under de förhandlingar, som

våren 1959 fördes mellan jordbrukets förhandlingsdelegation och statens jordbruksnämnd om prissättningen på jordbrukets produkter, träffades överenskommelse om avsättande av särskilda medel för bestridande av bl. a. kostnaderna för viss forskning och upplysning. Departementschefen ansåg sig endast kunna biträda förslaget om medel till upplysningsverksamheten. I propositionen 1959:147 framhölls sålunda, att finansieringen av forsknings- och försöksverksamheten i princip borde prövas i samband med den årliga budgetbehandlingen. Riksdagen hade icke något att erinra häremot.

I skrivelse den 22 oktober 1960 har *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* inkommit med tillägg till anslagsäskandena i bl. a. denna punkt. Styrelsen hemställer därvid beträffande avlöningsanslaget om sammanlagt 35 100 kr. för att fullfölja nyssnämnda undersökningar. Beloppet är avsett till dels en förste assistent för forsknings- och försöksverksamheten med nötkreatur (24 000 kr.), dels ett laboratoriebiträde för motsvarande verksamhet med svin (11 100 kr.). Den förste assistenten avses skola arbeta med utveckling av metodiken för bedömning av slaktkroppar, för avelsurval samt för avkommebedömning. Några nya tjänster avses emellertid icke skola inrättas.

1 e) och 1 f). Amanuensstjänsterna erfordras för den omfattande undersökningen vid ifrågavarande institutioner.

1 g). Befattningshavaren, som nu avlönas av Wiads försöksgård, har att utöva fortlöpande daglig avkastningskontroll samt att verkställa journalföring av olika data beträffande försöksbesättningen. Dessa arbetsuppgifter innebär insamling och uppställning av för tvillingforskningen ytterst viktiga uppgifter, vars betydelse ytterligare understrykes av verksamhetens karaktär av långtidsförsök. Befattningen i fråga utgör sålunda en viktig post i försöksverksamheten. På grund av de osäkra anställningsförhållandena har ombyte av befattningshavare ägt rum varje år och ibland ännu oftare. Det är angeläget, att anställningsvillkoren förbättras.

1 h) och 1 i). Motiveringar för dessa yrkanden återfinnes i IX ht 1959 s. 129 under 1 h) resp. 1 i).

1 k). Under denna punkt har upptagits det belopp, som jordbrukshögskoleutredningen beräknat till biträdeshjälp åt docenterna.

2 a)—c). Motiveringar för dessa yrkanden återfinnes i IX ht 1959 s. 129 och 130 under 2 a)—c).

3 a)—b). Beträffande dessa yrkanden torde få hänvisas till IX ht 1957 s. 76 under 4 resp. IX ht 1958 s. 218 under 3 b).

4. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som åvilar befattningshavaren, bör en uppflyttning ske. Högskolestyrelsen erinrar om att kamrerarbefattningen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut nu uppflyttats i den föreslagna lönegraden.

5. Ifrågavarande förslag framfördes även i fjol (IX ht 1960 s. 114 under 7).

6. Stadigvarande behov föreligger av befattningen, varför anställningsförhållandena bör förbättras.

7 a)—d) och 8. Beträffande motiveringen för dessa yrkanden hänvisas till IX ht 1959 s. 131 under 9 a)—d) och 10.

9 a). Arvodena till den personal det här är fråga om knytes i regel till viss löneklass. Posten har uppräknats med 10 procent motsvarande löneförhöjningarna för åren 1960 och 1961.

9 b). Beloppet begäres för lönegradsuppflyttning av följande tjänster.

Institution	Nuvarande tjänst	Föreslagen tjänst	Kostnad
Växtsjukdomslära	Trädgårdsmästare Ae 8	Trädgårdsmästare Ae 10	+ 1 224
	Fotograf Ae 9	Förste fotograf Ae 11	+ 1 278
Husdjurens fysiologi och anatomi	Institutionstekniker Ae 9	Instrumentmakare Ae 11	+ 1 278
Växternas anatomi och fysiologi	Trädgårdsmästare Ao 8	Trädgårdsmästare Ao 10	+ 1 224
Marklära	Laboratoriebiträde högst Ae 9	Laboratorieassistent Ae 13	+ 2 856
	Institutionsvaktmästare Ae 8	Institutionstekniker Ae 9	+ 588
Agronomisk hydroteknik	Laboratoriebiträde högst Ae 9	Laboratorieassistent Ae 11	+ 1 278
Växtodlingslära	Förman Ae 9	Förman Ae 11	+ 1 278
Mikrobiologi	Institutionstekniker Ae 9	Laboratorieassistent Ae 11	+ 1 278
	Institutionsbiträde högst Ae 5	Laboratoriebiträde högst Ae 9	+ 2 160
Biblioteket	Expeditionsvakt Ao 7	Biblioteksvaktmästare Ao 9	+ 1 128
Statens jordbruksförsök	Institutionstekniker Ae 9	Laboratorieassistent Ae 11	+ 1 278
	Institutionsbiträde högst Ae 5	Laboratoriebiträde högst Ae 9	+ 2 160
Statens husdjursförsök	Institutionstekniker Ao 9	Instrumentmakare Ao 11	+ 1 278
	Institutionsbiträde högst Ae 5	Laboratoriebiträde högst Ae 9	+ 2 160
Kansli och kamrerarexpedition	Expeditionsvakt Ao 7	Förste expeditionsvakt Ao 8	+ 540
	Trädgårdsmästare Ao 9	Trädgårdsmästare Ao 12	+ 2 028
Personal för gemensamma behov	Instrumentmakare Ae 11	Förste instrumentmakare Ae 13	+ 1 584

9 c). Förslaget innebär, att assistent med akademisk examen vid försöksanstalterna, som handhar arbetsuppgifter, för vilken krävs sådan utbildning, skall inplaceras i reglerad befordringsgång.

9 e). Härefter har inräknats kostnaderna för de höjda grundlönerna på löneplan B och kostnaderna för uppflyttning av befattningshavare i ortsgrupp 2 till ortsgrupp 3.

I skrivelse den 21 oktober 1960 har styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök hemställt, att ett belopp av 28 000 kr. måtte anvisas på högskolans och lantbruksförsökens stat för budgetåret 1961/62 för undersökning i fråga om rördimensionering vid torrlägningsföretag. Av det begärda beloppet avser 18 000 kr. avlöningar och 10 000 kr. kostnader, som kan hänföras till materielanslaget. Till stöd för sin framställning anför högskolestyrelsen i huvudsak följande.

Den 28 februari 1958 bemyndigade Kungl. Maj:t lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök att i samverkan med lantbruksstyrelsen, tekniska högskolan samt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut utföra undersökning rörande förhållandet mellan nederbörd, avrinning och rördi-

mensionering. I samband härmed anbefalldes Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att till bestridande av kostnaderna under år 1958 för undersökningen till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök utbetala intill 47 000 kr. av statens avdikningsanslag. Den 30 juni 1959 anbefalldes Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att till bestridande av kostnaderna för fullföljande av ifrågakvarande undersökning under 1959 till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök utbetala intill 50 000 kr. av statens avdikningsanslag. Slutligen har Kungl. Maj:t den 7 juli 1960 anbefallt lantbruksstyrelsen att till kostnaderna för ifrågakvarande undersökning under 1960 till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök utbetala intill 28 000 kr. av reservationsanslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering inom ramen för bidrag till jordbrukets inre rationalisering.

Till grund för undersökningen ligger en av professor Gunnar Hallgren den 17 december 1957 dagtecknad plan. Enligt denna plan skall undersökningen pågå under åren 1958—1962. Kostnaderna för 1958 och 1959 beräknades till 49 000 resp. 48 000 kr. samt för 1960—1962 till 28 000 kr. per år fördelade på följande ändamål.

Lön under tolv månader till assistent.....	16 500
Ersättning till försöksvärdar för tillsyn och skötsel av nederbördsräknare och mätstationer.....	4 800
Resor ca 1 000 mil.....	2 950
Traktamentsersättning under 90 dygn à 36 kr.	3 240
Diverse kostnader för oförutsedda utgifter.....	510
Summa	28 000

Lantbruksstyrelsen har i underdånig skrivelse den 16 juni 1960 framhållit bl. a. följande.

Vad beträffar undersökningarnas fortsatta bedrivande efter år 1960, då samtliga erforderliga mätstationer beräknas vara i funktion och ett system för mätningarnas bedrivande utformats, synes det styrelsen allttjämt, att skötseln av mätstationerna och insamlingen av data därifrån bör uppdragas åt lämpliga tjänstemän vid lantbruksnämnderna eller hushållningsällskapen. Vissa medel skulle emellertid erfordras för ersättningar till försöksvärdar m. m. Bearbetningen av mätresultaten bör lämpligen göras vid lantbrukshögskolans hydrotekniska laboratorium. I den mån särskild personal för fortsatt forskning på området erfordras, bör övervägas, huruvida medel bör anvisas å högskolans stat.

Professor Hallgren har i en till lantbrukshögskolan ingiven skrivelse den 28 september 1960 hemställt, att Kungl. Maj:t för budgetåret 1961/62 måtte ställa ett belopp av 28 000 kr. till förfogande för institutionen för agromisk hydroteknik för fullföljande av de vid institutionen pågående undersökningarna rörande avrinningen från små nederbördsområden. I sin skrivelse har Hallgren bl. a. framhållit följande.

Rekognoseringen i fält rörande lämpliga försöksplatser samt uppförandet av mätstationer har bedrivits i anslutning till den 1957 framlagda planen för undersökningarna. Rekognoseringsarbetet har dock visat sig vara mera tidskrävande än ursprungligen räknats med, vilket medfört att byggnadsprogrammet kommit att sträcka sig över längre tid än som angivits i planen. Under innevarande år beräknas emellertid det angivna antalet stationer vara uppförda. För uppnåendet av syftemålet med undersökningarna är det ej till fyllest att lokalisera och uppföra ett antal mätstationer samt sedan hu-

vudsakligen med hjälp av lokala krafter insamla observationsmaterial därifrån under så lång tid som möjligt. Det är därjämte nödvändigt att, i varje fall under en viss tid framåt, på de olika platserna noggrant studera förhållandena under avrinningsperioderna och därigenom söka klarlägga det komplicerade sambandet mellan avrinningen och de faktorer, av vilka denna i främsta rummet är betingad, och på så sätt möjliggöra en tolkning av det framkommande observationsmaterialet. Dessa fältstudier måste utföras av en fackutbildad person under tillämpning av ett enhetligt förfaringssätt. Av denna anledning har räknats med att det för det omedelbara handhavandet av undersökningarna kräves en för ändamålet anställd assistent.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök framhåller, under återopande av vad professor Hallgren anfört i sin skrivelse den 28 september 1960, att styrelsen finner det synnerligen angeläget, att den av Hallgren bedrivna undersökningen får fortsätta och avslutas. I likhet med Hallgren anser styrelsen det lämpligast, att de fältstudier, som hör till utredningen utföres av en fackutbildad person under tillämpning av ett enhetligt förfaringssätt. Då högskolestyrelsen avgav sina anslagsäskanden för budgetåret 1961/62 räknade högskolestyrelsen med att erforderliga medel till undersökningen skulle ställas till Hallgrens förfogande av lantbruksstyrelsen. Då så nu icke synes bli fallet, bör erforderliga medel anvisas på högskolans stat, så att undersökningen kan avslutas. Även i fortsättningen bör dock undersökningen ledas av den kommitté, som finnes tillsatt med representanter från lantbruksstyrelsen, tekniska högskolan, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Beträffande professor Hallgrens kostnadsberäkning framhåller högskolestyrelsen, att å ena sidan synes assistentens resor kunna begränsas något genom att för vissa uppgifter anlitas befattningshavare vid lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen. Då å andra sidan de för avlönande av assistenten upptagna medlen är för lågt beräknade kan högskolestyrelsen tillstyrka ett belopp av 28 000 kr.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen*, som haft att avge utlåtande över framställningen om medel för undersökning i fråga om rördimensionering vid torrlägningsföretag, finner det angeläget, att undersökningen fullföljes enligt den ursprungligen upprättade planen. Efter utgången av innevarande år torde samtliga planerade mätstationer vara inlagda och initialkostnaderna för undersökningen täckta. Med hänsyn till att den fortsatta verksamheten snarast torde vara av sådan natur, att medel bör anvisas å lantbrukshögskolans och lantbruksförsökens stat, tillstyrker lantbruksstyrelsen den föreliggande framställningen. I den mån så erfordras för den fortsatta undersökningen är lantbruksstyrelsen beredd att i skälig omfattning låta personal vid lantbruksnämnderna i tjänsten medverka med tillsyn av mätstationerna m. m.

2. **Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Omkostnader.** För innevarande budgetår har under förevarande anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 895 200 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 47) har anslaget, såsom förut anförts, upptagits med ett beräknat belopp av 1 000 000 kr.

Y r k a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 226 100 kr. i enlighet med följande sammanställning.

	Utgifter resp. inkomster		Anslag resp. uppbördsmedel	Ökning
	1958/59	1959/60	1960/61	
Kansli, undervisningsinstitutioner m. m.				
1. Övriga expenser	37 155	37 190	38 000	+ 5 800
2. Publikationstryck	27 598	27 600	28 800	+ 15 200
3. Exkursioner	7 817	9 076	9 500	+ 8 500
4. Städning och renhållning	133 490	136 947	157 100	+ 18 000
5. Väg- och parkunderhåll..	9 978	20 422	10 000	+ 1 000
6. Ersättning åt Wiads försöksgård	45 800	45 800	45 800	+ 62 200
7. Ersättning åt Ultuna egendom	—	—	—	+ 15 000
8. Feriekurser för gymnasister m. m.	—	—	—	+ 13 800
9. Särskilda uppbördsmedel	112 845	94 062	150 200	+ 50 000
Statens jordbruksförsök				
10. Övriga expenser	20 090	21 999	22 200	+ 2 000
11. Publikationstryck	31 798	34 781	37 800	+ 3 700
Statens husdjursförsök				
12. Övriga expenser	10 792	10 790	11 100	+ 1 100
13. Publikationstryck	12 700	12 061	13 200	+ 1 300
14. Övriga utgifter	16 000	16 000	16 000	+ 28 500
				+ 226 100

M o t i v. 1. Av ökningen faller 2 400 kr. på biblioteket samt 3 400 kr. på kansliet. Ökningen utgöres till 3 800 kr. av kompensation för omsättnings-skatt och höjda priser. Det nuvarande anslaget är emellertid knappt tilltaget. Jordbrukshögskoleutredningen har föreslagit en höjning med sammanlagt 10 000 kr. Styrelsen har nu i avbidan på att utredningens förslag prövas upptagit 2 000 kr.

2. Biblioteket upprätthåller f. n. bytesförbindelser med ca 800 utländska institutioner och annalerna utgör det främsta bytesobjektet. Om annalerna icke kan återfå ett sådant årligt omfång, som de hade, då bytesförbindelserna etablerades, löper biblioteket risk att få de värdefullaste förbindelserna uppsagda. Vidare må nämnas att publiceringsbehovet för högskolans forskare under senare år varit mycket stort. Med hänsyn härtill skulle ett omfång av annalerna på 500 sidor vara motiverat. Tryckningskostnaderna beräknas till 40 000 kr. Härutöver erfordras 4 000 kr. för högskolans katalog,

studiehandbok m. m. Jordbrukshögskoleutredningen har beräknat kostnaderna till sammanlagt 50 000 kr. Den föreslagna höjningen utgöres till 2 900 kr. av kompensation för ökade tryckningskostnader.

3. Exkursioner utgör ett viktigt led i undervisningen. Nuvarande anslagspost möjliggör ej exkursioner i den omfattning, som är önskvärd ur undervisningssynpunkt, vilket bl. a. beror på att kompensation för ökade kostnader icke utgått sedan budgetåret 1952/53.

4. Enligt gällande kollektivavtal utgår på städerskelönerna fr. o. m. den 1 januari 1961 förhöjning med ca 15 procent. Kostnaderna för löneförhöjningen uppgår till ca 18 000 kr. för år.

5. Vissa kostnader för underhåll av högskolans byggnader såsom rengöring och omboning av parkettgolv, underhåll av centraluranläggning och lokaltelefonanläggning samt besiktning och underhåll av autoklaver har tidigare bestritts från högskolans anslag till underhåll av byggnader. Kostnaderna brukade uppgå till omkring 1 000 kr. för år. Byggnadsstyrelsen har förklarat sig icke kunna bestrida dessa kostnader. Posten till väg- och parkunderhåll är så knappt beräknad, att dessa utgifter icke rimligen kan rymmas under densamma.

6. Såsom under avlöningsanslaget anmäls är det synnerligen angeläget, att staten övertager kostnaderna för viss forsknings- och försöksverksamhet med nötkreatur och med svin, som bedrivits med hjälp av anslag från Svensk kötthandel, förening u. p. a. De ökade kostnader Wiads egendom får för dessa forskningar och försök beräknas till 18 000 kr. för försöksverksamheten med nötkreatur och 17 000 kr. för försöksverksamhet med svin.

I skrivelse den 22 oktober 1960 med tillägg till anslagsäskandena för budgetåret 1961/62 har *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* hemställt, att — för att forskningsverksamheten vid avdelningen skall kunna fortsättas i nuvarande omfattning — ett belopp av 73 000 kr. måtte anvisas såsom ersättning till försöksgården från forskningsverksamheten för intrång, vilket innebär en höjning av anslagsposten med 27 200 kr. Till stöd härför anföres bl. a. följande.

Underskottet i ladugården har stigit från 46 146 kr. för budgetåret 1956/57 till enligt preliminär beräkning 72 484 kr. för budgetåret 1959/60. Till dessa kostnader kommer vissa allmänna kostnader som för bilhållning, underhåll av park och vägar m. m. Försöksgårdens kostnader kommer att avsevärt ökas under innevarande år beroende på de stora löneförhöjningar, som beslutats vid 1960 års avtalsförhandlingar.

7. Ultuna egendom upplåter försöksjord till olika institutioner inom högskolan och till statens jordbruksförsök. Till fältförsöksanläggningar har under år 1960 avskilts en areal av sammanlagt 35 ha. På grund av den minskade marginalen mellan inkomster och utgifter under de senaste åren, vilken minskning förorsakats företrädesvis av skördeskador och av att arbetsstyrkan måste hållas konstant (fullt antal elever), är det angeläget, att egendomen kompenseras för intrång genom försöksverksamheten.

8. Högskolan har under senare år haft allvarliga svårigheter att få till-

räckligt många kompetenta sökande. Dessa svårigheter kulminerade hösten 1958 och högskolan ansåg sig nödsakad att på ett eller annat sätt söka stimulera intresset för agronombanan bland den studerande ungdomen.

Med försvarsmakten som föredöme anordnades år 1959 i samarbete med lantbruksstyrelsen och vissa lantmannaskolor feriekurser för gymnasister. Kurserna pågick ca tre veckor och var så upplagda, att de skulle ge en översikt av svenskt jordbruk av i dag och informationer om agronomyrket. Intresset för kurserna har varit stort och sommaren 1960 anordnades tre kurser. Antalet ansökningar till 1960 års kurser var så stort, att icke alla kunde beredas plats. Nästa år torde det därför vara lämpligt att ytterligare utvidga verksamheten med en eller två kurser förlagda till södra delarna av landet. De hittillsvarande kurserna har finansierats dels genom att lantbruksstyrelsen bestritt kostnaderna för lärare, en del undervisningsmaterial samt traktamentstipendier, dels genom att kostnaderna för vissa studieresor betalats av Sveriges lantbruksförbund.

Då det är osäkert, om kurserna kan finansieras på detta sätt i fortsättningen och då det är angeläget, att åtgärder kan vidtagas för en ökad rekrytering till högskolan, hemställer styrelsen att för budgetåret 1961/62 erhålla anslag för fyra kurser. Kostnaderna per kurs beräknas uppgå till ca 3 000 kr., varför ett anslag på sammanlagt 12 000 kr. erfordras. Kursdeltagarna skall själva svara för resekostnaderna och skall erlægga 2 kr. 50 öre per person och dag för kost.

I samband med inrättandet av lantbrukshögskolan skapades vid Vilans folkhögskola en specialkurs avsedd att ge kompetens för inträde vid lantbrukshögskolan, skogshögskolan och vid den högre mejeriutbildningen.

Syftet var att möjliggöra fortsatta studier för ungdom särskilt från landsbygden. Denna specialkurs ombildades sedermera till specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande. Erfarenheten av de studerande, som lantbrukshögskolan erhållit från specialgymnasiet, har varit synnerligen goda. Genom kungörelsen år 1953 om vidgat tillträde till akademiska studier medför avgångsexamen från specialgymnasiet rätt till inträde vid universitet och övriga högskolor. Utvecklingen har därefter gått i den riktningen, att ett allt större antal av specialgymnasiets elever söker sig till andra utbildningsbanor än den, för vilka specialgymnasiet särskilt inrättats. Av de 42 elever, som inskrivits vid specialgymnasiet under åren 1955—1957, har sedermera endast 18 sökt inträde vid lantbrukshögskolan. Styrelsen har ansett det angeläget att söka intressera specialgymnasiets elever för agronomyrket genom information om studierna vid högskolan och om agronomyrket. Denna information sker lämpligen genom att gymnasiets första årskurs beredes tillfälle att besöka högskolan under förslagsvis två dagar. Kostnaderna för ett besök av lärare samt 20 elever har beräknats till 2 400 kr., varvid man räknat med inkvartering i vandrarhem i Uppsala och billigast möjliga färdsätt på järnväg.

Då det är angeläget, att sådant studiebesök kommer till stånd, synes inte eleverna vid specialgymnasiet helt böra bära kostnaderna för resan. Styrelsen föreslår därför att anslag utgår för att såsom bidrag täcka 3/4 av kostnaderna eller med 1 800 kr.

9. Försäljningen av halvväxtkulturer har under senare åren minskats. Styrelsen vågar därför icke räkna med större uppbördsmedel än 100 200 kr.

10, 11, 12, 13. Uppräkningen av anslagsposterna har föranletts av omsättningskatten och övriga kostnadsökningar.

14. Ersättningarna till Ultuna och Alnarps egendomar för de merkostnader, som uppstår genom husdjursförsöken, fastställdes år 1939 och har icke höjts sedan dess. Under posten begäres, att ifrågavarande ersättningar till Ultuna och Alnarps egendomar samt till Öjebyns försöksgård ökas med 9 500 kr. till 19 500 kr. för Ultuna egendom, med 7 000 kr. till 10 000 kr. för Alnarps egendom samt med 12 000 kr. till 15 000 kr. för Öjebyns försöksgård. För Ultuna och Alnarps egendomar skulle de föreslagna beloppen täcka kostnaderna för pågående försök. Beträffande Öjebyn är det angeläget, att personal, som finnes anställd för husdjursförsöken, och anordningar för desamma, som iordningställts, kan utnyttjas.

Y t t r a n d e. *Arbetsmarknadsstyrelsen*, som haft att avge utlåtande över förslaget under punkt 8 beträffande feriekurser för gymnasister m. m., anser, att de i lantbrukshögskolans framställning angivna feriekurserna och studiebesöken är av stort värde för de yrkesväljande ungdomarna. Kurserna kan dels ge upplysning om ifrågavarande utbildningsvägar och yrken, dels innebära en form av praktisk yrkesorientering. För ungdomar på realskolenivå har dylik orientering visat sig vara till stor nytta och bör därför vara till minst lika god hjälp i gymnasiet, där ungdomarna i allmänhet hunnit mogna ytterligare. Arbetsmarknadsstyrelsen finner det också angeläget, att eleverna i första årskursen av specialgymnasiet vid Vilan bereds tillfälle att besöka lantbrukshögskolan för information om agronomutbildningen. Då belastningen av antalet sökande vid fackhögskolor och andra utbildningsanstalter är ytterst ojämn, finner arbetsmarknadsstyrelsen det önskvärt med speciell information om de skolor, där brist råder på kompetenta sökande.

3. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Materiel. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 470 000 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 48) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 620 000 kr.

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget uppräknas med 138 000 kr. enligt följande sammanställning.

	Anslag 1960/61	Ökning
1. Institutioner och samlingar	309 000	+ 70 000
2. Avdelningen för statistik och försöksteknik	11 050	—
3. Särskilda undersökningar	78 430	+ 4 000
4. Försökskostnader och materiel vid statens jordbruksförsök	67 400	+ 7 000
5. Försökskostnader och materiel vid statens husdjursförsök	675	+ 7 000
6. Anslag till ograduerade forskare	—	+ 50 000
		+ 138 000

Motiv. 1, 4, 5. Jordbrukshögskoleutredningen har (SOU 1960: 2, s. 364) föreslagit en avsevärd uppräknig av materielanslaget, vilket skulle beräknas i procent av den totala lönekostnaden. Utredningen har framhållit, att materielanslaget är av central betydelse för forskningsverksamheten vid institutionerna. Enligt utredningens mening tyder åtskilligt på, att den begränsande faktorn för forskningsverksamheten vid högskolan ofta varit just materielanslaget. Högskolestyrelsen har under senare år framfört krav på en uppräknig av anslaget. I avvaktan på att statsmakterna tar ställning till utredningens förslag framför högskolestyrelsen samma krav på uppräknig som förra året, vilka belopp endast utgör en mindre del av den uppräknig, som föreslagits av utredningen.

3. För att täcka kostnadsökningar har posten uppräknats med ca 5 procent.

6. Anslag till ograduade forskare har under senare år utgått vid universiteten och vid vissa högskolor. Universitetsutredningen framhåller, att sådana anslag bör införas för forskarutbildningen vid bl. a. lantbrukshögskolan. Även jordbrukshögskoleutredningen är av den uppfattningen, att ett sådant anslag fyller ett angeläget behov vid högskolan. Utredningen föreslår tills vidare ett anslag om 150 000 kr. Högskolestyrelsen har nu upptagit en tredjedel av beloppet eller 50 000 kr.

I skrivelse den 21 oktober 1960 har *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* hemställt, att under förevarande anslag måtte anvisas 10 000 kr. för undersökning i fråga om rördimensionering vid torrläggningsföretag. I fråga om motiveringen samt det av *lantbruksstyrelsen* över framställningen avgivna yttranden torde få hänvisas till avlöningsanslaget i det föregående.

I skrivelse den 22 oktober 1960 med tillägg till anslagsäskandena för budgetåret 1961/62 har *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* hemställt om en ökning av anslaget med 19 500 kr. för att möjliggöra ett fullföljande av den under avlöningsanslaget närmare beskrivna, med regleringsavgiftsmedel på jordbrukets område tidigare finansierade forsknings- och försöksverksamheten med nötkreatur och svin. Av beloppet hänför sig 6 000 kr. under rubriken institutioner och samlingar till verksamheten med nötkreatur och 13 500 kr. till verksamheten med svin under rubrikerna reseersättningar (2 000 kr.), institutioner och samlingar (2 000 kr.) samt inköp av djur till försöken (9 500 kr.).

4. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Nyanskaffning och underhåll av utrustning. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 258 000 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 49) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 258 000 kr.

Yrkande. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp av 258 000 kr.

Motiv. Jordbrukshögskoleutredningen har framhållit att anslaget närmast är avsett att användas för anskaffning av större och dyrbarare apparatur, som mera har karaktär av engångsanskaffning och därför inte bör föras på materielanslaget. Någon klar gränsdragning gentemot materielanslaget finns emellertid inte. En del utrustning kan skaffas både på materielanslaget och på nyanskaffningsanslaget.

Sammanlagt har för nästa budgetår framförts äskanden om anslag till större och dyrbarare apparatur på sammanlagt ca 950 000 kr. I avbidan på att jordbrukshögskoleutredningens förslag prövas av statsmakterna har högskolestyrelsen upptagit anslaget med oförändrat belopp.

5. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bokinköp och bokbindning. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 85 000 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 50) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 100 000 kr.

Yrkande. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 55 000 kr. till 140 000 kr.

Motiv. Till stöd för yrkandet om en höjning av årsanslaget åberopas de stigande priserna på tidskrifter och böcker. Speciellt den amerikanska litteraturen har stigit i pris. De höjda priserna gör en uppräknig av anslaget med minst 10 procent eller med 8 500 kr. nödvändig om nuvarande inköpsvolym skall kunna bibehållas. Vidare medför den allmänna varuskatten ökade kostnader med ca 3 000 kr. I förhållande till det vidsträckta litteraturområde, som biblioteket skall täcka, är anslagets storlek icke tillfredsställande. Jordbrukshögskoleutredningen konstaterar även att anslaget är synnerligen otillräckligt och fordrar en uppjustering. I avbidan på att statsmakterna tar ställning till utredningens förslag beräknas nu en uppjustering med 8 500 kr. Återstående belopp av den begärda ökningen, 35 000 kr., skall användas till kompletterande inköp och bokbindning, vilken komplettering är nödvändig, då hittills utgående anslag ej medgivit inköp och bokbindning i erforderlig omfattning.

6. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Lokal och fast försöksverksamhet. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 938 800 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 51) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 1 100 000 kr.

Yrkande. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget ökas med 226 300 kr. enligt följande sammanställning.

	Anslag 1960/61	Ökning
1. Bidrag till lokal försöksverksamhet	323 700	+ 77 000
2. Fasta försöksstationer och fasta försöks- fält	70 300	+ 16 800
3. Annan egen försöksverksamhet	187 500	+ 57 000
4. Försöksgårdarnas kostnader för försöks- verksamheten m. m.	267 400	+ 63 000
5. Betesförsök i Norrland	39 500	+ 9 400
6. Skånes fröodlarförening	3 500	+ 800
7. Försök och forskning rörande den s. k. bollnässjukan	46 900	+ 2 300
		<hr/>
		+ 226 300

Motiv. 1, 2, 4, 5, 6, 7. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har begärt avsevärda belopp för utökning av försöksverksamheten. Högskolestyrelsen anser sig — med hänsyn till att jordbrukshögskoleutredningens förslag ännu icke behandlats — icke nu böra begära några medel för utökad verksamhet utan begränsar sig till att begära medel för att täcka de ökade kostnader, som uppstått genom 1960 års löneförhöjningar.

3. Under denna post har beräknats dels 44 000 kr. för täckning av de ökade kostnader, som uppstått genom 1960 års löneförhöjningar, dels 13 000 kr. för stamprövning av vallväxtstammar. Till motivering av sistnämnda förslag framhålles följande.

Sedan år 1954 pågår en ganska omfattande försöksverksamhet med foderväxter. Särskilt omfattande är prövningar av vallväxtstammarna, vilken prövning startats i samarbete med växtförädlarna. Eftersom statens jordbruksförsök måste avgöra, vilka stammar som skall ingå i försöken, måste det betraktas som ett minimikrav, att förädlarnas kostnader i vad avser för dem främmande stammar betalas av statens jordbruksförsök. Dessa kostnader beräknas till 10 000 kr., vartill kommer analyskostnader för 3 000 kr. Från växtförädlarnas sida har framhållits, att de i fortsättningen icke kan stå för dessa kostnader. Stor risk föreligger därför att det ytterst betydelsefulla samarbetet mellan statens jordbruksförsök och förädlarna faller sönder, om förädlarnas nyssnämnda kostnader icke bestrides med statsmedel.

7. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Jordbruksdriften vid statens försöksgårdar. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 100 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 52) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 1 000 kr.

Y r k a n d e. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 23/8 1960) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp av 100 kr.

Motiv. Det fr. o. m. den 1 januari 1960 gällande kollektivavtalet för arbetarna vid statens försöksgårdar medför ökade utgifter under anslaget på ca 100 000 kr. per år. Vid anslagsberäkningen har räknats med att denna ökade utgift skall kunna kompenseras genom höjda produktpriser, höjda

hyresersättningar för lantarbetarbostäderna och genom rationaliseringar innebärande någon minskning av arbetskraften. Beräkningen är emellertid mycket osäker. Det är styrelsens förhoppning, att verksamheten vid gårdarna skall kunna genomföras utan anslagshöjning. Med hänsyn till nu angivna omständigheter är det emellertid stor risk för att ett överskridande kan komma att erfordras för att täcka en del av kostnaderna för löneförhöjningen. Det må vidare framhållas att, om skördeeskador i större omfattning uppstår, ett avsevärt högre belopp till oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstminskningar erfordras än det nu för detta ändamål beräknade beloppet å 35 000 kr.

B. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut

8. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Avlöningar. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 810 600 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 53) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 2 093 000 kr.

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 25/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 471 500 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar m. m.	
a) 1 sekreterare Ae 23	+ 26 512
b) 2 assistenter i reglerad befordringsgång A 15—A 19 (statens trädgårdsförsök)	+ 33 384
c) 1 förste biblioteksassistent Ae 13	+ 14 859
d) 1 bokhållare Ae 13	+ 14 859
e) 1 assistent Ae 12 (lantbruksavdelningen)	+ 14 032
f) 1 kanslibitråde Ae 7 (lantbruksavdelningen)	+ 10 772
g) 1 gårdskarlar Ae 7	+ 10 772
h) 1 institutionsbiträde i reglerad befordringsgång A 1—A 5 (statens trädgårdsförsök)	+ 7 901
i) extra arbetshjälp (statens mejeriförsök)	+ 10 000
j) gästföreläsningar	+ 500
k) ersättning till ciceroner	+ 3 000
l) förstärkning av personalen för forsknings- och försöksverksamheten på mejeriområdet	+ 110 000
2. Personalminskningar m. m.	
a) ersättning till sekreterarhjälp	— 8 200
b) arvode till bibliotekarie	— 6 000
c) 1 kansliskrivare Ae 10	— 14 477
d) 1 institutionstekniker Ae 9 (tj.t.b.f. Ae 10)	— 14 477
3. Löneregleringar m. m.	
a) 2 föreståndare för lantbruks- och trädgårdsavdelningarna Bo 1 i st.f. Ae 26	+ 11 294

	Ökning eller minskning
b) 3 laboratorer Bo 1 i st.f. Ao 26	+ 23 260
c) 1 föreståndare för trädgårdsekonomiska byrån Ao 23 i st.f. Ae 23	—
d) 2 förste assistenter Ae 21 i st.f. 2 assistenter Af 15—Ae 19	+ 2 574
e) 1 kontorist Ae 9 i st.f. kanslibitråde Ae 7 (kamrerarkontoret)	+ 1 123
f) 1 kontorist Ae 9 i st.f. kanslibitråde Ae 7 (mejeriavdelningen)	+ 593
g) 1 kontorist Ae 9 i st.f. kanslibitråde Ae 7 (statens mejeriförsök)	+ 640
h) 1 kanslibitråde Ae 7 i st.f. kontorsbiträde Ae 5 (statens trädgårdsförsök)	+ 1 045
i) arvode till organisationsföredragande	+ 1 200
j) extra skrivhjälp (kamrerarkontoret)	+ 800
k) extra skrivhjälp (mejeriekonomiska inst.)	+ 1 000
l) extra skrivhjälp (statens trädgårdsförsök)	+ 3 000
m) ersättning till vaktmästarhjälp (inst. för mjölkprodukternas teknologi)	+ 500
n) arvodesreglering för montör	+ 1 326
o) arvode för tillsyn över städning	+ 356
4. Omräkning	
a) uppflyttning i ortsgrupp	+ 23 673
b) löneförbättring till befattningshavare å löneplan B	+ 14 102
c) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 6 018
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 5 512
e) rörligt tillägg	+ 159 936
	<hr/> + 471 389

Motiv. Institutsstyrelsen anför inledningsvis bl. a. följande.

Samtliga verksamhetsgrenar vid institutet beröres av pågående utredningar eller framlagda förslag till omorganisation. Trots att institutet är i trängande behov av väsentligt ökade anslag för sin verksamhet har styrelsen ansett sig böra begränsa anslagsäskandena till att endast avse sådana ändamål, som oberoende av en eventuell omorganisation måste tillgodoses. Förslag till omedelbar omorganisation av högre undervisning, forskning och försök på mejeriområdet har ännu ej framlagts men även denna verksamhet är i behov av en genomgripande upprustning. Styrelsen har gång efter annan framhållit, att ämneslärarnas lönegradsplacering är otillfredsställande. Det är synnerligen viktigt, att institutet kan förvärva och behålla väl meriterade lärare, och styrelsen anser det oundgängligen nödvändigt, att en löne reglering för dessa befattningshavare kommer till stånd inom en mycket snar framtid. Även speciallärarna bör komma i åtnjutande av en arvodesuppräknings men, enär dylika arvoden torde komma att fastställas likformigt för flera olika läroanstalter, har styrelsen icke ansett sig böra föreslå nya arvodesbelopp.

Samtliga i äskandena upptagna poster är mycket angelägna. Styrelsen vill dock liksom föregående år särskilt framhålla behovet av att under avlösningsanslaget anvisas medel för anställande av sekreterare, biblioteksassistent och ciceroner samt för kontorist vid kamrerarkontoret och kanslibiträde vid statens trädgårdsförsök. Inom omkostnadsstaten är en höjning av delposten till övriga expenser i institutets stat särskilt behövlig. Anslag för materiel samt nyanskaffning och underhåll av utrustning är också i mycket starkt behov av en uppräknig. Det är angeläget, att institutets resurser icke minskas genom införandet av den allmänna varuskatten. En viss uppräknig av flertalet anslagsposter erfordras för att uppväga den fördyring skatten medför å varor och förnödenheter av olika slag.

Såsom allmän motivering anföres vidare bl. a. följande.

Styrelsen har vid upprättande av föreliggande förslag till anslagsäskanden iakttagit alla möjligheter till besparingar och rationalisering av verksamheten. I samråd med riksräkenskapsverket har bokföringen lagts om och maskinbokföring införts fr. o. m. innevarande budgetår. Detta beräknas öka möjligheterna att speciellt vid de affärsdrivande verksamhetsgrenarna fortlöpande följa driftresultatet och utan dröjsmål vidtaga de åtgärder, som ur lönsamhetssynpunkt kan anses befogade. Samtidigt med införandet av maskinbokföring kommer en viss centralisering av maskinskrivningen inom institutet att ske. Säsongbetonade och andra tillfälliga toppar i arbetsbelastningen vid olika institutioner beräknas därigenom kunna utjämnas och tillgänglig personal utnyttjas effektivare.

I fråga om motiveringarna för de i det föregående redovisade särskilda framställningarna må här återges följande.

1 a) och 2 a). Behovet av en heltidsanställd sekreterare har framhållits i olika sammanhang och senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 131 under 1 a) och 2 a)). På grund av den allt mer ökade arbetsbelastningen vid institutets kansli anser sig styrelsen nödsakad att ånyo hemställa om inrättandet av en sekreterarbefattning i lönegrad Ae 23.

1 b). Under flera år har en viss förstärkning av assistentpersonalen vid statens trädgårdsförsök ansetts erforderlig och förslag därom har framförts i anslagsäskandena (IX ht 1960 s. 132 under 1 m)).

Av de nu föreslagna två assistenttjänsterna är en avsedd att medverka i den lokala försöksverksamheten, som nu har en ganska betydande omfattning. Föreståndaren för trädgårdsförsöken har själv i stor utsträckning handlagt ärenden rörande denna verksamhet men behöver en viss avlastning för att mera kunna ägna sig åt vetenskapliga arbetsuppgifter. Den andra tjänsten avser prydnadsväxtavdelningen, där behovet av en assistent blivit alltmer framträdande. Tillfälliga hjälpkrafter för dylika arbetsuppgifter ger mindre god effekt och medför dessutom täta ombyten. En ny tjänst för detta ändamål behöver därför inrättas.

1 c) och 2 b). Styrelsen har upprepade gånger framhållit behovet av en biblioteksassistentbefattning (IX ht 1960 s. 131 under 1 b) och 2 b)). Utöver vad som tidigare framförts, framhåller styrelsen att, oavsett om verksamheten vid institutet kommer att omorganiseras, torde behovet av kvalificerad personal vid institutets bibliotek komma att kvarstå.

1 d) och 2 c). Behovet av en bokhållartjänst i Ae 13 vid kamrerarkontoret

har framförts i anslagsäskandena under en lång följd av år (IX ht 1960 s. 131 under 1 c) och 2 c)).

1 e) och 2 d). Under återopande av vad som anförts i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 131 under 1 d) och 2 d)) hemställer styrelsen ånyo om inrättandet av en assistentbefattning i lönegrad Ae 12 vid lantbruksavdelningen.

1 f). Förslag om inrättandet av en kanslibiträdesbefattning vid lantbruksavdelningen har framförts i anslagsäskandena under flera år (IX ht 1960 s. 131 under 1 e)).

1 g). Styrelsen har under flera år hemställt om inrättandet av en tjänst såsom gårdskarl (IX ht 1960 s. 131 under 1 h)).

Föreliggande arbetsuppgifter gör det oundgängligen nödvändigt att en gårdskarl finnes vid institutet. Den nuvarande befattningshavaren avlönas av byggnadsstyrelsen och statsverkets kostnader för ändamålet behöver icke öka genom att en dylik befattning inrättas vid Alnarp. Alla skäl talar för att denne befattningshavare anknytes direkt till institutet.

1 h). Styrelsen har upprepade gånger framlagt förslag om inrättandet av en biträdestjänst för utökning av laboratoriepersonalen vid statens trädgårdsförsök (IX ht 1960 s. 132 under 1 l)). Styrelsen återkommer med förslag om personalförstärkning i form av en institutionsbiträdesbefattning i reglerad befordringsgång.

1 i). Enahanda förslag har framförts under en följd av år (IX ht 1960 s. 132 under 1 n)).

1 j). Möjligheten att anordna gästföreläsningar har visat sig vara mycket värdefull för verksamheten vid institutet. Anslaget är emellertid otillräckligt och styrelsen hemställer därför ånyo om höjning av detsamma (IX ht 1960 s. 132 under 1 o)).

1 k). Anslag för detta ändamål har begärts under flera år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 132 under 1 p)).

Styrelsen har tidigare framhållit, att lärare och övriga befattningshavare icke i erforderlig utsträckning kan tagas i anspråk såsom ciceroner. Antalet studiebesök från både in- och utlandet har ökat väsentligt under det senaste året och styrelsen anser sig därför nödsakad att ånyo hemställa att medel ställes till förfogande för detta ändamål.

1 l). Forsknings- och försöksverksamheten på mejeriområdet är i behov av en genomgripande upprustning.

Avlöningsanslaget behöver enligt beräkningar av föreståndarna för mejeriavdelningen och statens mejeriförsök för detta ändamål ökas med sammanlagt 194 125 kr., varav 127 888 kr. belöper på mejeriavdelningen och 66 237 kr. på statens mejeriförsök. Jordbrukshögskoleutredningen har i sitt betänkande (SOU 1960: 2 s. 452) föreslagit, att den nuvarande mejeriavdelningen och statens mejeriförsök skall erhålla en provisorisk förstärkning av avlöningsanslaget med ca 100 000 kr. På grund av att riksdagen, sedan utredningen blivit avlämnad, fattat beslut angående lönereglering för statliga befattningshavare, har anslagsbehovet ökats med ca 10 procent. Trots att det verkliga medelsbehovet ligger väsentligt högre, har styrelsen

ansett, att anslagsäskandena för detta ändamål bör begränsas till 110 000 kr. för budgetåret 1961/62.

3 a). Uppflyttning av dessa tjänster har föreslagits i anslagsäskandena under en lång följd av år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 132 under 3 a)).

3 b). Enahanda förslag har framförts i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 132 under 3 b)).

3 c). Detta förslag har framförts i anslagsäskandena under en följd av år (IX ht 1960 s. 133 under 3 c)).

3 d). Två assistenttjänster i reglerad befordringsgång har efterhand blivit alltmer betydelsefulla. Den ena är placerad hos föreståndaren och innehavaren har blivit anförtrodd medverkan i administrativa uppgifter samt forskningsarbete. Den andra tjänsten är placerad vid Öjebyns försöksstation och denne befattningshavare har självständigt fått svara för försöksverksamhet i Övre Norrland. Med hänsyn till det krävande arbetet på dessa båda befattningar, föreslås de nu bli uppflyttade till förste assistenttjänster i lönegrad Ae 21.

3 e). Förslag om inrättandet av en befattning såsom kontorist vid kamrerarkontoret har framförts i anslagsäskandena under flera år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 133 under 3 d)). Då arbetsuppgifterna motiverar inrättandet av en kontoristbefattning, hemställer styrelsen ånyo, att en sådan befattning inrättas.

3 f). Mejeriavdelningens administration var före år 1953 sammankopplad med Alnarps mejeris och vilade på avdelningsföreståndaren personligen samt på mejeriets kontorspersonal. År 1953 inrättades en kanslibiträdets-tjänst, som knöts till institutionen för mjölkprodukternas teknologi. Föreståndaren för denna institution är därjämte avdelningsföreståndare. Samtidigt organiserades vid mejeriavdelningen ett kansli, som skulle handha avdelningens administrativa uppgifter. Detta kansli sköttes av avdelningsföreståndaren med tillhjälp av kanslibiträdet. Sedermera har mejeriavdelningens organisation utvecklats och institutionen för mjölkprodukternas teknologi vuxit. Avdelningsföreståndaren har avlastats sådana administrativa uppgifter, som med fördel kunnat läggas på en lägre befattningshavare. Detta har medfört, att det arbete och framför allt det ansvar, som åvilar kanslibiträdet, avsevärt har ökat. Kansliet har övertagit en hel del av de uppgifter, som tidigare utförts vid de olika institutionerna.

Kanslibiträdet har sålunda fått övertaga arbetsuppgifter för hela avdelningen och har därigenom fått en sådan ställning ur självständighets- och ansvarssynpunkt, att tjänsten bör ändras till en kontoristbefattning.

3 g). Enahanda förslag har framförts i anslagsäskandena för de två senaste budgetåren (IX ht 1960 s. 133 under 3 e)).

3 h). Förslag om inrättande av en kanslibiträdetsbefattning vid statens trädgårdsförsök har framförts i anslagsäskandena för föregående och innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 133 under 3 j)). Styrelsen hemställer ånyo, att en av de tre kontorsbiträdetsbefattningarna vid trädgårdsförsökens köksväxtavdelning ändras till en kanslibiträdets-tjänst.

3 i). Institutet saknar egen rationaliseringsavdelning och antalet tjänstemän överstiger 100. Med stöd av vad som anförts i propositionen 1960: 126 hemställer styrelsen om ett belopp å 1 200 kr. till arvode åt organisationsföredragande vid institutet.

3 j). Den fast anställda personalen vid kamrerarkontoret är otillräcklig och arbetsbelastningen motiverar en uppräknig av anslaget för extra skrivhjälp med 800 kr.

3 k). Även vid mejeriekonomiska institutionen är den fast anställda biträdespersonalen otillräcklig och en uppräknig av anslaget till extra skrivhjälp med 1 000 kr. är behövlig.

3 l). Anslaget till extra skrivhjälp har icke höjts i takt med lönehöjningarna för fast anställd personal. En uppräknig av detta anslag med lägst 3 000 kr. är därför erforderlig.

3 m). Ersättningen till vaktmästarhjälp måste höjas i samma mån som lönerna till lönegradsplacerad personal. Anslaget behöver därför uppräknas med 500 kr.

3 n). Montören vid maskininstitutionen åtnjuter enligt utfärdade bestämmelser arvode motsvarande lönen i löneklass 8 ortsgrupp 2 å löneplan A och på grund av den löneförhöjning, som kommit lönegradsplacerad personal till del, ävensom uppflyttningen i ortsgrupp, måste arvodet uppräknas med 1 326 kr.

3 o). Antalet städerskor överstiger 15 och arvodet för tillsyn över städningen bör enligt utfärdade anvisningar uppräknas till 756 kr. per år.

4 a). Denna utgiftsökning är betingad av uppflyttningen till ortsgrupp 3 fr. o. m. år 1962.

Yttranden. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, som avgivit yttrande såvitt angår avlöningsstaten för statens trädgårdsförsök, tillstyrker institutsstyrelsens framställning i denna del.

Lantbruksstyrelsen, som yttrat sig över institutsstyrelsens framställning i vad denna rör institutets verksamhet med undantag för statens trädgårdsförsök, tillstyrker ökad medelsanvisning för ändamål, som kan anses vara av synnerlig betydelse för institutets nuvarande verksamhet utan att ökningen innebär ett föregripande av de organisatoriska ändringar, som framdeles kan komma att beslutas. Av lantbruksstyrelsens motivering för de sålunda förordade anslagsändringarna beträffande förevarande anslag torde få återges följande.

1 a), 1 c), 1 d), 1 g), 1 i)—k) och 3 e). Åskandena under dessa punkter tillstyrkes av lantbruksstyrelsen på samma sätt som föregående år. Styrelsen understryker dessutom angelägenheten av att den under punkten 1 c) upptagna tjänsten som förste biblioteksassistent i lönegrad Ae 13 inrättas.

1 l) och 3 k). I anslutning till vad jordbrukshögskoleutredningen föreslagit i sitt betänkande (SOU 1960: 2, s. 451 ff), varemot lantbruksstyrelsen intet haft att erinra i sitt utlåtande den 31 mars 1960, tillstyrker lantbruksstyrelsen institutsstyrelsens förslag att 110 000 kr. anvisas till förstärkning av personalen för forsknings- och försöksverksamheten på mejeriområdet.

inom ramen för detta belopp rymmes även medel till extra skrivhjälp, varför styrelsen icke finner anledning tillstyrka den under punkt 3 k) begärda ökningen för ändamålet.

3 a)—c). De under nämnda punkter föreslagna löneregleringarna finner lantbruksstyrelsen sig icke kunna tillstyrka med hänsyn till att dessa befattningshavares framtida ställning måste anses beroende av pågående utredningar.

3 i), 3 n) och 3 o). Ifrågakarande förslag tillstyrkes av lantbruksstyrelsen. De två sistnämnda punkterna synes närmast vara av automatisk karaktär.

9. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Omkostnader. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 754 000 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 54) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 830 000 kr.

Y r k a n d e. Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (skr. 25/8 1960) hemställer, att till omkostnader anvisas 979 900 kr. Av nämnda belopp belöper 435 700 kr. på statens trädgårdsförsök och 544 200 kr. på institutets övriga verksamhet.

Institutsstyrelsens beräkning av medelsbehovet framgår närmare av följande sammanställningar.

	Utgifter resp. 1958/59	inkomster 1959/60	Staten för 1960/61	Ökning
A. Institutet med undantag för statens trädgårdsförsök				
Utgifter				
1. Sjukvård m. m.	2 847	4 070	2 000	+ 2 000
2. Reseersättningar	15 755	14 178	17 400	+ 3 000
3. Expenser				
a) bränsle, lyse och vatten	58 545	64 406	80 000	—
b) övriga expenser	28 800	28 800	29 400	+ 6 600
4. Publikationstryck	7 658	10 159	10 400	+ 12 000
5. Elevernas studieresor	—	—	8 200	+ 6 800
6. Övriga utgifter				
a) kosthåll för elever	227 009	251 387	260 000	+ 23 000
b) utställningsmateriel m. m.	1 017	898	1 000	+ 500
c) ersättning till Alnarps egendom för dagsver- ken och körslor	2 453	5 899	6 000	—
d) underhåll av institu- tets park- och pry- dadsanläggningar	25 000	25 000	25 000	+ 8 000
e) ersättning till Alnarps trädgårdar för visst bi- träde av förmansper- sonal	6 000	6 000	6 000	—
f) ersättning till Alnarps mejeri för undervis- ning och forskning ¹ ..	50 000	50 000	50 000	—

¹ Tidigare under rubriken Täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri.

	Utgifter resp. 1958/59	inkomster 1959/60	Staten för 1960/61	Ökning
g) ersättning till Alnarps trädgårdar för undervisningsverksamheten	—	—	—	+ 50 000
h) inköp av mjölk för mejeriförsöken efter avdrag för försålda produkter	9 996	9 533	10 000	—
i) förbrukningsartiklar för mejeriförsöken	20 000	20 059	16 800	+ 17 400
j) förbrukningsartiklar för mejeriavdelningen: Inst. för mjölkprodukternas teknologi	12 067	13 000	12 500	+ 17 600
Inst. för mejerikemi och bakteriologi	10 376	6 494	4 900	
Inst. för mejeriekonomi	—	—	—	
k) förbrukningsartiklar för lantbruksavdelningen	—	—	—	+ 2 000
l) förbrukningsartiklar för trädgårdsavdelningen	—	—	—	+ 2 000
m) driftkostnader vid en ladugårdsförmanskurs	4 200	4 200	4 200	+ 1 800
n) städning och renhållning	107 363	113 968	110 700	+ 16 600
o) diverse utgifter	1 577	1 057	1 500	+ 500
Summa utgifter ¹	600 446	724 576	656 000	+ 169 800
Särskilda uppbördsmedel				
7. Kostavgifter för elever ..	169 833	204 379	175 000	+ 23 000
8. Ersättning av Alnarps egendom för arbete av elever	83 600	83 600	83 600	—
Summa uppbördsmedel ¹	256 772	287 979	258 600	+ 23 000
Sammandrag				
Utgifter	600 446	724 576	656 000	+ 169 800
Särskilda uppbördsmedel	256 772	287 979	258 600	+ 23 000
Nettoutgift	343 674	436 597	397 400	+ 146 800

B. Statens trädgårdsförsök

Utgifter

1. Sjukvård m. m.	—	—	400	—
2. Reseersättningar	10 500	10 399	10 900	+ 1 100

¹ Inkl. numera utgångna poster.

	Utgifter resp. 1958/59	inkomster 1959/60	Staten för 1960/61	Ökning
3. Expenser				
a) bränsle, lyse och vatten	26 757	25 654	28 600	—
b) övriga expenser.....	12 360	12 500	12 900	+ 1 100
4. Publikationstryck	13 800	13 798	14 400	+ 5 600
5. Övriga utgifter				
a) utställningsmateriel m. m.	988	731	1 000	+ 200
b) ersättning till Skaraborgs läns hushållningssällskap för lokalhyra	14 000	17 000	17 000	—
c) försök med körsbärsträd vid Rånna försöksstation	1 000	1 000	1 000	—
d) ersättning till Norrlands trädgårdsskola i Söråker för personalkostnader m. m.	16 000	16 000	16 000	+ 4 000
e) driftkostnader vid Öjebyns försöksstation ..	12 698	14 199	14 000	+ 3 500
f) driftkostnader vid Ekerums och Tosemarkens försöksstationer	15 000	15 000	15 000	+ 1 500
g) förbrukningsartiklar och gödslingsmedel ..	40 427	40 727	41 000	+ 4 000
h) inköp av inventarier..	9 996	9 937	10 400	+ 2 100
i) inköp av levande växter och frö.....	4 616	4 459	4 500	+ 500
j) dagsverken m. m.....	265 539	260 079	270 000	+ 55 000
k) bokinköp och bokbindning	1 178	1 107	1 200	+ 300
l) städning och renhållning	6 338	7 596	8 100	+ 1 300
m) underhåll av byggnader m.m. vid Nyckelby och Öjebyns försöksstationer	4 985	4 996	5 000	+ 1 000
n) diverse utgifter	519	38	700	+ 300
Summa utgifter ¹	476 467	455 220	472 100	+ 81 500
Särskilda uppbördsmedel				
6. Försäljning av köksväxter, bär och frukt	84 739	113 824	73 000	—
7. Försäljning av jordbruksprodukter	24 615	26 232	32 000	—
8. Ersättning för kontrollodlingar för statens centrala frökontrollanstalt	—	2 200	500	—

¹ Inkl. numera utgångna poster.

	Utgifter resp. 1958/59	inkomster 1959/60	Staten för 1960/61	Ökning
9. Ersättning för stamförsök för enskilda firmors räk- ning	7 845	4 330	10 000	—
10. Hyresinkomster	—	2 444	—	+ 2 400
Summa uppbördsmedel ¹	117 199	149 030	115 500	+ 2 400
Sammandrag				
Utgifter.....	476 467	455 220	472 100	+ 81 500
Särskilda uppbördsmedel	117 199	149 030	115 500	+ 2 400
Nettoutgift	359 268	306 190	356 600	+ 79 100

Motiv. A. 1. Uppräkningen motiveras med belastningen under de senaste åren.

A. 2. På grund av höjda resekostnader och dagtraktamenten bör denna post uppräknas med 3 000 kr. Höjningen föreslås fördelas med 500 kr. för internordiska tjänsteresor och 2 500 kr. för övriga tjänsteresor.

A. 3 b). Styrelsen har upprepade gånger gjort framställning om uppräknings av denna delpost men detta har hittills endast medfört en mindre höjning. Styrelsen anser sig därför nödsakad att ånyo framhålla nödvändigheten av att denna delpost uppräknas, så att det mest trängande behovet kan tillgodoses.

A. 4. Styrelsen har för avsikt att år 1962 i samband med att verksamheten vid institutet fortgått i 100 år utgiva en minnesskrift. Kostnaderna har beräknats till 12 000 kr. och styrelsen hemställer, att erforderliga medel ställes till förfogande för ändamålet.

A. 5. Den snabba utvecklingen på lantbrukets område medför, att studieresor måste företagas i större omfattning än tidigare. Studerandena vid institutet bör nämligen beredas tillfälle att även utanför Alnarp studera specialodlingar och specialtillverkningar av olika slag. För att denna del av undervisningsverksamheten skall kunna tillgodoses, erfordras en uppräknings av delposten till elevernas studieresor med 6 800 kr.

A. 6 a). Kostavgifterna för elever beräknas komma att höjas med 5 procent på grund av införandet av allmän varuskatt samt vissa andra prisstegringar. Därtill kommer att elevantalet i driftsledarkursen liksom för innevarande år torde komma att utökas från tidigare 50 till 60 studerande. Detta medför en kostnadsökning av tillhoppa 32 000 kr. På grund av vissa inbesparingar kan dock uppräknings av delposten begränsas till 23 000 kr.

A. 6 b). Förslag om höjning av denna delpost har framförts under flera år (IX ht 1960 s. 140 under A. 5 d)).

A. 6 d). Löneförhöjningarna enligt gällande kollektivavtal beräknas för budgetåret 1961/62 komma att uppgå till 25 procent. Därtill kommer ökade kostnader för växter och förnödenheter av olika slag, varför utgifterna automatiskt stiger med ca 8 000 kr.

¹ Inkl. numera utgångna poster.

A. 6 f) och g). F. n. anvisas ett belopp av 50 000 kr. under rubriken Täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri. Styrelsen anser, att beloppets karaktär av ersättning för undervisning och forskning bör framgå av anslagspostens rubricering, och föreslår ändring av densamma.

Genomförd och pågående omorganisation och rationalisering av driften vid Alnarps trädgårdar har medfört en betydande förbättring av det ekonomiska resultatet. Undervisningsverksamheten vid trädgårdarna utgör emellertid, i likhet med vad som är förhållandet vid Alnarps mejeri, en betydande ekonomisk belastning på verksamheten. Styrelsen anser därför, att en särskild delpost till täckande av kostnaderna för denna undervisning bör uppföras och denna har beräknats till 50 000 kr.

Institutsstyrelsen understryker betydelsen av att den belastning undervisning och forskning medför å de affärsdrivande verksamhetsgrenarna kompenseras genom särskilda ersättningar och att icke underskott, som förorsakas av dylik belastning, rubriceras såsom förlust. Ersättningsbeloppen bör utbetalas till mejeri och trädgårdar under löpande budgetår och eventuella överskottsmedel inlevereras till statsverket i vanlig ordning efter budgetårets slut. Detta skulle öka möjligheterna till direkt jämförelse med bokföringsresultat och driftsanalyser från andra liknande driftsenheter och därmed befrämja fortsatta rationaliseringssträvanden.

A. 6 i). Denna delpost har, såsom styrelsen upprepade gånger framhållit, varit otillräcklig under en följd av år och verksamheten vid institutionen har härigenom hämmats i icke ringa utsträckning. Jordbrukshögskoleutredningen har i sitt betänkande bl. a. föreslagit, att mejeriavdelningen och statens mejeriförsök skall erhålla ett provisoriskt förstärkningsanslag med 35 000 kr. per budgetår. Styrelsen anser denna anslagshöjning synnerligen angelägen och av beloppet bör 17 400 kr. tillkomma mejeriförsöken.

A. 6 j). Med hänsyn till de utredningar som pågått under de senaste åren har stor återhållsamhet iakttagits i anslagsäskandena rörande mejeriavdelningens samtliga institutioner. Anslagen till förbrukningsartiklar vid avdelningen har därför icke uppnått den storlek, som skulle motsvarat den arbetande personalens numerär och arbetets önskvärda inriktning. Behovet har blivit än mera trängande, sedan man inom livsmedelsforskningen mer och mer övergått till arbetsmetoder, som fordrar modern och dyrbar apparatur. Utvecklingen går vidare på denna väg. Anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål har såsom ett minimum beräknats till 20 000 kr. för institutionen för mjölkprodukternas teknologi, 10 000 kr. för institutionen för mejerikemi och bakteriologi och 5 000 kr. för institutionen för mejeriekonomi. Det anses mest ändamålsenligt, att mejeriavdelningen erhåller ett gemensamt anslag och att fördelningen mellan institutionerna sker lokalt. Kostnadsökningen faller inom ramen för vad jordbrukshögskoleutredningen föreslagit i sitt betänkande.

A. 6 k) och l). Enahanda förslag har tidigare framförts i anslagsäskandena och senast för innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 141 under A. 5 l) och m)).

A. 6 m). Även detta förslag har tidigare framförts i anslagsäskandena och senast för innevarande budgetår (IX ht 1960 s. 141 under A. 5 n)).

A. 6 n). På grund av inträffade löneförhöjningar erfordras en uppräknings av denna delpost med 15 procent eller 16 600 kr.

A. 7. Den i det föregående under A. 6 a) angivna höjningen av elevernas kostavgifter beräknas medföra en inkomstökning med 23 000 kr.

B. 2. Redan föregående år föreslogs en uppräknings till 11 500 kr. För budgetåret 1961/62 föreslås beloppet höjt till 12 000 kr.

B. 3 b). Med hänsyn till ökade telefon- och papperskostnader föreslås en uppräknings av delposten till övriga expenser med 1 100 kr. till 14 000 kr.

B. 4. Denna utgiftspost har belastats mer och mer i den mån försöksresultat blivit tillgängliga för publicering.

Under budgetåret 1959/60 kunde icke samtliga färdigställda försöksberättelser befordras till trycket utan meddelanden för ett sammanlagt belopp av 5 000 kr. måste ligga över till innevarande budgetår, som därigenom redan från början blir hårt belastat. Till utgången av 1960/61 beräknas ännu fler berättelser färdigställas utan att kunna publiceras. En betydande höjning av denna anslagspost för budgetåret 1961/62 är därför erforderlig. Beloppet föreslås till lägst 20 000 kr., vilket innebär en höjning med 5 600 kr.

B. 5 d). Med hänsyn till höjda arbetslöner beräknas denna ersättning behöva höjas med ca 25 procent, vilket medför en automatisk merkostnad av 4 000 kr.

B. 5 e). Höjda arbetslöner medför, att beloppet behöver uppräknas rätt betydligt. Redan under budgetåret 1960/61 torde ett överskridande av denna delpost bli nödvändig. För budgetåret 1961/62 beräknas utgifterna stiga med 25 procent, vilket medför en automatisk ökning med 3 500 kr.

B. 5 f). Även denna delpost är beroende av höjda arbetslöner. En uppräknings med minst 10 procent föreslås.

B. 5 g). En viss ökad förbrukning jämte höjda priser har medfört en allt större belastning av denna delpost. För budgetåret 1961/62 beräknas höjningen till lägst 4 000 kr.

B. 5 h). Denna delpost har länge varit oförändrad men uppräknades för budgetåret 1960/61 med ca 4 procent. En ytterligare uppräknings med 2 100 kr. erfordras för budgetåret 1961/62.

B. 5 i). För anskaffning av materiel särskilt till prydnadsväxtavdelningen behöver denna delpost uppräknas med 500 kr.

B. 5 j). Löneförhöjningarna för budgetåret 1961/62 beräknas till 25 procent, vilket skulle medföra en höjning av denna delpost med 67 500 kr. På grund av vissa redan genomförda eller beräknade rationaliseringar torde merbelastningen dock kunna stanna vid 55 000 kr.

B. 5 k). En mindre uppräknings med 300 kr. har visat sig önskvärd för att kunna täcka höjda bindningskostnader.

B. 5 l). Denna delpost genomgår en successiv höjning i enlighet med lönestegringar i kollektivavtalet. Den automatiska stegringen för budgetåret 1961/62 uppgår till 1 300 kr.

B. 5 m). Denna delpost har varit oförändrad under de två senaste budgetåren men höjda arbetslöner och omsättningsskatt gör en uppräknig med 1 000 kr. erforderlig.

Yttranden. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*, som avgivit yttrande såvitt angår omkostnadsstaten för statens trädgårdsförsök, tillstyrker institutsstyrelsens förslag i denna del.

Lantbruksstyrelsen, som yttrat sig över institutsstyrelsens framställning i vad denna rör institutets verksamhet med undantag för statens trädgårdsförsök, tillstyrker en uppräknig av de under punkterna A 3 b), A 6 b), A 6 k)—A 6 m) upptagna anslagsposterna med samma belopp som föregående år eller med resp. 3 200, 500, 1 000, 1 000 och 800 kr. Lantbruksstyrelsen anför i övrigt i huvudsak följande.

Lantbruksstyrelsen föreslår härjämte en uppräknig av de under punkterna A 1, A 5, A 6 a), A 6 d), A 6 n) och A 6 o) upptagna anslagsposterna med resp. 2 000, 4 000, 20 000, 5 000, 16 600 och 500 kr. Uppräknigen innebär tillstyrkande av institutets äskanden i fråga om anslagsposterna A 1 (sjukvård m. m.), A 6 n) (städning och renhållning) samt A 6 o) (diverse utgifter). Beträffande anslagsposten A 6 a) (kosthåll och elever) synes en viss anslagsökning ofrånkomlig. Anslagsposten A 6 d) (underhåll av institutets park och prydnadsanläggningar) har fr. o. m. budgetåret 1958/59 varit upptagen med ett oförändrat belopp å 25 000 kr. Med hänsyn till inträffade kostnadsökningar finner lantbruksstyrelsen en uppräknig av anslagsposten till 30 000 kr. motiverad.

I fråga om punkten A 4 (publikationstryck) har institutsstyrelsen anhållit om en höjning av anslagsposten med 12 000 kr. till täckande av kostnaderna för utgivande av en minnesskrift i anledning av institutets 100-årsjubileum. Lantbruksstyrelsen, som i och för sig intet har att erinra mot att begärt belopp anvisas för ändamålet, föreslår, att medelsanvisning på grund av utgiftens speciella karaktär sker under en särskild anslagspost.

Den av institutsstyrelsen föreslagna anslagsposten A 6 g) till ersättning till Alnarps trädgårdar för kostnader för undervisningsverksamhet motsvarar i viss mån den i föregående års anslagsäskanden upptagna anslagsposten till täckande av förlust å rörelsen vid Alnarps trädgårdar (IX ht 1960: 137 p. A 5 g)). Sedan institutets sistnämnda anslagsäskande gjorts till föremål för särskild utredning av statens sakrevision, föreslog lantbruksstyrelsen i yttrande över utredningen, att å riksstaten skulle upptagas ett årligt anslag å 100 000 kr. till täckande av kostnader för undervisningsodlingar vid Alnarps trädgårdar. Framlagda förslag om anslag för ifrågasvarande ändamål lämnades emellertid utan bifall av riksdagen. Som skäl därför hade föredragande departementschefen anført, att frågan om omorganisation av verksamheten vid Alnarps trädgårdar borde anstå i avvaktan på ställningstagande till trädgårdsskoleutredningens och jordbrukshögskoleutredningens betänkanden. Departementschefens uppfattning delades av jordbruksutskottet (JoU 1960: 1 s. 48; rskr. 9). Med hänvisning till vad lantbruksstyrelsen anförde i sitt förenämnda yttrande anser lantbruksstyrelsen sig böra tillstyrka institutets ifrågasvarande anslagsäskande.

Beträffande övriga av institutet föreslagna ökningar av anslagsposter i omkostnadsstaten finner lantbruksstyrelsen sig, i anledning av jordbrukshögskoleutredningens förslag i berörda hänseende, böra tillstyrka den under punkterna A 6 i) och A 6 j) upptagna ökningen av anslagen till för-

brukningsartiklar för mejeriförsöken och mejeriavdelningen å tillhoppa 35 000 kr.

Riksräkenskapsverket, som haft att yttra sig över institutsstyrelsens förslag till rubricering och disposition av de till mejeriet och trädgårdarna såsom ersättning för kostnader för forskning och undervisning åskade beloppen, avstyrker institutsstyrelsens förslag härutinnan. Riksräkenskapsverket anför till stöd härför i huvudsak följande.

Delposten till ersättning till Alnarps mejeri för undervisning och forskning (A 6 f)) motsvaras i omkostnadsstaterna för tidigare budgetår av en delpost för täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri. Av byråchefen O. A. P:son Arnegrens den 12 oktober 1959 avgivna betänkande med förslag rörande omfattningen och organisationen av den lägre mejeriundervisningen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut framgår bl. a., att enligt en den 2 september 1958 träffad överenskommelse staten skall bidra till driftkostnaderna vid mejeriet med 50 000 kr. för verksamhetsår (budgetår), varvid den årsförlust, som kan uppstå enligt bokslut upprättat efter gängse inom mejerinäringen tillämpade principer dock utan att ränta beräknas å det av staten tillskjutna kapitalet, skall, sedan statens bidrag utnyttjats, täckas av Svenska mejeriernas riksförening och Sydvästra Skånes mejeriförbund. Överenskommelsen har enligt betänkandet godkänts med giltighet tills vidare intill den 1 juli 1960. Av den i regleringsbrev den 10 juni 1960 för mejeriet för budgetåret 1960/61 fastställda inkomst- och utgiftsstaten följer, att överenskommelsen gäller jämväl för innevarande budgetår. Enligt betänkandet har vid beräkning av mejeriets driftresultat icke beaktats den inkomst, som tillförts mejeriet genom att elever, som varit oavlönade, utnyttjats i mejeriet.

Lantbruksstyrelsen har icke visat någon grund, efter vilken mejeriets verkliga kostnader för undervisningen och forskningen kan bokföringsmässigt beräknas.

Då sålunda förutsättningar för jämförelse med bokföringsresultat och driftsanalyser från andra liknande driftsenheter icke föreligger och då den utgående ersättningen grundas på en förhandlingsöverenskommelse, finner riksräkenskapsverket ej skäl föreligga för ändrad rubricering av nämnda delpost. Ej heller finner riksräkenskapsverket skäl tillstyrka förslaget om ändrad disposition av ifrågavarande post. Medan förhandlingsöverenskommelsen innebär, att posten får tagas i anspråk till täckande av förlust, synes den av styrelsen föreslagna omrubriceringen innebära, att delposten skulle utgå även om mejeriet går med vinst.

I fråga om delposten till ersättning till Alnarps trädgårdar för undervisningsverksamheten (A 6 g)) erinrar riksräkenskapsverket om den utredning, som statens sakrevision framlagt den 28 september 1959 angående täckandet av underskottet å rörelsen vid Alnarps trädgårdar. Nämnda utredning åsyftade att bokföringsmässigt bestämma såväl kostnaderna för undervisningsträdgård som vinsten för de merkantila odlingarna. Institutsstyrelsens förevarande förslag innefattar icke någon grund för beräkning av trädgårdarnas verkliga kostnader för undervisning och forskning. Då skäl till ändrad bedömning i denna del icke visats, får riksräkenskapsverket åberopa sitt utlåtande den 28 oktober 1959 över nämnda utredning. Därest trädgårdarnas drift för budgetåret 1961/62 skulle medföra underskott, torde det få ankomma på styrelsen att i vanlig ordning hemställa om medel för täckande av dylik förlust.

10. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 43 000 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 55) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 48 000 kr.

Yrkande. Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (skr. 25/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 27 000 kr.

Motiv. Såväl undervisning som forskning och försöksverksamhet kräver tillgång till materiel, om verksamheten skall kunna bedrivas enligt tidsenliga arbetsmetoder och tillfredsställande resultat skall kunna uppnås. På längre sikt är ett betydligt högre anslag erforderligt men en uppräknig till 70 000 kr. skulle bereda institutet möjlighet att avhjälpa det mest trängande behovet i fråga om materielanskaffning.

Yttrande. Lantbruksstyrelsen förordar en uppräknig av anslaget med 12 000 kr. till 55 000 kr.

11. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Nyanskaffning och underhåll av utrustning. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 50 000 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 56) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 100 000 kr.

Yrkande. Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (skr. 25/8 1960) hemställer, att anslaget uppföres med 256 000 kr. Den närmare fördelningen av beloppet på olika ändamål framgår av följande sammanställning.

N y a n s k a f f n i n g

Institutets gemensamma behov

1. Möblering och inredning av lärosalar i slottet	40 000
2. Möblering och inredning av kårlokaler	20 000

Lantbruksavdelningen

3. Underhåll av museiföremål	4 000

Mejeriavdelningen och statens mejeriförsök

4. Tillfällig förstärkning av resurserna	100 000

Trädgårdsavdelningen

5. Laboratorieutrustning	25 000

Statens trädgårdsförsök

6. Laboratorieutrustning	23 000

7. Bevattningsanläggning	15 000

8. Stängsel	5 000

U n d e r h å l l

9. Underhåll av utrustning	24 000

256 000

Motiv. 1—3. Anslag för enahanda ändamål har begärts även i anslags-
 äskandena för innevarande budgetår. Styrelsens hemställan har emellertid
 icke vunnit statsmakternas bifall och behovet kvarstår därför fortfarande.

4. Anslagsbehovet har av resp. föreståndare beräknats till 172 000 kr. för mejeriavdelningen och 128 000 kr. för statens mejeriförsök. Styrelsen har i anslagsäskandena endast upptagit de belopp, som jordbrukshögskoleutredningen i sitt betänkande föreslagit för tillfällig förstärkning av resurserna vid mejeriavdelningen och statens mejeriförsök.

5. Nya behov av laboratorieutrustning har uppkommit i ungefär samma takt, som medel för ifrågavarande ändamål beviljats under de senaste åren. Vid trädgårdsavdelningen kvarstår därför behov av sådan utrustning till en beräknad kostnad av 25 000 kr.

6. Trädgårdsförsökens utrustning med apparatur av olika slag för laboratorieändamål är bristfällig och behöver kompletteras på åtskilliga punkter. Erforderlig utrustning beräknas draga en kostnad av 23 000 kr.

7. Enahanda förslag har framförts i anslagsäskandena även för innevarande budgetår.

8. Kring vissa delar av fruktförsöken erfordras nytt stängsel och kostnaderna härför har beräknats till 5 000 kr.

9. Det har visat sig nödvändigt att avsätta ett belopp av 24 000 kr. för underhåll av befintlig utrustning under innevarande budgetår. Samma belopp beräknas för budgetåret 1961/62.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen* förordar i anledning av vad jordbrukshögskoleutredningen anfört i sitt förenämnda betänkande angående behovet av förstärkning av ifrågavarande anslag i vad avser utrustning å mejeriavdelningen och statens mejeriförsök en uppräknig av förevarande anslag med 100 000 kr. till 150 000 kr.

12. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Bokinköp och bokbindning. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 16 500 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 57) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 17 000 kr.

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 25/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 8 500 kr.

M o t i v. Det tillgängliga anslaget måste alltmer tagas i anspråk för anskaffande av för verksamheten nödvändiga tidskrifter. Priserna har successivt stigit och nya, värdefulla tidskrifter inom bibliotekets område måste anskaffas. Det har därför blivit allt svårare att inom anslagets ram inköpa böcker. Om biblioteket skall kunna hållas aktuellt är det absolut erforderligt att anslaget nu höjes rätt väsentligt. Av särskilt stor vikt är att trädgårdslitteraturen kan hållas å jour, då biblioteket är landets enda specialbibliotek på detta område.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen* förordar en uppräknig av anslaget med 1 000 kr.

13. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Trädgårdsekonomisk byrå. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett för-

slagsanslag av 15 500 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 58) har anslaget, såsom förut anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 18 000 kr.

I staten för anslaget har för innevarande budgetår beräknats dels utgifter å 63 000 kr. till avlöningar och å 6 500 kr. till omkostnader, dels inkomster av bokföringsavgifter med 54 000 kr.

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 25/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 9 600 kr.

M o t i v. Kostnaderna för avlöningar och övriga utgifter under budgetåret 1959/60 uppgick till sammanlagt 90 651 kr. På grund av löneregleringen för statliga befattningshavare ävensom stegrade kostnader i övrigt har utgifterna icke kunnat beräknas till lägre belopp än 100 100 kr., medan inkomsterna av bokföringsavgifter knappast torde kunna höjas ytterligare. Styrelsen beräknar för nästa budgetår utgifterna för avlöningar till 82 500 kr. och för omkostnader till 17 600 kr. Inkomsterna av bokföringsavgifter beräknas till 75 000 kr.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen* finner med hänvisning till 1950 års riksdags beslut rörande ifrågavarande verksamhet (IX ht 1950 s. 69; JoU 1 s. 27; rskr. 9) skäligt, att en uppräknning sker med 4 500 kr. till 20 000 kr.

14. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Lokal och fast försöksverksamhet. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 44 000 kr. I årets statsverksproposition (IX ht p. 59) har anslaget, såsom tidigare anförts, uppförts med ett beräknat belopp av 45 000 kr.

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 25/8 1960) hemställer, att anslaget höjes med 6 000 kr.

M o t i v. Försöksvärdarna har gjort anspråk på större ersättningar än tidigare, då de höjda arbetslönerna medfört större utgifter för försökens skötsel. Då det är angeläget, att denna verksamhet, som är av mycket stor betydelse bl. a. för hushållningssällskapens upplysningsverksamhet, icke nedskäres, föreslås anslagsbeloppet höjt till 50 000 kr.

C. Departementschefen

Innan jag ingår på närmare behandling av anslagsfrågorna vill jag anmäla, att de av mig i detta anförande framlagda förslagen till lönegradsändringar avseende såväl budgetåret 1961/62 som vissa följande budgetår — efter överläggningar mellan företrädare för jordbruks- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer — godtagits av organisationerna.

Vid beräkning av medelsbehovet under lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks avlöningsanslag bör först hänsyn tagas till de i det föregående föreslagna nya tjänsterna från och med den 1 juli 1961. Nya tjänster har sålunda föreslagits för en forskardo-

cent, fyra forskarasistenter i lönegrad Ae 21, tre assistenter i reglerad befordringsgång, två förste amanuenser, ett kanslibitråde i lönegrad Ae 7 samt fem institutionsbiträden och tre kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. Kostnaderna för dessa nya tjänster under nästa budgetår beräknas till 279 900 kronor. Härtill kommer ett belopp av 8 000 kronor för biträdes-hjälp till docenterna.

Vidare bör hänsyn tagas till i det föregående föreslagna utbytena av tjänster eller lönegradsuppflyttningarna från och med den 1 juli 1961. Sålunda har föreslagits uppflyttning av en tjänst som kamrer i lönegrad Ao 21 till lönegrad Ao 23, av fyra tjänster som förste assistent i lönegrad Ae 21 till i ett fall förste kemist i lönegrad Ae 23 och till i övriga tre fall överassistent i lönegrad Ae 23, av en tjänst som assistent i lönegrad Ae 15 vid avdelningen för beten vid statens jordbruksförsök till försökstekniker i lönegrad Ae 19, av två tjänster som andre amanuens till förste amanuens samt av tre tjänster som tredje amanuens till förste amanuens. Kostnaderna för dessa uppflyttningar kan för nästa budgetår beräknas till 38 400 kronor. I fråga om biträdespersonalen har förordats uppflyttning av en tjänst som kontorist i lönegrad Ao 9 till kansliskrivare i lönegrad Ao 10, av två tjänster som kanslibitråde i lönegrad Ao 7 till kansliskrivare i lönegrad Ao 10, av 15 tjänster som kanslibitråde i lönegrad Ae 7 till kontorist i lönegrad Ae 9, av en tjänst som kontorsbitråde i reglerad befordringsgång till kontorist i lönegrad Ae 9 samt av fyra tjänster som kontorsbitråde i reglerad befordringsgång till kanslibitråde i lönegrad Ae 7. Härutöver bör även tjänsten som kontorsbitråde i reglerad befordringsgång vid högskolans kemiska analyslaboratorium höjas till kontorist i lönegrad Ae 9. Kostnaderna för dessa uppflyttningar har för nästa budgetår beräknats till 35 400 kronor.

I anslutning till bland annat de föreslagna personalförstärkningarna finner jag mig vidare böra förorda en ökning för nästa budgetår av anslagsposten till arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna med 20 000 kronor. Nämnda anslagspost bör i enlighet med högskolestyrelsens förslag även tillföras ett ytterligare belopp av 35 000 kronor för att täcka de kostnader, som under nästa budgetår erfordras för att fortsätta vid institutionens för husdjursgenetik avdelning vid Wiad pågående forsknings- och försöksverksamhet med nötkreatur och svin, vilken tidigare bestritts med regleringsavgiftsmedel på jordbrukets område. Vidare bör ifrågavarande anslagspost, likaledes i enlighet med högskolestyrelsens förslag, ökas med 18 000 kronor för att göra det möjligt att under nästa budgetår fullfölja en högskolestyrelsen i samråd med vissa institutioner ålagd undersökning rörande förhållandet mellan nederbörd, avrinning och rördimensionering.

I samband med behandlingen av de ekonomiska institutionerna vid lantbrukshögskolan har jag uppmärksammat, att dessa inte synes ha de resurser, som skulle behövas för att tillfredsställande kunna bearbeta bland annat data från bokföringsverksamheten och material från forsknings- och försöksverksamheten. Behovet av särskild personal med uppgift att upp-

samla nya forsknings- och försöksresultat och inordna dessa resultat i ett driftsekoniskt sammanhang har i samband med den tekniska och ekonomiska utvecklingen inom jordbruket under senare år blivit alltmera uppenbart. Inte minst viktigt torde det i detta sammanhang vara att genom intensifierad forskning söka finna orsakerna till den betydande spridningen i inkomsthänseende inom det mindre jordbruket. I betraktande av den betydelse, som produktionen vid det mindre jordbruket har som inkomstunderlag för stora grupper jordbrukare, anser jag mig böra föreslå, att en forskningsverksamhet av nu angivet slag kommer till stånd. Verksamheten bör knytas till institutionen för driftsekonomi (företagsekonomi) vid lantbrukshögskolan. Med utgångspunkt bland annat från att arbetsuppgifterna bör läggas i händerna på vetenskapligt utbildade personer samt att dessa bör förses med erforderlig skriv- och räknehjälp samt medel för resor, expenser m. m., har jag beräknat behovet av medel för ändamålet under budgetåret 1961/62 till 100 000 kronor. Av detta belopp synes 75 000 kronor böra anvisas över den under lantbrukshögskolans avlöningsanslag upptagna posten till arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna och 25 000 kronor under en särskild post under högskolans omkostnadsanslag. Det bör enligt min mening ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök utfärda närmare bestämmelser om användningen av ifrågavarande medel.

I enlighet med principbeslut av 1960 års riksdag (prop. 126; SU 107; rskr. 282) rörande myndigheternas interna rationaliseringsverksamhet torde anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra uppräknas med 1 200 kronor att användas till särskild arvodesersättning till en organisationsföredragande vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående bör avlöningsanslaget ökas med 510 900 kronor. Vidare torde anslaget böra uppräknas med 27 800 kronor på grund av höjda arvoden till viss tillfällig personal, 5 800 kronor till följd av beräknade löneklassförändringar, 703 100 kronor på grund av 1960 års löneplansförändringar och allmänna lönereglering samt 9 000 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Av högskolestyrelsen i anslagsskrivelsen för budgetåret 1961/62 framställda yrkanden, i den mån de inte besvarats genom vad jag i det föregående anfört, kan jag inte biträda. Vid bifall till vad jag nyss förordat, behöver avlöningsanslaget ökas med 1 256 600 kronor till 7 705 000 kronor.

Å personalförteckningen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök bör från och med den 1 juli 1961 uppföras en tjänst som forskardocent i lönegrad Ae 24 och fyra tjänster som forskarassistent i lönegrad Ae 21. Vidare bör följande tjänster utbytas, nämligen en tjänst som kamrer i lönegrad Ao 21 mot en tjänst som kamrer i lönegrad Ao 23, en tjänst som förste assistent i lönegrad Ae 21 mot en tjänst som förste kemist i lönegrad Ae 23, tre tjänster som förste assistent i lönegrad Ae 21 mot tre tjäns-

ter som överassistent i lönegrad Ae 23, tolv tjänster som förste assistent i lönegrad Ae 21 mot tolv tjänster som forskarassistent i lönegrad Ae 21, en tjänst som kontorist i lönegrad Ao 9 mot en tjänst som kansliskrivare i lönegrad Ao 10 och två tjänster som kanslibiträden i lönegrad Ao 7 mot två tjänster som kansliskrivare i lönegrad Ao 10. Samtidigt bör från personalförteckningen avföras fem tjänster som kontorshbiträde. I fråga om nyssnämnda tolv tjänster som forskarassistent i lönegrad Ae 21 bör föreskrivas, att innehavare av motsvarande, nu personalförtecknade tjänst som förste assistent i lönegrad Ae 21 äger kvarstå i denna tjänst, tills han påfordrar övergång till tjänst som forskarassistent. Vid uppkommande vakans skall dylik försteassistenttjänst ersättas med forskarassistenttjänst.

Under lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks omkostnadsanslag bör i enlighet med vad jag anfört vid behandling av avlöningsanslaget under en särskild post upptagas 25 000 kronor till reseersättningar, expenser m. m. för viss företagsekonomisk forskning. Vidare bör förevarande anslag i enlighet med högskolestyrelsens förslag höjas med 50 000 kronor på grund av en minskning av de särskilda uppbördsmedlen i samband med nedgång i försäljningen av baljväxtkulturer.

I likhet med högskolestyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen finner jag det vara önskvärt med särskild information om agronomutbildningen bland den studerande ungdomen. Inte minst med hänsyn till svårigheterna att få tillräckligt många kompetenta sökande synes intresset för agronombanan böra stimuleras. Jag kan alltså tillstyrka, att högskolestyrelsen anordnar såväl feriekurser för gymnasister som studiebesök vid högskolan av eleverna vid specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande. För nästa budgetår anser jag mig kunna tillstyrka att för ändamålet anvisas ett belopp av 6 400 kronor under en särskild delpost under anslagsposten till övriga utgifter.

Beträffande omkostnaderna för kansliet och undervisningsinstitutionerna i övrigt finner jag mig böra förorda en uppräknings av posterna till sjukvård m. m. och publikationstryck ävensom delposterna till övriga expenser samt städning och renhållning med respektive 1 000, 3 000, 500 och 18 000 kronor. Övriga av högskolestyrelsen föreslagna uppräknings kan jag inte tillstyrka.

Vad härefter angår statens jordbruksförsök och statens husdjursförsök anser jag, att för jordbruksförsöken delposten till övriga expenser och posten till publikationstryck bör uppräknas med 200 respektive 400 kronor och för husdjursförsöken motsvarande poster med 100 respektive 200 kronor. Högskolestyrelsens förslag om höjning av vissa ersättningar i samband med husdjursförsöken kan jag inte biträda.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat, behöver omkostnadsanslaget höjas med 104 800 kronor till 1 000 000 kronor.

I likhet med högskolestyrelsen vill jag förorda, att under materielanslaget till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök för budgetåret 1961/62 beräknas ett belopp av 50 000 kronor som anslag till ograduerade forskare. Såsom förut under avsnittet om anslagsberäkningar förordats, bör medel för detta ändamål från och med budgetåret 1962/63 utgå ur det under åttonde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. De i anslutning till sagda anslag meddelade bestämmelserna i fråga om beviljande av bidrag torde i tillämpliga delar böra gälla det under budgetåret 1961/62 under ifrågavarande anslag anvisade beloppet. Bidragsbeviljande myndighet bör sålunda vara lantbrukshögskolans styrelse.

Vidare torde ur materielanslaget för nästa budgetår i anslutning till vad jag under avlöningsanslaget anfört i ämnet samt i enlighet med högskolestyrelsens framställning böra kunna utgå 10 000 kronor för undersökning i fråga om rördimensionering vid torrlägningsföretag samt 19 500 kronor för att fullfölja den med regleringsavgiftsmedel på jordbrukets område tidigare finansierade, vid institutionens för husdjursgenetik avdelning vid Wiad pågående forsknings- och försöksverksamheten med nötkreatur och svin.

Med beaktande av nu anförda medelsdispositioner finner jag mig böra föreslå en höjning av materielanslaget för nästa budgetår med 150 000 kronor till 620 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att med beaktande av vad nyss sagts bestämma anslaget fördelning på de olika institutionerna och försöksanstalterna.

I enlighet med högskolestyrelsens förslag föreslår jag att anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp av 258 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att bestämma den närmare dispositionen av anslaget.

Då jag anser en förstärkning av anslaget till bokinköp och bokbindning vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök angelägen, förordar jag, att detsamma för nästa budgetår uppräknas med 15 000 kronor till 100 000 kronor.

Den av högskolestyrelsen äskade höjningen av anslaget Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Lokal och fast försöksverksamhet för att bestrida vissa kostnader för prövning av vallväxtstammar kan jag inte tillstyrka. Däremot finner

jag mig böra föreslå, att anslaget för övriga ändamål uppräknas med 161 200 kronor till 1 100 000 kronor för budgetåret 1961/62.

Förslagsanslaget till jordbruksdriften vid statens försöksgårdar torde för nästa budgetår böra uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kronor. Liksom för innevarande budgetår torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa särskilda stater för jordbruksdriften vid de olika gårdarna.

Vid beräkning av medelsbehovet under avlöningsanslaget till Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut bör först hänsyn tagas till den i det föregående föreslagna nya tjänsten som assistent i reglerad befordringgång vid prydnadsväxtavdelningen samt till de i det föregående förordade uppflyttningarna av en kontorist i lönegrad Ae 9 vid statens trädgårdsförsök till kansliskrivare i lönegrad Ae 10 samt av två tjänster som kontorsbiträde i reglerad befordringgång vid trädgårdsförsöken till kanslibiträde i lönegrad Ae 7. Kostnaderna härför under nästa budgetår kan beräknas till 20 900 kronor.

Utöver vad som nu förordats, anser jag mig böra föreslå, att en tjänst som kansliskrivare i lönegrad Ae 10 vid kamrerarkontoret utbytes mot en tjänst som förste kansliskrivare i lönegrad Ae 12 samt att en tjänst som kanslibiträde i lönegrad Ae 7 vid mejeriavdelningen utbytes mot en tjänst som kontorist i lönegrad Ae 9. Vidare bör två tjänster som försökstekniker i lönegrad Ae 12 vid trädgårdsförsöksstationerna höjas till lönegrad Ae 13. Kostnaderna för nu berörda löneregleringar kan för nästa budgetår beräknas till 4 400 kronor.

I anslutning till vad jordbrukshögskoleutredningen föreslagit (SOU 1960: 2, s. 452) angående provisorisk förstärkning av resurserna vid mejeriavdelningen och statens mejeriförsök vid alnarpsinstitutet anser jag mig böra förorda, att till provisorisk förstärkning av institutets personal för forsknings- och försöksverksamhet på mejeriområdet anvisas ett belopp av 50 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av institutstyrelsen närmare bestämma om användningen av det föreslagna beloppet.

I enlighet med principbeslut av 1960 års riksdag (prop. 126; SU 107; rskr. 282) rörande myndigheternas interna rationaliseringsverksamhet torde anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra uppräknas med 1 200 kronor till särskild arvodesersättning till en organisationsföredragande vid alnarpsinstitutet.

Institutstyrelsens yrkanden om ytterligare medel till extra skrivhjälp vid kamrerarkontoret, mejeriekonomiska institutionen och statens trädgårdsförsök samt till ersättning till vaktmästarhjälp kan jag inte tillstyrka i annan mån än att jag förordar, att de för sagda ändamål anvisade beloppen för nästa budgetår uppräknas med sammanlagt 1 800 kronor. Till bestridande av kostnaderna för redan genomförd arvodesreglering för en mot arvode,

motsvarande viss löneklass, anställd montör samt för höjning av arvudet för tillsyn över städning bör anslaget uppräknas med sammanlagt 1 700 kronor. Vidare torde anslaget böra uppräknas med 23 700 kronor till följd av uppflyttning i ortsgrupp, 14 100 kronor på grund av löneförbättring till befattningshavare på löneplan B, 6 000 kronor till följd av väntade löneklassförändringar och reglerad befordringsgång, 158 200 kronor på grund av 1960 års allmänna lönereglering samt 2 400 kronor till följd av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Av institutsstyrelsen i anslagsäskandena för budgetåret 1961/62 framställda yrkanden i övrigt, i den mån de inte besvarats genom vad jag föreslagit i det föregående, kan jag inte biträda. Vid bifall till vad jag förordat, behöver institutets avlöningsanslag ökas med 284 400 kronor till 2 095 000 kronor.

Vad gäller de av institutsstyrelsen under Alnarps institutets omkostnadsanslag begärda anslagshöjningarna till *institutets verksamhet utom trädgårdsförsöken* har jag inte något att erinra mot den föreslagna uppräkningsen av posterna till sjukvård m. m. och publikationstryck, delposten till kosthåll för elever samt den mot nämnda delpost svarande uppbördsposten för kostavgifter för elever med respektive 2 000, 12 000, 23 000 och 23 000 kronor. Delposten till övriga expenser bör höjas med 1 500 kronor. Med hänsyn till höjda löner bör vidare delposten till städning och renhållning höjas med 14 400 kronor. Jag kan även tillstyrka en höjning av delposten till förbrukningsartiklar för mejeriförsöken samt av de nu anvisade delposterna till förbrukningsartiklar för institutionen för mjölkprodukternas teknologi respektive för mejerikemi och mejeribakteriologi, vilka synes böra sammanföras till en delpost till förbrukningsartiklar för mejeriavdelningen. Höjningen av delposterna till förbrukningsartiklar för mejeriförsöken och mejeriavdelningen synes emellertid böra begränsas till 3 200 respektive 8 600 kronor.

Institutsstyrelsens förslag till ändring av rubriken å delposten till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri anser jag mig i likhet med riksräkenskapsverket böra avstyrka. Ej heller finner jag mig kunna tillstyrka, att medel till ersättning till Alnarps trädgårdar för undervisningsverksamheten beräknas under förevarande anslag för nästa budgetår. Jag torde därvid få hänvisa till vad jag i förevarande spörsmål anförde under punkten 51 i nionde huvudtiteln år 1960.

Övriga nu inte särskilt nämnda utgifts- och inkomstposter bör för nästa budgetår upptagas med samma belopp som i nu gällande omkostnadsstat. Jag anser mig inte heller i år kunna tillstyrka, att under anslaget beräknas särskilda medel till anskaffning av förbrukningsartiklar för lantbruksavdelningen och trädgårdsavdelningen.

I enlighet med det anförda bör omkostnaderna för institutets verksamhet utom trädgårdsförsöken under nästa budgetår ökas med 41 700 kronor till 439 100 kronor.

Beträffande omkostnaderna för *statens trädgårdsförsök* kan jag tillstyrka institutsstyrelsens förslag att uppräknas delposten till driftkostnader vid Öjebyns försöksstation med 3 500 kronor. Vidare föreslår jag, att posten till publikationstryck uppräknas med 1 500 kronor ävensom delposterna till övriga expenser, inköp av inventarier, dagsverken m. m. samt städning och renhållning med respektive 200, 500, 30 000 och 1 000 kronor. Bland de särskilda uppborädsmedlen bör vidare införas en post för hyresinkomster å 2 400 kronor. Övriga utgifts- och uppborädsposter i den nu gällande omkostnadsstaten för statens trädgårdsförsök torde böra bibehållas vid oförändrade belopp.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående skulle alnarpsinstitutets omkostnadsanslag för budgetåret 1961/62 behöva höjas med 76 000 kronor till 830 000 kronor.

Alnarpsinstitutets materiellanslag bör enligt min mening för nästa budgetår höjas med 5 000 kronor till 48 000 kronor.

Under anslaget till Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Nyanskaffning och underhåll av utrustning har institutsstyrelsen i sina äskanden hemställt om en anslagshöjning från 50 000 kronor till 256 000 kronor. Jag är emellertid inte beredd att tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med mer än 50 000 kronor till 100 000 kronor. Jag förutsätter därvid, att anslagshöjningen i sin helhet skall användas för förstärkning av resurserna vid mejeriavdelningen och statens mejeriförsök. Enligt min mening bör anslaget i övrigt inte disponeras varken för möblering och inredning av lärosalar i slottet och av kårlokaler eller för underhåll av museiföremål. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på institutsstyrelsen att med beaktande av vad nyss sagts bestämma den närmare dispositionen av anslaget.

I fråga om anslaget till bokinköp och bokbindning vid alnarpsinstitutet är jag inte beredd att tillstyrka en uppräknings med mer än 500 kronor till 17 000 kronor för nästa budgetår.

Den av institutsstyrelsen under alnarpsinstitutets anslag till trädgårdsekonomisk byrå föreslagna uppräknings bör enligt min mening begränsas till att täcka den kostnadsökning, som hänför sig till de avlöningar under anslaget, vilka skall bestridas av statsmedel. För detta ändamål bör anslaget uppräknas med 2 500 kronor till 18 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa ny stat för anslagets användning.

Med hänsyn till vissa automatiska kostnadsökningar torde anslaget till Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinsti-

t ut: Lokal och fast försöksverksamhet böra uppräknas med 1 000 kronor till 45 000 kronor.

Departementschefens hemställan

För övergången till den nya organisationen av lantbrukshögskolan förutsättes bland annat att åtskilligt planeringsarbete inom högskolan, denas olika institutioner och avdelningar, försöksanstalterna samt alnarpsinstitutet företages. Ett flertal åtgärder torde behöva vidtagas i samband med att ändringarna av organisationen genomföres. Jag förordar därför, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att vidtaga sådana åtgärder. Dessa kan bland annat avse att på övergångsstat från och med den 1 juli 1962 föra ordinarie tjänster vid den nuvarande lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Under återopande av vad jag i det föregående anfört och förordat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna de av mig framlagda förslagen angående omorganisation och upprustning av forskning, försök och högre undervisning på jordbruks- och trädgårdsområdena;

2) godkänna de av mig förordade riktlinjerna för agromom- och hortonomutbildningens uppläggning och inre organisation;

3) godkänna att lantbrukshögskolan i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående anfört förses med tjänster till det antal och i de lönegrader som jag förordat;

4) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda av förslagen under 1)—3) föranledda författningsföreskrifter och övriga erforderliga bestämmelser;

5) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder som i övrigt erfordras för att förbereda förslagets genomförande;

6) bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga de ändringar i personalförteckningen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök från och med budgetåret 1961/62, som angivits i det föregående;

7) fastställa följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 1 852 200
Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av

Kungl. Maj:t, *förslagsvis* 85 900

Arvoden till viss tillfällig personal vid institutio- nerna och försöksanstalterna	453 400
Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, för- slagsvis	3 608 000
Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman	1 800
Rörligt tillägg, förslagsvis	1 594 700
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, för- slagsvis	109 000

Summa kronor 7 705 000

8) å riksstaten för budgetåret 1961/62 under nionde hu-
vudtiteln anvisa

a) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Avlöningar ett förslagsanslag av 7 705 000 kronor;

b) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Omkostnader ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor;

c) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Materiel ett reservationsanslag av 620 000 kronor;

d) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Nyanskaffning och underhåll av utrustning ett reservations-
anslag av 258 000 kronor;

e) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Bokinköp och bokbindning ett reservationsanslag av 100 000
kronor;

f) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Lokal och fast försöksverksamhet ett reservationsanslag av
1 100 000 kronor;

g) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Jordbruksdriften vid statens försöksgårdar ett förslagsan-
slag av 1 000 kronor;

9) fastställa följande avlöningsstat för Alnarps lant-
bruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, att tillämpas tills vi-
dare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	648 100
Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	25 400
Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, för- slagsvis	968 600
Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman	1 200
Rörligt tillägg, förslagsvis	419 300
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, för- slagsvis	32 400

Summa kronor 2 095 000

Kungl. Maj:ts proposition nr 69 år 1961

10) å riksstaten för budgetåret 1961/62 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Avlöningar* ett förslagsanslag av 2 095 000 kronor;

b) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Omkostnader* ett förslagsanslag av 830 000 kronor;

c) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel* ett reservationsanslag av 48 000 kronor;

d) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* ett reservationsanslag av 100 000 kronor;

e) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Bokinköp och bokbindning* ett reservationsanslag av 17 000 kronor;

f) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Trädgårdsekonomisk byrå* ett förslagsanslag av 18 000 kronor;

g) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Lokal och fast försöksverksamhet* ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Eklund

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag av statsrådsprotokollet den 3 mars 1961	3
<i>Inledning, m. m.</i>	3
<i>Bakgrunden till upprustningsbehovet</i>	6
I. Utredningen	6
II. Yttranden	15
III. Departementschefen	23
<i>Sambandet mellan högre undervisning, forskning och försöks- verksamhet</i>	28
I. Utredningen	28
II. Yttranden	43
III. Departementschefen	57
<i>Den trädgårdsvetenskapliga verksamhetens förläggning och ad- ministrativa anknytning</i>	66
I. Utredningen	66
II. Yttranden	70
III. Departementschefen	72
<i>Agronom- och hortonomutbildningens uppläggning och inre or- ganisation</i>	74
I. Utredningen	74
II. Yttranden	88
III. Departementschefen	102
<i>Behovet av centrala institutioner samt personal vid lantbrukshög- skolan</i>	111
I. Nuvarande förhållanden	111
II. Utredningen	112
III. Yttranden	138
IV. Departementschefen	157
<i>Försöksverksamheten på jordbruks-, trädgårds- och husdjursom- rådena, m. m.</i>	184
I. Utredningen m. fl.	184
II. Yttranden	215
III. Departementschefen	235
<i>Lantbrukshögskolans centrala ledning och administration</i>	251
I. Utredningen	251
II. Yttranden	261
III. Departementschefen	270
<i>Anslagsberäkningar</i>	278
I. Utredningen	278
II. Yttranden	287
III. Departementschefen	288

<i>Byggnadsfrågor</i>	293
I. Utredningen	293
II. Yttranden	306
III. Departementschefen	308
<i>Organisationen av jordbrukets provningsverksamhet</i>	309
I. Utredningen	309
II. Yttranden	314
III. Departementschefen	321
<i>Högre utbildning, forskning och försök på mejerinäringens område</i>	323
I. Utredningen	323
II. Yttranden	332
III. Departementschefen	335
<i>Vissa samordningsfrågor mellan lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna</i>	336
I. Utredningen	336
II. Yttranden	340
III. Departementschefen	346
<i>Anslagsäskanden för budgetåret 1961/62, m. m.</i>	348
A. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök	348
B. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut	362
C. Departementschefen	378
<i>Departementschefens hemställan</i>	386